

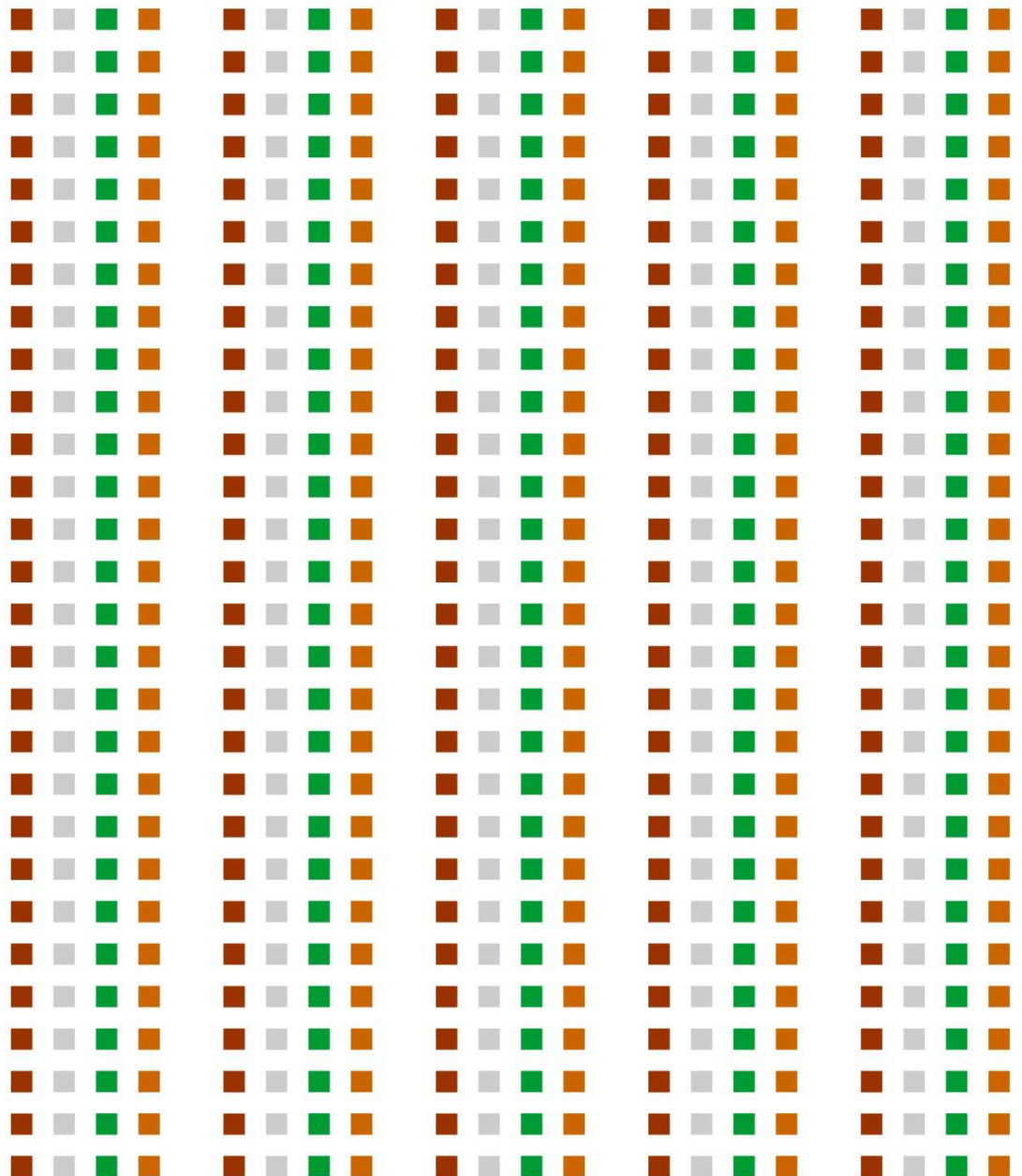
Standpunten politieke partijen vergeleken

Inventarisatie en analyse verkiezingsprogramma's
gemeenteraadverkiezingen 2014: wonen, zorg,
jeugdzorg en werk & inkomen

Drs. J. Welschen-van Bommel (Mijn Secretaris)

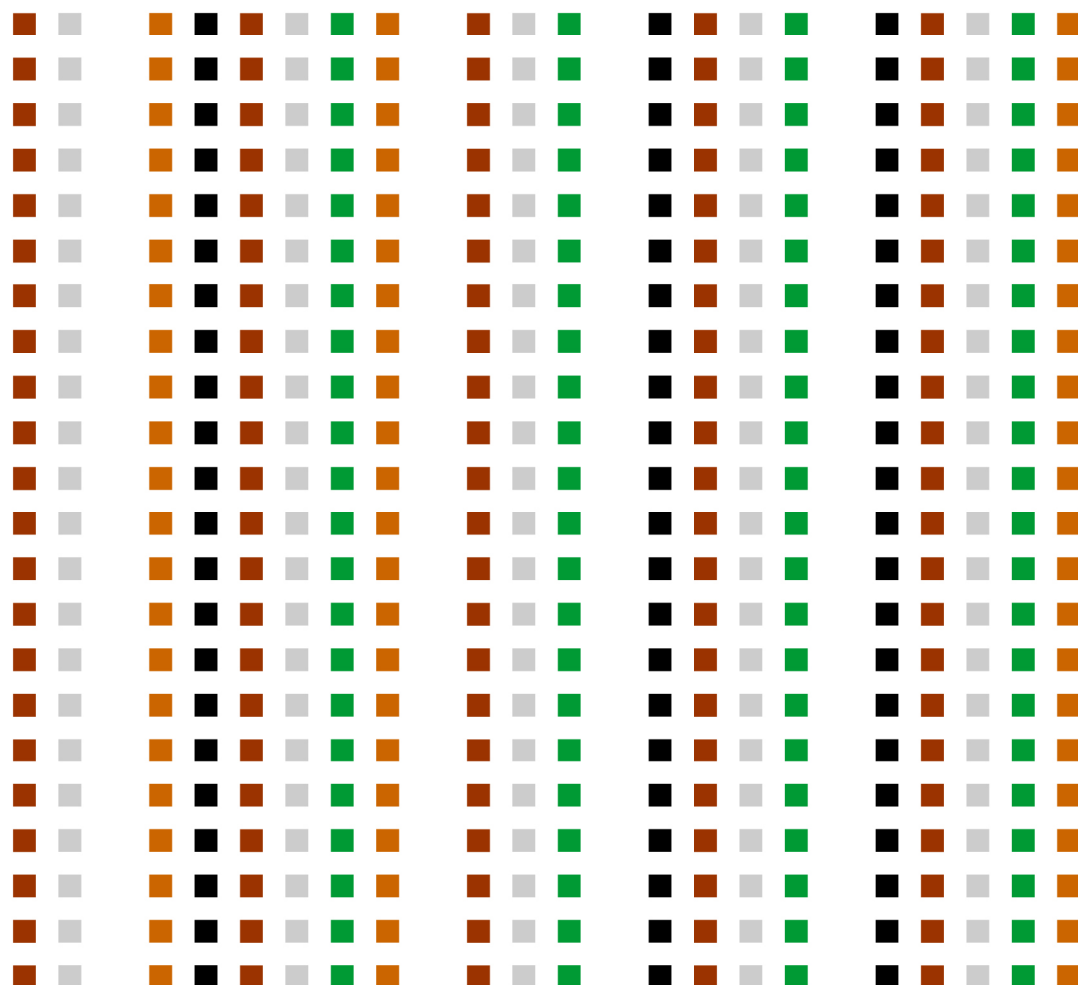
kennisplatform
corpoVenista

De opdracht voor dit onderzoek is verstrekt door Kennisplatform Corpovenista. Kennisplatform Corpovenista is een samenwerkingsverband van twaalf woningcorporaties en Aedes. Het platform wil kennis en ervaringen uit beleid, praktijk en onderzoek met elkaar verbinden. In Corpovenista nemen deel: Aedes, de Alliantie, Eigen Haard, Portaal, Havensteder, Stadgenoot, Tiwos, Vidomes, Woonbedrijf, WonenBreborg, Woonbron, Woonstad Rotterdam en Ymere.

Voor meer informatie over
Kennisplatform Corpovenista
kunt u de website raadplegen
www.corpovenista.nl

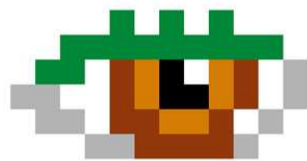
of contact opnemen met:
Mariska van der Sluis
Projectcoördinator Corpovenista
Postbus 28166
3003 KD Rotterdam
T 06 - 539 10 318
@vandersluis@corpovenista.nl

Gemeenteraadverkiezingen 2014

Inventarisatie en analyse van verkiezingsprogramma's

- wonen
- zorg en ondersteuning
- jeugdzorg
- werk en inkomen

kennisplatform corpovenista

Kennisplatform Corpovenista

Werkgroep Nieuwe rol en taken gemeente

www.Corpovenista.nl

Mijn Secretaris

Drs. J. Welschen – Van Bommel

www.mijnsecretaris.nl

kennisplatform corpovenista

Inhoud

Inleiding	2
Samenvatting	3
1. Standpunten op landelijk niveau	6
1.1 Woningcorporaties en hun taken	6
1.2 De transitie van overheidstaken naar gemeenten	8
2. Standpunten in de vier grote steden	11
2.1 Woningcorporaties en hun taken	11
2.2 De transitie van overheidstaken naar gemeenten	14
3. Standpunten in 12 middelgrote steden	18
3.1 Woningcorporaties en hun taken	18
3.2 De transitie van overheidstaken naar gemeenten	30
4. Analyse	41
4.1 Landelijke partijstandpunten: overeenkomsten en verschillen	41
4.1.1 Woningcorporaties en hun taken	41
4.1.2 De transitie van overheidstaken naar gemeenten	42
4.2 Lokale partijstandpunten: overeenkomsten en verschillen	43
4.2.1 Woningcorporaties en hun taken	44
4.2.2 De transitie van overheidstaken naar gemeenten	49

Inleiding

Corpovenista wil de aangesloten woningcorporaties een beeld geven van de voor de corporaties relevante thema's van de gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart 2014. Een van de meest in het oog springende veranderingen in de omgeving van de corporaties is de in gang gezette decentralisatie van overheidstaken naar de gemeenten. Het gaat om taken op het gebied van zorg en ondersteuning (WMO, decentralisatie AWBZ), jeugdzorg en werk en inkomen. Deze decentralisatie gaat gepaard met een grote bezuinigingstaakstelling. Behalve veranderingen bij de gemeenten, zorgen veranderingen bij de corporaties ervoor dat corporaties terug gaan naar hun kerntaak.

De gemeente wordt het centrale aanspreekpunt in het sociale domein, waarbij de raakvlakken met het wonen vrijwel steeds aanwezig zijn. Corporaties gaan zowel direct als indirect met die veranderingen te maken krijgen. Om de corporaties hierop voor te bereiden, werkt Corpovenista met een aantal corporaties samen om de mogelijke consequenties in beeld te krijgen. Op basis hiervan wil Corpovenista bepalen op welke wijze corporaties in samenwerking met gemeenten een bijdrage kunnen leveren aan de sociale duurzaamheid in buurten en wijken.

Het wettelijk kader waarin de bestuurlijke verhoudingen in de sociale huursector en de publieke taakstelling van de woningcorporaties zijn geregeld, bestaat in de basis uit de Woningwet (sinds 1901) en het Besluit Beheer Sociale Huursector (BBSH, sinds 1993). Hierin zijn de taakvelden van de corporaties beschreven.

Dit rapport geeft een beeld van wat de lokale invloedrijke politieke partijen in hun verkiezingsprogramma's hebben opgenomen over de transities in het sociaal domein en het thema wonen in relatie met de belangrijkste taakvelden van de corporaties. Omdat veel standpunten van lokale partijen zijn afgeleid van de standpunten van de landelijke afdeling van hun partij, is ook een overzicht van de relevante standpunten van de grootste landelijke partijen opgenomen. Deze inventarisatie bevat 8 landelijke partijprogramma's, de programma's van de drie grootste partijen in de vier grote steden en de programma's van de drie grootste partijen in 12 middelgrote steden. De partijprogramma's zijn door Janneke Welschen van Mijn Secretaris (www.mijnsecretaris.nl) in opdracht van Corpovenista in kaart gebracht en geanalyseerd. Het is een redelijk snelle scan; het is niet uitgesloten dat andere van belang zijnde teksten zijn gemist in de verkiezingsprogramma's.

Het rapport sluit af met een analyse van overeenkomsten en verschillen tussen standpunten van eerst de landelijke en vervolgens de lokale partijen. In deze analyse is tevens aandacht voor opvallende standpunten en oplossingen.

Samenvatting

Er zijn twee ontwikkelingen gaande die voor woningcorporaties van groot belang zijn. Allereerst gaan corporaties steeds verder terug naar hun kerntaak. Daarnaast wordt de gemeente het centrale aanspreekpunt in het sociale domein, waarbij de raakvlakken met het wonen vrijwel steeds aanwezig zijn. Om de corporaties hierop voor te bereiden, is in beeld gebracht hoe de verschillende politieke partijen op landelijk en lokaal niveau aankijken tegen het thema wonen in relatie met de belangrijkste taakvelden van de corporaties en tegen de transities in het sociaal domein. Op basis hiervan wil kennisplatform Corpovenista bepalen op welke wijze corporaties in samenwerking met gemeenten een bijdrage kunnen leveren aan de sociale duurzaamheid in buurten en wijken.

De politieke partijen hebben op landelijk en lokaal niveau uiteenlopende standpunten over de decentralisaties van zorg en ondersteuning, jeugdzorg en werk en inkomen en over de taakvelden van woningcorporaties. Op een aantal onderwerpen komen de standpunten van de verschillende partijen opvallend sterk met elkaar overeen. Dit blijkt uit een inventarisatie van 8 landelijke partijprogramma's, de programma's van de drie grootste partijen in de vier grote steden en de programma's van de drie grootste partijen in 12 middelgrote steden. Hieronder wordt per onderwerp kort weergegeven wat de opvallendste overeenkomsten en verschillen tussen standpunten zijn.

Corporaties en hun taken

Corporaties moeten terug naar hun kerntaak - het bouwen en beheren van sociale huurwoningen - vinden alle partijen. PvdA, SP en CDA zien die kerntaak wat breder dan de andere partijen, namelijk aangevuld met een bijdrage aan leefbaarheid en het bouwen en beheren van buurt- en zorgvoorzieningen. Het toezicht op corporaties moet versterkt worden, zeggen de meeste politieke partijen. PvdA, SP en CDA willen hiervoor de invloed van bewoners en gemeenten op corporaties vergroten.

De sociale woningvoorraad is te groot volgens de VVD en de PVV. Deze partijen willen dat woningcorporaties huurwoningen verkopen en willen geen quota voor sociale huurwoningen bij nieuwbouw. Groen Links, PvdA en SP willen de voorraad minstens op het huidige niveau houden. Zij houden vast aan quota bij nieuwbouw en zijn kritisch op verkopen van sociale huurwoningen. Bijna alle partijen willen in hun stad meer huur- en koopwoningen voor de middeninkomens. Alle partijen willen het scheefwonen aanpakken, behalve de SP en Groen Links Delft.

Verschillende lokale partijen zijn ontevreden met het woonruimteverdeelsysteem en willen naast woonduur andere criteria, zoals het hebben van een baan, een inkomenstoets en mantelzorg, toevoegen aan het systeem. Een aantal lokale partijen wil afspraken met buurgemeenten en corporaties maken over de spreiding van sociale woningbouw in de regio, om de concentratie van (sociale) problemen in de stad te verminderen.

Voor een leefbare wijk staat veiligheid bovenaan voor de meeste partijen, in het bijzonder voor de VVD en PVV. Corporaties hebben volgens de meeste partijen een rol in de aanpak van overlast in samenwerking met politie, gemeente, jeugdzorg en buurtbewoners. PvdA wil in verschillende steden doorgaan met integrale stadsvernieuwing. Een aantal lokale afdelingen van PVV, VVD en D66 zijn kritisch over stadsvernieuwing. Een aantal lokale partijen ziet graag dat bewoners actiever worden in het onderhoud van hun huurwoning, bijv. schilderwerk of onderhoud van de tuin.

Naast veiligheid is de kwaliteit van de openbare ruimte een belangrijk thema voor lokale partijen. Er is veel aandacht voor het toevoegen van groen in de stad, bijvoorbeeld in de vorm van geveltuinen, buurtmoestuinen en groen op daken. Het onderhoud van de openbare ruimte staat onder druk. De algemene tendens is dat bewoners en buurtorganisaties zelf verantwoordelijk moeten worden voor het beheer van hun buurt, eventueel ondersteund met financiële middelen vanuit de gemeente.

In alle steden speelt problematiek rond leegstaande (kantoor) gebouwen. Ideeën hiervoor zijn ombouw tot woningen voor jongeren en starters, ateliers en studentenwoningen en aanbieden als kluswoning. Lokale partijen willen dit stimuleren met flexibiliteit in bestemmingsplannen, fiscale prikkels, een herstructureringsfonds (Tilburg), en het 'right to bid' voor buurtbewoners.

De meeste politieke partijen richten hun duurzaamheidsbeleid vooral op isolatie van de woningvoorraad, duurzame nieuwbouw en lokale energie opwekking met zonnepanelen. Corporaties moeten hun woningvoorraad isoleren. De PvdA wil dit ondersteunen met overheidssubsidie, het CDA wil investeringen laten doorberekenen in de huur. Een aantal lokale partijen willen daarnaast dat corporaties meer duurzame energie opwekken. VVD en PVV voeren op gemeentelijk niveau (nagenoeg) geen duurzaamheidsbeleid.

De transitie van overheidstaken naar gemeenten

De verschuiving van overheidstaken naar gemeenten wordt door geen van de partijen betwist. De partijen verschillen in de mate waarin ze de uitvoering van de gedecentraliseerde taken los laten. Een aantal landelijke partijen wil dat gemeenten fuseren en samenwerken om de taken goed uit te kunnen voeren. Het CDA wil aandacht voor samenhang in de uitvoering terwijl D66, Groen Links en Christen Unie juist pleiten voor beleidsvrijheid. De VVD wil dat de budgetten die vanuit het rijk meekomen, niet zullen worden aangevuld met andere potjes. Met name Groen Links vindt de bezuinigingen veel te groot.

De partijen zijn het er zowel op landelijk als op lokaal niveau over eens dat er in het hele sociale domein gewerkt moet worden volgens het principe één gezin, één plan, één regisseur. Er is veel aandacht voor ontschotting en een integrale aanpak. Ook het wijkgericht werken komt steeds terug, met een belangrijke rol voor de huisarts, de wijkverpleegkundige en het sociale wijkteam.

Alle partijen, zowel op landelijk als op lokaal niveau, willen dat ouderen en mensen met een beperking zo lang mogelijk thuis kunnen wonen. Uitgaan van wat mensen nog wél kunnen met behulp van hun netwerk. Alleen als het echt nodig is, komt professionele zorg in beeld. De partijen

zijn het erover eens dat gemeenten mantelzorgers moeten ondersteunen. Er moeten meer seniorenwoningen komen, o.a. door de sociale woningvoorraad aan te passen, leegstaande panden (bijvoorbeeld verzorgingshuizen) om te bouwen tot zelfstandige seniorenwoningen en door meergeneratiewoningen en kleinschalige zorghotels te creëren. Corporaties worden, naast commerciële ontwikkelaars, gezien als de aangewezen partijen hiervoor. Afgezien van het bouwen en beheren van (zorg)huisvesting wordt corporaties door de politieke partijen nauwelijks een rol toegedicht op het vlak van zorg en welzijn.

Ook in de jeugdzorg willen partijen uitgaan van de eigen kracht van het gezin. Als ingrijpen echt nodig is, moet het snel gebeuren om erger te voorkomen. Investeren in preventie wordt ook vaak genoemd om erger te voorkomen. De Jeugdzorg moet daarnaast volgens de meeste partijen integraal en op buurtniveau in wijkteams georganiseerd worden. Er is breed draagvlak voor één gezinsondersteunend budget per gezin met problemen. De lokale partijen willen een goede afstemming tussen onderwijs, ouders, kinderen, zorg en hulpverlening. Ook voor de jeugdzorg zijn er landelijke partijen die de uitvoering door gemeenten willen sturen met kaders of kwaliteitseisen. Andere partijen pleiten juist voor beleidsvrijheid.

Met betrekking tot werk en inkomen is er brede steun voor het samenvoegen van verschillende regelingen en voor het wederkerigheidsprincipe: een tegenprestatie verlangen van mensen die een uitkering ontvangen. Die tegenprestatie kan werk voor de gemeente zijn, vrijwilligerswerk, of – bij sommige partijen – een opleiding. De tegenprestatie is bij geen van de partijen vrijblijvend. Wel verschilt de invloed die de uitkeringsgerechtigde zelf kan uitoefenen. PvdA Zoetermeer wil dat mensen zelf een plan maken voor het leveren van een tegenprestatie. Leefbaar Rotterdam en verschillende lokale afdelingen van de VVD stellen zich meer sturend op.

Voor re-integratie van werklozen in een betaalde baan zetten de meeste lokale partijen in op samenwerking met het lokale bedrijfsleven. Er is veel kritiek op dure, commerciële re-integratiepraktijken. Voor mensen die niet in een reguliere baan kunnen functioneren wil een aantal lokale partijen beschut werk of dagbesteding handhaven. PvdA en Groen Links willen in Amsterdam met de sociale werkvoorziening en bedrijven 'social firms' optuigen waar deze mensen aan het werk kunnen.

1. Standpunten op landelijk niveau

Hoe staan de acht grootste landelijke partijen tegenover corporaties en hun taken en hoe willen ze de decentralisatie van zorg en ondersteuning, jeugdzorg, en werk en inkomen vormgeven? Hieronder wordt een overzicht gegeven van hun standpunten. Het gaat om de acht politieke partijen die op dit moment de meeste zetels hebben in de Tweede Kamer.

1.1 Woningcorporaties en hun taken

De standpunten van politieke partijen op landelijk niveau over woningcorporaties en hun taakstelling worden hieronder weergegeven. De vijf belangrijkste taakvelden van corporaties zoals die in het BBSH genoemd worden (huisvesting van de primaire doelgroep, huisvesting van bijzondere doelgroepen, leefbaarheid, huisvesting maatschappelijke instellingen en duurzaamheid), zijn voor de leesbaarheid ingedikt tot drie taakstellingen (huisvesting van doelgroepen, leefbaarheid en duurzaamheid). Eerst komen de vier grootste partijen (VVD, PvdA, PVV en SP) aan bod en daarna de 4 kleinere partijen (CDA, D66, Groen Links en Christen Unie).

Tabel 1.1.1 Woningcorporaties en hun taken, grootste partijen

	VVD	PvdA	PVV	SP
Corporaties	Terug naar de kerntaak, betaalbaar wonen. Sterker onafhankelijk toezicht (Vestia).	Kerntaak is betaalbaar wonen én bijdragen aan leefbare buurten en buurtvoorzieningen. Actief in eigen kernregio, opsplitsen van grote corporaties. Eigen vermogen aanwenden voor sociale doelstellingen. Invloed van gemeenten en bewoners op corporaties vergroten.	Terug naar de kerntaak, sociale woningbouw. Invoeren van een corporatieheffing over het vermogen.	Zeggenschap van huurders versterken met wettelijk initiatiefrecht. Prestatieafspraken met gemeenten over nieuwbouw, onderhoud en leefbaarheid. Grote corporaties kunnen worden opgeknipt.
Huisvesting doelgroepen	Voldoende woningen voor mensen met inkomen onder de huurtoeslaggrens. Helpt van woningbezit afstoten. Marktconforme huren. Huurverhoging boven inflatie voor zittende huurders. Opbrengsten afromen en aanwenden voor huurtoeslag.	Doelgroep sociale huur begrenzen met regionaal vastgestelde inkomensgrens. Scheefwonen ontmoedigen, goed inkomen betekent hogere huur. Corporaties dragen bij aan buurtvoorzieningen zoals bouw en beheer van brede scholen of buurtcentra. Verhuurdersheffing opbrengen door zuiniger werken door corporaties.	Meer betaalbare koopwoningen door verkopen van een deel van het woningbestand. Geen huurstijging boven inflatie.	Versnelling bouw goedkope huurwoningen. sloop en verkoop van sociale huurwoningen beperken. Geen extra huurverhoging voor inkomens boven de 43.000 euro. Grens van 34.000 euro ongedaan maken. Uitbreiding huurprijbscherming. Geen huurstijging boven inflatie. Donner punten vervallen.
Leefbaarheid	Kwaliteitsimpuls voor wegennet, openbaar vervoer en fietspaden. Leegstand	Dorps- en stadsvernieuwingsfonds van 100 miljoen euro. Straatcoaches en extra	Nadruk op veiligheid, 10.000 extra agenten op straat.	Betaalbare woningen voor ouderen. Meer agenten, wijkagenten

	kantoorgebouwen tegengaan door meer functies toe te staan.	wijkagenten. Gezamenlijke aanpak tegen woonoverlast met o.a. corporaties, politie, gemeente (Rotterdamse veiligheidsdriehoek). Leegstand aanpakken o.a. door ombouw naar woningen.	Geen Vogelaarprojecten.	werken in de wijk. Voorzieningen en werk vasthouden in krimpgebieden . Aandacht voor speelruimte en groen. Leegstand aanpakken met fiscale prikkels en herbestemming.
Duurzaamheid	Lokale initiatieven voor energienetwerken (smart grids).	Isoleren woningvoorraad corporaties met overheidssubsidie. Zonnepanelen vanaf 2015 in bouwbesluit nieuwbouw. In 2020 (geleidelijk) iedere woning energieneutraal.	Afstappen van Europese klimaatverplichtingen. Stoppen met windmolens en duurzaamheidssubsidies.	Bouwvergunning bestaande bouw alleen bij minimaal label D Woningcorporaties isoleren verplicht hun woningen Smart grids. Stimuleren van gebruik van zonne-energie

Tabel 1.1.2 Woningcorporaties en hun taken, kleinere partijen

	CDA	D66	Christen Unie	Groen Links
Corporaties	Kerntaken: bouwen en beheren sociale huurwoningen én maatschappelijk- en zorgvastgoed Kleinschalige organisatie van corporaties. Huurders en gemeenten sterkere rol in toezicht	Terug naar de kerntaak: bouwen en beheren van sociale huurwoningen Kwaliteit van bestuur en toezicht moet omhoog (Vestia).	-	-
Huisvesting doelgroepen	Meer gezinswoningen in de steden. Investeren in wonen en zorg, levensbestendige en meergeneratie woningen en huurwoningen voor middengroepen Collectief opdrachtgeverschap. Ruimte voor vaststellen van huurprijzen o.b.v. werkelijke huurwaarde. Huurkorting voor gezinnen met laag inkomen. Heffing bij niet invullen van maatschappelijke taak.	Deel van sociale woningvoorraad omzetten naar vrije sector woningen Woongenot en omgeving meer uitdrukken in de prijs Scheefwonen tegengaan, hoger inkomen betekent marktconforme huur. Huurtoeslag blijft voor wie dat echt nodig heeft.	Scheefwonen aanpakken en doorstroming bevorderen. Huurprijs geleidelijk marktconform. Maximaal 2% extra huurstijging boven inflatie. Huurtoeslag en inkomensgrens huurtoeslag omhoog. Passend huisvesten. Grens van 34.000 euro ongedaan maken of verhogen. Als huren marktconform zijn vervalt inkomensgrens en huurbeschermingsgrens. Stimuleren van koop met huurkoopconstructies.	Sociale huurwoningen zijn voor mensen met een laag inkomen. Wie meer verdient betaalt meer huur. Mogelijkheid tot aankoop van sociale huurwoning door bewoners.
Leefbaarheid	Veilige leef- en speelomgeving voor gezinnen. Integrale aanpak van stedelijke problemen met corporaties, gemeenten,	Overlast van verslaafden aanpakken. Luchtverontreiniging aanpakken. vereenvoudigen van	Samen met burgers, politie, corporaties, gemeente, winkeliers werken aan veiligheid en leefbaarheid. Woningtoewijzingsbeleid waar leefbaarheid onder	-

	<p>maatschappelijke organisaties, jeugdzorg. (Rotterdamse veiligheidsdriehoek)</p> <p>Aandacht voor woningbouw en voorzieningen in krimpgebieden.</p> <p>Herbestemming van bestaande panden i.p.v. sloop of leegstand.</p> <p>Woningcorporaties, pensioenfondsen, zorgverzekeraars e.d. investeren in sociale projecten (social enterprises) die democratisch worden georganiseerd.</p>	<p>(her)benutten lege gebouwen voor andere functies.</p>	<p>druk staat.</p> <p>Aanpak van woonoverlast.</p> <p>Zorgplicht voor corporaties in wijken waar zij een woningvoorraad hebben.</p> <p>Bewonersvouchers voor kleinschalige projecten.</p> <p>Innovatieprogramma stedelijk wonen.</p> <p>Ruimte voor groen, spelen en sport.</p> <p>Extra agenten op straat.</p>	
Duurzaamheid	<p>Stimuleren van decentrale energieopwekking.</p> <p>Lokale en regionale fondsen voor energiebesparing.</p> <p>Strengere nieuwbouwnormen voor energie-efficiency .</p> <p>Investeringen in energiebesparing doorberekenen in de huur.</p>	<p>Vergroening van het bouwbesluit nieuwbouw.</p> <p>Energiebesparingsfonds voor financiering van isolatie bestaande woningen.</p> <p>Gelijktrekken van bouwvoorschriften voor kantoren en woningen.</p> <p>Levensloopbestendig bouwen in Bouwbesluit.</p>	<p>Overheid stimuleert duurzaamheid met investeringssubsidies of een revolverend fonds</p> <p>Decentrale opwekking van energie.</p> <p>Uiterlijk 2040 alle woningen en gebouwen energieneutraal</p> <p>Energiebesparingsaftrek voor particulieren.</p>	<p>Decentraal opwekken van energie. Gegarandeerde prijs voor groene stroom</p> <p>Zonne- en windenergie.</p> <p>Corporaties verduurzamen de voorraad door isoleren en zonnepanelen.</p> <p>Lege bedrijventerreinen hergebruiken als broedplaatsen, ateliers, woonruimte.</p>

1.2 De transitie van overheidstaken naar gemeenten

De decentralisatie van een aantal overheidstaken naar gemeenten is voor alle partijen een gegeven. Wel zijn er verschillen te vinden in de manier waarop die decentralisatie moet worden uitgevoerd. De standpunten over decentralisatie van overheidstaken in het algemeen en meer specifiek de decentralisatie van zorg en ondersteuning, jeugdzorg en werk en inkomen worden hieronder weergegeven.

Tabel 1.2.1 Transitie van overheidstaken naar gemeenten, grootste partijen

	VVD	PvdA	PVV	SP
Decentralisatie naar gemeenten	<p>Stimuleren van gemeentelijke fusies en samenwerking, indien nodig geïnitieerd van bovenaf.</p>	<p>Één gezin, één plan, één regisseur als uitgangspunt bij decentralisaties.</p> <p>Hulpverleners met verschillende expertises in wijkteams.</p>	-	-
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>Basiszorg dicht bij mensen organiseren.</p> <p>Overheveling van zaken vanuit AWBZ naar zorgverzekering en gemeente (begeleiding en</p>	<p>Zorg zoveel mogelijk bij in de buurt.</p> <p>AWBZ alleen voor zwaardere, intramurale zorg en ondersteuning.</p>	<p>Pas op de plaats in zorgsector door vele stelselwijzigingen en problemen..</p> <p>10.000 extra handen aan het bed in verpleeg- en</p>	<p>Schaalverkleining, zorg in de buurt.</p> <p>Financiering via regionale zorgbudgetten.</p> <p>Gemeenten meer invloed</p>

	persoonlijke verzorging). Kosten voor wonen voor eigen rekening.	In 2015 intramurale geestelijke gezondheidszorg en extramurale verplegingszorg naar Zorgverzekeringswet. Ondersteuning, begeleiding en verzorging thuis naar gemeenten.	verzorgingshuizen. Verzorgingshuizen behouden.	op de organisatie van de zorg. Gemeenten zorgen voor vangnet voor dak- en thuislozen, begeleid woonplekken en werkprojecten.
Decentralisatie van jeugdzorg	Regie op jeugdzorg bij gemeenten. Verbinding met sport, onderwijs en werk. Kaders aanbrengen om verschillen in werkwijzen te voorkomen.	Jeugdzorg naar gemeenten. Respecteren van beleidsvrijheid én minimale kwaliteitseisen.	Geen centra Jeugd en Gezin.	Jeugdzorg snel en dicht bij het kind en het gezin bieden. Meer laagdrempelige centra in de buurt voor opvoedondersteuning met landelijke kwaliteitseisen.
Decentralisatie van werk en inkomen	Wwb, Wajong en Wsw samenvoegen tot een Participatiewet, uitvoering door gemeenten. Beperken re-integratie regelingen.	Samenvoegen van Wajong, Wsw en Wwb in één regeling, uitvoering door gemeenten.	Afschaffen UWV/CWI, taken gaan naar gemeente. Behoud van sociale werkplaatsen Niet invoeren van de Wet werken naar vermogen.	Stoppen met grootschalige commerciële re-integratiepraktijken. Gemeenten doen re-integratie in eigen beheer.

Tabel 1.2.2 Transitie van overheidstaken naar gemeenten, kleinere partijen

	CDA	D66	Christen Unie	Groen Links
Decentralisatie naar gemeenten	Gemeentelijke herindelingen alleen wanneer gemeenten daar zelf toe besluiten of als knelpunten niet anders zijn oplossen. Adequate budgetten meegeven en aandacht voor samenhang.	D66 steunt decentralisatie naar gemeenten zodat zaken efficiënt en dicht bij de burger georganiseerd worden. Elke gemeente wordt getoetst of zij deze taken goed kan uitvoeren. Vervolgens komen gemeenten onder regie van de provincies met voorstellen tot herindeling. Resultaat: minder maar krachtiger gemeenten. Meer beleidsvrijheid en financiële middelen voor gemeenten. Accepteren dat uitvoering van gedecentraliseerde regelingen tussen gemeenten kan verschillen.	Decentraliseren zonder 'gouden koorden' (specifiek geld en controle). Gemeenten krijgen voldoende financiële en wettelijke ruimte. Herindeling alleen van onderop. Koppelen van decentralisatie AWBZ, sociale werkvoorziening en Jeugdzorg voor samenhangende visie op preventie van problemen.	Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om maatwerk te leveren en moeten genoeg geld en mankracht krijgen voor een goede uitvoering. Kleinere gemeenten zullen meer moeten samenwerken. Lokaal draagvlak voor gemeentelijke herindeling is belangrijk.
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	AWBZ terug naar de kern: volksverzekering voor langdurige verpleging en verzorging, uitgevoerd door zorgverzekeraars. Wonen, verblijf en begeleiding verdwijnen uit de AWBZ. Gemeenten organiseren	Basiszorg zo dicht mogelijk bij de mensen. Anderhalvelijnsinstellingen oprichten met meer specialistische zorg dicht bij de buurt. Wijkverpleegkundigen centrale aanspreekpunt. Zo lang mogelijk thuis	Zorg dicht bij de patiënt leveren door verbeteren van ketenzorg en versterken van de eerste lijn. Gemeenten worden verantwoordelijk voor uitvoer van een deel van de zorg (huishoudelijk).	Zorg dicht bij de mensen brengen, in de eigen buurt. Geen marktwerking in de zorg. Stimuleren van het PGB. Ouderen zo lang mogelijk thuis laten wonen. Gemeenten krijgen extra

	<p>begeleiding en welzijnswerk.</p> <p>Kortdurende verpleging en verzorging in de Zorgverzekeringswet.</p> <p>Mensen hebben zelf regie op hun zorg en zo lang mogelijk thuis wonen.</p> <p>Ondersteuning van mantelzorgers.</p>	<p>blijven wonen.</p> <p>AWBZ terug naar de kern.</p> <p>Zorg vergoeden, wonen en service voor eigen rekening.</p> <p>Gemeenten verantwoordelijk voor begeleiding, verzorging en verpleging thuis.</p> <p>Zorgverzekeraars verantwoordelijk voor verpleging en verzorging buiten huis.</p>	<p>Specifieke doelgroepen, zoals ernstig gehandicapten, houden aanspraak op AWBZ.</p> <p>Re-integratie, nazorg en preventie krijgen aandacht in de WMO.</p> <p>PGB wettelijk borgen voor keuzevrijheid van zorg.</p> <p>Extra middelen voor thuiszorg en WMO-voorzieningen.</p>	<p>geld voor meer thuiszorg en voorzieningen in de wijk zoals dagbesteding.</p> <p>Ondersteuning voor mantelzorgers.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Vroegtijdig ingrijpen.</p> <p>Opvoedingsondersteuning via de gemeenten organiseren.</p> <p>Eén gezinsondersteunend budget bij gezinnen met meerdere problemen.</p>	<p>Ondersteuning richten op eigen kracht.</p>	<p>Gemeenten krijgen vrijheid om een nieuw stelsel vorm te geven met meer ruimte voor professionele inschatting van de situatie.</p> <p>Elk gezin één hulpverlener die coördineert.</p>	<p>Gemeenten moeten voldoende budget krijgen.</p> <p>Jeugdzorg werkt met één loket met herkenbare gezichten.</p> <p>Met PGB zelf jeugdzorg inkopen.</p> <p>GGZ voor kinderen niet onderbrengen bij gemeenten.</p>
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>Voortbouwen op Wet werken naar vermogen: loonkostensubsidie of kortdurende loondispensatie voor wie het minimumloon niet kan verdienen.</p> <p>Voor jongeren die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, blijft Wajong bestaan.</p>	<p>Extra aandacht voor kinderen die in armoede opgroeien.</p> <p>Wajong, Wsw en WWB in één wet onderbrengen.</p> <p>Werkgevers ondersteunen en stimuleren om mensen in dienst te nemen, indien nodig met dwingende maatregelen.</p>	<p>Als je een uitkering krijgt, verwachten we – als je daartoe in staat bent - ook een tegenprestatie voor de samenleving.</p> <p>Kansen voor mensen met arbeidsbeperkingen, ook in gewone banen. Voldoende budget naar Wet werken naar vermogen.</p> <p>Bedrijven vragen mee te werken om mensen kansen te geven. Bedrijven die daar geen kans toe zien, betalen meer premies. Werkgevers krijgen een duurzaamheidsbonus als mensen na 5 jaar nog in dienst zijn.</p>	<p>Bijstand, Wajong en Sociale werkvoorziening samenvoegen tot één vangnet.</p> <p>Geen bezuinigingen van meer dan een miljard euro.</p> <p>Aandacht voor armoede onder kinderen.</p>

2. Standpunten in de vier grote steden

De lokale afdelingen van politieke partijen baseren hun standpunten op de landelijke programma's van hun partij, maar ook op de specifieke kenmerken van hun stad. De landelijke programma's zijn hierboven al weergegeven. Juist de specifieke, lokaal bijzondere standpunten zijn op deze plek interessant. Deze standpunten zijn hieronder weergegeven van de drie grootste partijen (verkiezingsuitslag 2010) in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Eerst volgen de standpunten over de corporaties en daarna de standpunten over de decentralisaties.

2.1 Woningcorporaties en hun taken

Hieronder worden de standpunten weergegeven van de grote lokale partijen over de drie taakvelden van de corporaties. De meeste lokale partijen spreken zich niet duidelijk uit over de woningmarkt en woningcorporaties in het algemeen, daarom is dat in deze paragraaf hier niet opgenomen.

Tabel 2.1.1 Woningcorporaties en hun taken, Amsterdam

	PvdA (15)	VVD (8)	Groen Links (7)
Huisvesting doelgroepen	<p>Zorgvuldig omgaan met de verkoop en het liberaliseren van sociale huurwoningen.</p> <p>Experimenten als 'flexibel wonen' en woningdelen.</p> <p>Aandacht voor betaalbaar wonen voor middeninkomens.</p> <p>1000 woningen per jaar voor starters in getransformeerde gebouwen.</p> <p>Leegstaande verzorgingstehuizen snel ombouwen tot zelfstandige seniorenwoningen De sociale woningvoorraad aanpassen op thuiswonende ouderen.</p>	<p>Mogelijkheden voor huurders van sociale huurwoningen om hun huis te kopen.</p> <p>Het 30% quotum sociale huur bij nieuwbouw van tafel.</p> <p>Geleidelijke halvering van het aantal sociale huurwoningen naar een maximum van 30%.</p>	<p>De laagste inkomens ontzien bij huurstijgingen en geen sterke verschillen per corporatie.</p> <p>Een ondergrens afspreken voor het percentage sociale huur van voorraad.</p> <p>Toezicht op hoe lang sociale huurwoningen te koop staan.</p> <p>Aandacht koop- en huurwoningen voor middeninkomens.</p> <p>30 % van de nieuwbouw is sociale huurwoning.</p> <p>Corporaties nodigen bewoners actief uit om woningverbeteringen voor te stellen die worden verrekend in de huur.</p>
Leefbaarheid	<p>Voor leegkomende verzorgingshuizen en maatschappelijk vastgoed krijgt de buurt het 'right to bid'.</p> <p>Participatie in de vorm van buurtbedrijven, communities en trusts. Bewoners bepalen zelf de inhoud van projecten en zijn zelf verantwoordelijk.</p> <p>Bewoners en ondernemers betrekken bij signaleren van onveilige situaties en stellen van prioriteiten. Bijv. in alle buurten met de politie een Buurtveiligheidsagenda opstellen onder regie van de stadsdelen.</p>	<p>Meer parkeerplekken voor de auto en fiets.</p> <p>Meer en beter OV voor minder geld.</p> <p>Een schonere en mooiere openbare ruimte.</p> <p>Minder criminaliteit en groter veiligheidsgevoel op straat.</p>	<p>Flink aantal woonstraten herinrichten als autovrije, groene speelstraten.</p> <p>Meer groen in de buurt door geveltuinen, buurtmoestuinen en zelfbeheer te ondersteunen.</p> <p>Veiligheid: meer blauw op straat en de ketenaanpak van samenwerking politie, hulpverleners, woningcorporaties en onderwijs.</p> <p>Buurtwerk zoveel mogelijk overlaten aan bewoners zelf. Naast het recht op uitdagen, bieden en bouwen kan dat door buurtbudgetten beschikbaar te stellen voor burgerinitiatieven.</p>
Duurzaamheid	<p>Alle woningen die vanaf 2015 worden gebouwd of gerenoveerd zullen klimaat neutraal zijn.</p>	<p>Een stad met schone lucht, die een rendabele bijdrage levert aan het verbeteren van het klimaat.</p>	<p>Voor sociale huurwoningen huur inclusief stookkosten gaan betalen zodat corporaties investeringen terug</p>

Ruimte voor stadslandbouw en groen op daken.	verdiene.
Samenwerkingsverband van gemeente met burgerinitiatieven voor verduurzaming.	Grootschalige isolatieaanpak waarbij 25.000 woningen na verbouwing energieneutraal zijn in 2018.
	Alle nieuwbouw energieneutraal.

Tabel 2.1.2 Woningcorporaties en hun taken, Den Haag

	PvdA (10)	PVV (8)	VVD (7)
Huisvesting doelgroepen	<p>Geen verkleining van de voorraad sociale woningen.</p> <p>Woonpact sluiten met corporaties. Gemeente trekt geld uit voor corporaties die investeren in (sociale) doelen van Den Haag en efficiënter gaan werken.</p> <p>Harde afspraken over beschikbaarheid van betaalbare huurwoningen voor lage inkomens.</p> <p>Handhaven van het quotum van de bouw van 30% sociale huurwoningen.</p> <p>Onderzoeken van ombouwen verzorgingstehuizen tot zorgwoningen.</p> <p>Aandacht voor voldoende levensloopbestendige woningen.</p>	<p>Woningbouw overlaten aan de markt.</p>	<p>Prestatieafspraken met woningcorporaties over versnelde verkoop van een deel van de gesubsidieerde woningvoorraad.</p> <p>Bewoners van een gesubsidieerde huurwoning moeten het recht krijgen die woning te kopen.</p> <p>Meer huurwoningen voor midden- en hogere inkomens.</p> <p>Geen extra gesubsidieerde huurwoningen bouwen, maar prioriteit voor renoveren van bestaande woningen.</p> <p>Met een betaalde baan kom je sneller voor een huurwoning in aanmerking.</p> <p>Gesubsidieerde verhuur kan ook door particuliere verhuurders (Laakkwartier en Spoorwijk).</p>
Leefbaarheid	<p>Elke buurt voldoende groen, voorzieningen en recreatiemogelijkheden.</p> <p>Bij stedelijke vernieuwing en woningrenovatie zorgen dat ouderen, chronisch zieken en gehandicapten zo goed mogelijk zelfstandig in hun buurten kunnen blijven wonen.</p> <p>Versterken van identiteit en van wijken met slecht imago, eventueel met wijkontwikkelingsmaatschappij.</p> <p>Veiligheid: driehoeksoverleg tussen OM, politie en gemeente. Meer inspraak van burgers.</p>	<p>Schrappen van het programma Stadsvernieuwing.</p> <p>Genadeloze aanpak van overlast en agressie. Meer preventief fouilleren en cameratoezicht.</p> <p>700 extra BOA's, wapenstokken voor HTM-personeel, uitgebreid en permanent cameratoezicht en een lange wapenstok voor de Haagse politie.</p> <p>Schrappen van programma's zoals een Multicultureel Vrijtijdscapex, jeugdparticipatie en sociaal cultureel werk.</p>	<p>Achterstallig onderhoud openbare ruimte, parken en plantsoenen aanpakken. Op braakliggende terreinen gras inzaaien.</p> <p>Gemeente treedt actief op bij achterstallig onderhoud van koop- en huurwoningen.</p> <p>Woningcorporaties geven bewoners meer verantwoordelijkheid bij het onderhoud. (bijv. schilderwerk of onderhoud van de tuin).</p> <p>Meer blauw op straat. Criminelen en overlastgevers harder straffen. Uitbreiden cameratoezicht.</p>
Duurzaamheid	<p>Kantoren ombouwen tot woningen waar nodig met dwang.</p> <p>(nieuwe) woningen voldoen aan GPR-score 8 en energielabel C.</p> <p>Ondersteunen van burgerinitiatieven zoals het produceren van groene energie met de buurt.</p> <p>Vergroenen van binnenterreinen en restuimten. Volkstuinjes en stadsboerderijen.</p>	<p>Minder klimaatsubsidies.</p> <p>De mogelijkheden voor alternatief gebruik – bijvoorbeeld studenten in kantoorunits – oprekken.</p>	<p>Ondersteuning van duurzame initiatieven van ondernemers.</p> <p>Gemeente participeert niet in duurzame projecten.</p>

Tabel 2.1.3 Woningcorporaties en hun taken, Rotterdam

	PvdA (14)	Leefbaar Rotterdam (14)	VVD (4)
Huisvesting	Inzet voor voldoende betaalbare	De Rotterdammer krijgt weer iets te	De VVD wil liberale, innovatieve

doelgroepen	<p>huurwoningen voor lage en middeninkomens.</p> <p>Realisatie van woningen en de kwaliteit van de leefomgeving zijn prioriteiten.</p> <p>Corporaties hebben een grote verantwoordelijkheid voor het op orde brengen van wijken en het investeren in nieuwe woningvoorraad. Zij krijgen hierbij de steun van de gemeente.</p> <p>Kluswoningen en andere vormen van zelf bouwen worden voortgezet.</p>	<p>zeggen over zijn omgeving. Bij stadvernieuwingsprojecten kunnen Rotterdammers vooraf aangeven aan welke soort woningen zij behoefte hebben.</p> <p>Meer aantrekkelijke (aangepaste) ouderenhuisvesting.</p> <p>De menselijke maat is bij veel corporaties zoek en daarom moet het mogelijk zijn om corporaties uit heel Nederland in Rotterdam actief te laten zijn. Zodat er meer concurrentie ontstaat en de corporaties weer hun best moeten gaan doen voor hun huurders.</p>	<p>woningbouw waarbij mensen zelf bepalen waar en hoe ze wonen. De welstandscommissie is daarom overbodig.</p> <p>Centrum: Meer woningen realiseren en een aantrekkelijk cultureel- en woonklimaat te creëren.</p> <p>Prettige woonwijken aan de randen van de stad en in de schil direct rond het centrum. Dit kan buurten vervangen met slechte en te kleine woningen, zoals de 'Kop van Feijenoord'.</p>
Leefbaarheid	<p>Parken en speeltuinen in stand houden in samenwerking met de gebiedscommissies. (De deelgemeenten worden vervangen door 14 gebiedscommissies).</p> <p>Woningen in Rotterdam-Zuid worden gecontroleerd op veiligheid en ernstige gebreken.</p> <p>Het onderhoud en beheer van particuliere woningen in de oude wijken verbeteren door bijvoorbeeld meer eigenaren aan te schrijven en door meer ondersteuning van de Verenigingen Van Eigenaren (VVE's).</p> <p>Jongeren moeten niet alleen hard aangepakt als ze overlast veroorzaken, maar ook worden geholpen met het vinden van een zinvolle tijdsbesteding als werk of scholing.</p>	<p>Vergroten van veiligheid heeft de hoogste prioriteit.</p> <p>Bevoegdheden en middelen voor wijkpolitie, woningcorporaties en hulpverleners uitbreiden om het herrieschoppen en asociale gedrag in de kiem te smoren.</p> <p>Hogere straffen, zero tolerance voor overlast, burenterreur en criminaliteit.</p> <p>Uitbreiden van de Rotterdamwet zodat Rotterdam een evenwichtiger bevolkingssamenstelling krijgt.</p> <p>Openbare pleintjes en veldjes meer inrichten voor gebruik door alle bewoners.</p>	<p>Veiligheid staat voorop. Politie treedt op tegen overlast gevende jongeren en hun ouders. Wijkagenten moeten voor 90% van hun tijd in de eigen buurt worden ingezet.</p> <p>Geen blijvende extra geldstromen naar Rotterdam Zuid voor 'sociale projecten'.</p> <p>Extra geld voor een hogere kwaliteit van de buitenruimte.</p> <p>Stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid en het schoonhouden van de eigen wijk en buurt.</p> <p>Toenemende problematiek met arbeidsmigratie, Rotterdamwet tijdelijk uitbreiden naar alle wijken in Rotterdam.</p>
Duurzaamheid	<p>Door met het Rotterdam Climate Initiative en inzetten op duurzame innovatie.</p> <p>Waterberging en absorberend vermogen in de stad aanbrengen.</p> <p>Luchtkwaliteit verbeteren.</p> <p>Woningen van mensen met een laag inkomen en een hoge energierekening renoveren.</p> <p>Stimuleringsregelingen voor huiseigenaren.</p> <p>Flexibele opstelling bij het beoordelen van bouwaanvragen zodat innovatieve technieken kunnen worden toegepast.</p>	-	<p>De gemeente moet geen duurzaamheidsbeleid voeren. Burgers en bedrijven zijn zelf verantwoordelijk.</p> <p>Afschaffing van het Rotterdam Climate Initiative.</p>

Tabel 2.1.4 Woningcorporaties en hun taken, Utrecht

	Groen Links (10)	PvdA (9)	D66 (9)
Huisvesting doelgroepen	Het aantal betaalbare sociale woningen moet minimaal gelijk blijven.	Voortzetten van de intensieve samenwerking met corporaties om voor voldoende sociale huurwoningen te zorgen.	Tekort aan studenten-, starters- en seniorenwoningen verhelpen met transformatie van leegstaande

	Nieuwe afspraken met corporaties en ontwikkelaars gaan nieuwbouw in hogere huur- of betaalbare koopsegmenten mogelijk maken.	Betaalbaarheid, diversiteit en flexibiliteit staan voorop. Afspraken maken over huurprijsverhogingen bij mutaties. Huisvesting voor ouderen, jongeren, studenten en starters – onder andere door middel van nieuwbouw in bestaande buurten, zowel binnen als buiten de singels en in Leidsche Rijn.	panden en nieuwbouw. In Utrecht zijn er voldoende sociale huurwoningen. Geen verplicht percentage van deze woningen bij nieuwbouwprojecten. Wachtlijst sociale huurwoning is erg lang. Minimaal 20% van de woningen verloten, ongeacht de opgebouwde wachttijd. Scheefwoners moeten geprikkeld en verleid worden om hun sociale huurwoning te verlaten. 'Middelhuur'-segment vergroten.
Leefbaarheid	Renovatie stimuleren, vooral voor de naoorlogse wijken als Kanaleneiland en Overvecht. Veel corporatiecomplexen zijn in slechte staat. Afspraken met de corporaties over bewonersbetrokkenheid en gewenste energielabels aanscherpen. Sloop- en nieuwbouwplannen moeten net als renovatie de steun hebben van minimaal 70% van de bewoners.	Gemeente, politie en andere partners werken samen om de veiligheid van bewoners te verbeteren. Mensen spreken elkaar in de buurt aan op onwenselijk gedrag. Van corporaties wordt verwacht dat ze bijdragen aan de leefbaarheid in de buurt. Druk uitoefenen op de corporaties om regulier onderhoud te garanderen wanneer nieuwbouw en renovatie worden uitgesteld. De gemeente regisseert en bewaakt grote sloop- en nieuwbouwprojecten die onder verantwoordelijkheid van corporaties worden uitgevoerd. De gemeente zorgt voor het basisonderhoud van de openbare ruimte en voor voldoende groen, in overleg met bewonersorganisaties.	Wijkbewoners en ondernemers betrekken bij de inrichting van de openbare ruimte. Groen in zelfbeheer en stadslandbouw uitbreiden. Steun voor bijv. het verzoek van de Vrienden van het Máximapark om samen met de gemeente het park te beheren. Leefbaarheidsbudget omvormen tot een budget voor wijkinitiatieven. Bewoners beslissen mee over de veiligheidsprioriteiten in hun wijk. Snelle terugkoppeling aan burgers van meldingen van overlast. Slimme samenwerkingsverbanden zoals het Veiligheidshuis Utrecht ondersteunen.
Duurzaamheid	Schone energie, verminderen van afval, meer groen en een schone lucht. Meer groen in de stad en de kwaliteit en grotere biodiversiteit van het groen: meer gevelplanten, bomen, groene daken, stadslandbouw en groene oevers. Afspraken met woningcorporaties over de energieprestatie van huurwoningen aanscherpen. Meer woningen worden geïsoleerd en waar mogelijk worden omgezet naar energielabel B of A.	Nieuwe woningen (waarvan zo'n 40% uit sociale woningbouw bestaat), zullen per definitie energiezuinig zijn en zoveel mogelijk zelfvoorzienend in het opwekken van stroom. Mogelijkheden voor energierekeningloze woningen verruimen. De bestaande woningvoorraad wordt verduurzaamd, samen met de corporaties en particuliere eigenaren. De PvdA houdt zich aan het landelijk afgesproken energielabel B in 2020. Woningcorporaties mogen de reële kosten doorrekenen in de huur. Energiewinning op buurtniveau (isolatie, groene daken et cetera) wordt gestimuleerd	Meer ruimte voor groen in de stad. Luchtkwaliteit verbeteren, met volksgezondheid als primaire doelstelling. De GG&GD behoudt haar expliciete adviesrol bij ruimtelijke projecten. Prestatieafspraken maken met woningcorporaties om woningen energiezuiger te krijgen. Ruimte voor lokale en kleinschalige initiatieven van duurzame energieopwekking.

2.2 De transitie van overheidstaken naar gemeenten

Hoe kijken de grootste partijen in de vier grote steden aan tegen de decentralisatie van zorg en ondersteuning, jeugdzorg en werk en inkomen? Hun standpunten worden hieronder weergegeven.

Tabel 2.2.1 Transitie van overheidstaken, Amsterdam

	PvdA (15)	VVD (8)	Groen Links (7)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>Taken op het gebied van zorg, jeugd en participatie zo dicht mogelijk bij de bewoners in de wijken beleggen.</p> <p>Steunen van burgerinitiatieven zoals zorgcoöperaties, maatjesprojecten, communities en buurtgerichte zorgbedrijfjes.</p>	<p>Meer taken voor de gemeente met minder geld. Dit kan door dingen anders te regelen.</p> <p>Zorg op maat door het instellen van wijkzorgteams.</p> <p>Aanpak van obesitas bij kinderen</p>	<p>Meer verantwoordelijkheid voor gemeenten én forse bezuinigingen. Bezuiniging zijn veel te groot.</p> <p>Investeren in preventie, welzijnswerk en ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers om dure specialistische zorg te voorkomen.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	Een gezin krijgt één gezinsmanager in plaats van meerdere hulpverleners.	-	Vaste hulpverleners. Geen wachtlijsten.
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>Behoud van 'beschutte' banen.</p> <p>Met de sociale werkvoorziening en bedrijven 'social firms' optuigen waar mensen die geen reguliere baan vinden, zo nodig met loonkostensubsidie, aan het werk kunnen.</p>	<p>50% meer re-integratie naar de arbeidsmarkt van werkzoekenden</p> <p>€ 3.5 miljoen voor korte, intensieve ondersteuning gericht op concreet werk.</p>	Actief ondersteunen van sociale firma's zoals Brouwerij de Prael of schoonmaak-en dienstverleningsbedrijf Zone 3.

Tabel 2.2.2 Transitie van overheidstaken, Den Haag

	PvdA (10)	PVV (8)	VVD (7)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>Zaken dichtbij mensen organiseren, bij voorkeur in de eigen wijk.</p> <p>Bij complexe problemen wijst de gemeente een regisseur aan.</p> <p>Organiseren van de langdurige zorg en ondersteuning in een vast team op buurtniveau (buurtzorgteam).</p> <p>Aandacht voor preventie.</p> <p>Stimuleren buurtprojecten die eenzaamheid bestrijden.</p> <p>Jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek kwaliteit van de zorg.</p>	<p>Een ouderenloket in ieder stadsdeel.</p> <p>Extra middelen voor het ouderenfonds, respijtzorg voor mantelzorgers, hulp in de huishouding en ondersteuning voor ouderen en zorg voor dementerenden.</p>	<p>De budgetten voor zorg, jeugd, welzijn, wonen, werk en inkomen worden zoveel mogelijk geïntegreerd.</p> <p>Er wordt een budget vastgesteld op basis van kenmerken van de wijk (o.a. aantal ouderen, zorgbehoefte, leefbaarheidsproblemen).</p> <p>Wijkteams zorgen voor een integrale aanpak van de zorg- en ondersteuning, zoveel mogelijk in de wijk.</p> <p>Selectie van wijkteams op basis van een aanbesteding op prijs/kwaliteitverhouding.</p> <p>Wijkteams belonen als ze een beroep op de AWBZ voorkomen. Een deel van het daarmee bespaarde geld vloeit naar de WMO.</p> <p>Aandacht voor preventie.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Kinderen en jongeren met problemen zo snel mogelijk helpen.</p> <p>Gezinnen krijgen één plan en één aanspreekpunt</p>	-	<p>Jeugdzorg op buurtniveau organiseren in wijkteams.</p> <p>Voor probleemgezinnen geldt: één gezin, één plan, één regisseur.</p>
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>UWV en gemeenten werken intensief samen aan de re-integratie.</p> <p>Gelijke dienstverlening voor werklozen, werkzoekenden en niet-uitkeringsgerechtigden.</p> <p>Onderzoeken hoe en wanneer re-integratietrajecten succesvol zijn.</p>	-	Reïntegratiebedrijven afrekenen op het aantal mensen dat in een betaalde baan komt.

'social return on investment': bij opdrachten van de gemeente krijgen mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt een arbeidsplaats.

Tabel 2.2.3 Transitie van overheidstaken, Rotterdam

	PvdA (14)	Leefbaar Rotterdam (14)	VVD (4)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>Ouderen zullen een nog groter beroep moeten doen op hun omgeving. Waar nodig blijft een toegespitst zorgaanbod bestaan.</p> <p>Samenhang tussen volwassenzorg, jeugdzorg en zorg in het onderwijs (passend onderwijs).</p> <p>Rotterdamers zo lang mogelijk zelfstandig kunnen laten wonen.</p> <p>Zorg dichtbij organiseren in wijken en buurten. Sociale wijkteams bieden ondersteuning, waarbij preventie en gezond gedrag voorop staat.</p> <p>Mantelzorgers ondersteunen.</p>	<p>Senioren hebben zich decennia lang ingezet voor Rotterdam. Zij dienen op hun wenken te worden bediend:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Activiteiten op wijkniveau organiseren, kaartavonden, bingo. • Gratis openbaarvervoer. • Aandacht voor witte senioren in zwarte wijken. 	<p>De VVD wil dat de gemeente haar nieuwe verantwoordelijkheid goed en efficiënt invult.</p> <p>Voor de zaken die mensen en hun omgeving niet zelf kunnen regelen, biedt de gemeente zorg en ondersteuning.</p> <p>Zorg zo dicht mogelijk bij Rotterdamers te organiseren. Rotterdamse wijkteams kijken eerst naar wat mensen - de ouders, de kinderen en de familie - zelf kunnen.</p> <p>Specifiek aandacht voor ouderen.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Met het centrum voor Jeugd & Gezin opgroeiende Rotterdamers actief volgen.</p> <p>Nadruk op een positieve aanpak en preventie. Jeugdzorg werkt met wijkteams waarin professionals samenwerken.</p>	<p>Succesvolle jongeren kunnen en belangrijke voorbeeldfunctie vervullen. Dat werkt veel beter dan eindeloze zakken geld storten in welzijnswerk.</p> <p>Ouders die hun kinderen verwaarlozen en in de criminaliteit laten verdwijnen verliezen het recht op kinderbijslag.</p>	<p>Het onderwijs, de politie en de gemeente ontwikkelen een betere aanpak voor jongeren die nog niet echt in de problemen zijn, maar al wel gedrag vertonen dat in de verkeerde richting wijst.</p> <p>Het bereik van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is onvoldoende en de ruimte om te handelen beperkt. De VVD wil onafhankelijke particuliere jeugdzorginstellingen zoals de Opvoedpoli, verder stimuleren.</p>
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>Alle Rotterdamers leveren een bijdrage aan de stad. Dat kan in de vorm van werk en vrijwilligerswerk.</p> <p>Met de komst van de Participatiewet hebben we meer mogelijkheden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan de slag te helpen.</p> <p>Instellingen, werkgevers en de gemeente slaan de handen ineen in een pact 'Aan de slag met zorg'.</p>	<p>'Iedereen werkt mee'. Mensen met een uitkering werken in Rotterdam en omgeving, desnoods voor de gemeente.</p> <p>Werklozen zullen via een gemeentelijk uitzendbureau tegen marktprijzen kunnen werken voor degene die er het meest voor over heeft. Dit bespaart dure reïntegratie- en herscholingstrajecten.</p>	<p>De hoge uitgaven voor re-integratie leveren te weinig werk op. Een sobere bijstand is een prikkel om hard op zoek te gaan naar een baan.</p> <p>Als er een baan is, wordt die aanvaard. Rotterdamers spreken de Nederlandse taal spreken en leven Nederlandse waarden na, zodat de kans op een baan groter wordt.</p> <p>De VVD is voor het vragen van een tegen prestatie voor een uitkering.</p>

Tabel 2.2.4 Transitie van overheidstaken, Utrecht

	Groen Links (10)	PvdA (9)	D66 (9)
Decentralisatie van zorg en	De gemeente moet meer taken uitvoeren met fors minder geld.	Per persoon of gezin wordt één plan gemaakt en is er één aanspreekpunt.	De zorg moet dichtbij mensen georganiseerd worden en veel meer

ondersteuning	<p>GroenLinks wil een verschraving van voorzieningen voorkomen.</p> <p>Wijkgerichte uitvoering van zorg en welzijn. Hier werken zorgprofessionals, zoals huisartsen en de thuiszorg, samen met mantelzorgers en zorgvrijwilligers.</p> <p>Het convenant 'Utrecht gezond' met de zorgverzekeraars uitbreiden met afspraken over de samenhang tussen medische basiszorg en buurtteamaanpak.</p> <p>In het welzijnswerk werken sociaal makelaars vraaggericht, hebben kennis van formele en informele netwerken en verbinden bewonersinitiatieven met elkaar.</p>	<p>Zo wordt zorg geboden die kwalitatief beter en goedkoper is, ook na de decentralisaties.</p> <p>Bij de overheveling van zorgtaken naar de gemeente erop toezien dat dit duidelijk, effectief en efficiënt gebeurt.</p> <p>Buurtteams in alle buurten. Deze teams werken samen met onder meer de huisarts, wijkverpleegkundige, scholen en politie.</p> <p>Bij contracten die de gemeente met zorgaanbieders sluit, zijn de kwaliteit van de zorg en goed werkgeverschap belangrijker dan de prijs.</p>	<p>bouwen op wat mensen en hun familie, vrienden, collega's en burens zelf kunnen.</p> <p>De zorgprofessional moet de ruimte krijgen om samen met de cliënt de aanpak te bepalen. De gemeente moet hier een faciliterende rol spelen.</p> <p>Steun voor projecten als Overvecht Gezond en JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) waarin gemeente, werkgevers, welzijnsorganisaties, zorginstellingen, onderwijs, sportorganisaties én de zorgverzekeraar samenwerken in een preventieve gezondheidsaanpak.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Vergroten van efficiëntie van de jeugdzorg met een integrale aanpak waarbij per gezin één plan is. Het plan wordt zoveel mogelijk opgesteld door het gezin of de jeugdige zelf.</p> <p>Specialistische zorg wordt samen met de buurgemeenten georganiseerd en gefinancierd.</p>	<p>Bevorderen van een goede afstemming tussen onderwijs, ouders, kinderen, zorg en hulpverlening. De vraag en de behoefte van ouders en jongeren staan hierbij centraal.</p> <p>Ongezonde levensstijlen – roken, alcoholmisbruik en overgewicht – worden bestreden door samen met onderwijs, zorg, welzijn, sport en het bedrijfsleven gerichte programma's op te zetten en uit te voeren.</p>	<p>Focus op het voorkomen of vroeg oppakken van problemen. Zo voorkomen we zware en dure zorgtrajecten.</p> <p>Het resultaat van de geleverde zorg staat centraal en de financiering is daarop gebaseerd.</p> <p>Gemeente stuurt actief aan op samenwerking tussen verschillende organisaties waarbij dichtbij het gezin integraal hulp kan worden georganiseerd.</p>
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>Mensen met minder kansen op de arbeidsmarkt krijgen passende begeleiding.</p> <p>Bijstandsgerechtigden krijgen de kans om een opleiding te volgen.</p> <p>Werkgevers krijgen begeleiding bij het aannemen van mensen met een arbeidsbeperking.</p> <p>Wanneer voor mensen met een beperking werk niet realistisch is, moet vrijwilligerswerk of dagbesteding toegankelijk zijn.</p>	<p>De invoering van de Participatiewet betekent dat de PvdA zich extra zal inzetten voor beschikbare banen voor zoveel mogelijk mensen in sociale werkvoorzieningen. Bindende afspraken met werkgevers over scholing, stages en (leer)werkplekken zijn nodig.</p> <p>Reïntegratietrajecten voor bijstandsgerechtigden en langdurig werklozen georganiseerd in samenwerking met partners in het bedrijfsleven en.</p>	<p>Werkgevers zoveel mogelijk actief betrekken bij het realiseren van werk voor Utrechters met een uitkering.</p> <p>Werkzoekenden meer regie geven over hun eigen re-integratietraject. Gemeentelijke pilot waarin de keuze wordt geboden tussen twee trajecten: het huidige re-integratietraject met een uitkering op bijstandsniveau en een zelfsturend traject met een lagere uitkering en het recht deze met aanvullend werk aan te vullen tot bijstandsniveau.</p>

3. Standpunten in 12 middelgrote steden

De specifieke, lokaal bijzondere standpunten van de drie grootste partijen in 12 middelgrote steden zijn hieronder weergegeven. Eerst volgen de standpunten over de corporaties en daarna de standpunten over de decentralisaties.

3.1 Woningcorporaties en hun taken

De standpunten over de taakvelden van de corporaties van de drie grootste partijen (verkiezingsuitslag 2010) in Haarlem, Zoetermeer, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Almere, Delft, Tilburg, Eindhoven, Dordrecht, Capelle aan den IJssel, Breda en Arnhem worden hieronder weergegeven.

Tabel 3.1.1 Woningcorporaties en hun taken, Haarlem

	D66 (8)	PvdA (7)	Groen Links (7)
Huisvesting doelgroepen	<p>Vóór woningbouw mits het binnen het dorpskarakter blijft.</p> <p>Huisvestingsmarkt niet onnodig belemmeren door regelgeving. Zo flexibel en ruim mogelijke bestemmingsplannen.</p> <p>Bij nieuwbouw voorrang geven aan jongeren, senioren en starters.</p>	<p>Afspraken met de Haarlemse woningcorporaties, dat er in alle delen van de stad voldoende betaalbare (totale woonlasten dus inclusief energie) woningen worden aangeboden, met een minimum van 30% sociale huur en het vastleggen van sociale koop bij nieuwbouw.</p> <p>10% extra middeldure huurwoningen.</p> <p>Tenminste 75% van de woningen met een huurprijs tussen de 675 en 800 euro, die bij woningcorporaties vrijkomen, reserveren voor middeninkomens.</p> <p>Voorkeur voor beperkte renovatie (i.p.v. sloop) om te voorkomen dat de huurprijs te veel stijgt.</p>	<p>Ten minste 40% van de nieuwbouw in het sociale segment.</p> <p>Afspreken met de corporaties dat een groter deel van de vrijkomende woningvoorraad wordt toegewezen aan lagere en middeninkomens.</p>
Leefbaarheid	<p>Inwoners zelf betrekken bij het vormgeven en het onderhoud van het groen van hun eigen buurt.</p> <p>Voor de dorpsraden en verenigingen is er een rol weggelegd om aan te geven welke maatregelen en investeringen er nodig zijn om een dorp of wijk leefbaar te houden.</p>	<p>Onderhoud openbare ruimte blijft op een goed basisniveau. Inwoners krijgen de ruimte om speciale plekken in hun wijk zelf te onderhouden.</p> <p>Zo min mogelijk bouwen ten koste van groen.</p> <p>Inwoners krijgen de ruimte om braakliggende terreinen een tijdelijke invulling te geven.</p>	<p>Het verdichtingbeleid betekent niet alleen maar zoveel mogelijk woningen bouwen; openbare ruimte, groen en spelen dienen er op vooruit te gaan.</p> <p>Wijkgerichte aanpak van criminaliteit en overlast met aandacht voor leefbaarheid (schoon en heel) en veiligheid. Samen met bewoners, politie, instellingen, bedrijven en gemeente worden onveilige punten gesignaleerd en oplossingen gezocht.</p>
Duurzaamheid	<p>Aandacht voor duurzaam bouwen, het duurzaam en milieuvriendelijk inrichten van de openbare ruimte en het gebruik van innovatieve bouwtechnieken en -ontwerpen.</p> <p>Met projectontwikkelaars en/of woningbouwcorporaties een voorbeeldproject te initiëren dat in het teken staat van duurzaamheid.</p> <p>Met woningcorporaties moet door</p>	<p>Bij renovatie is niet alleen verbetering van het wooncomfort van belang maar ook de isolatie van woningen, i.v.m. de energielasten.</p> <p>Meer mogelijkheden om leegstaande kantoren, schoolgebouwen en in verval zijnde panden om te bouwen tot betaalbare én duurzame huur en koopwoningen.</p> <p>Bouwvoorschriften aanpassen om</p>	<p>Met woningcorporaties scherpe prestatieafspraken maken over energiebesparende maatregelen en duurzame energieopwekking in nieuwe en bestaande woningen.</p> <p>Nieuwbouw- en renovatieprojecten worden voorbeelden van duurzaam bouwen. Extreem energiezuinig en aandacht voor comfort, gezondheid, veiligheid, betaalbaarheid, toegankelijkheid en</p>

prestatieovereenkomsten woningisolatie en onderhoud bevorderd worden.	nieuwbouwwoningen levensloop- én energiebestendig te maken.	levensloopbestendigheid.
---	---	--------------------------

Tabel 3.1.2 Woningcorporaties en hun taken, Zoetermeer

	VVD (9)	PvdA (6)	D66 (5)
Huisvesting doelgroepen	Alleen hoogwaardige bouw toevoegen aan bestaande wijken/ Meer betaalbare appartementen voor senioren.	Corporaties, gemeente, bewoners- (organisaties) en ondernemers maken concrete afspraken maken over o.a. leefbaarheid, duurzaamheid, slagingskansen op de woningmarkt, renovatie, totale woonlasten, de mate waarin corporaties doelgroepen huisvesten. Faciliteren van de bouw van woningen door het versnellen van plan- en inspraakprocedures. Voorrang aan renovatie boven slopen. Bewoners krijgen meer invloed op hun woning. Onderzoek doen naar de woonwens van ouderen. Afspraken met corporaties over voldoende woningen voor begeleid wonen.	Het verdeelsysteem voor sociale woningen moet transparanter De woningbouw moet zich richten op voldoende betaalbare woningen voor alle bevolkingsgroepen. De gemeente stimuleert corporaties om zorg te dragen voor: <ul style="list-style-type: none"> - huisvesting voor ouderen en gehandicapten; - maatschappelijk vastgoed (school- en sportcomplexen); - het onderhoud van de directe omgeving van woningen en wooncomplexen. Woningbouwcorporaties staan meer open voor experimenteren met kluswoningen, zelfwerkzaamheid, eigen beheer en eigen onderhoud.
Leefbaarheid	Bewoners participeren altijd in groenbeleid en helpen zelf mee aan schone, groene wijken. Meer aandacht voor voorkomen en aanpakken woonoverlast. Gemeente herstelt vernieling en vervuiling sneller. Pakkans vergroten: nog meer samenwerken met inwoners, slimme inzet cameratoezicht en technologie. Zero tolerance bij discriminatie.	We zien toenemende spanningen tussen jongeren en buurtbewoners. "zero tolerance" is een hiervoor een te eenzijdige benadering Gezamenlijke aanpak van woningbouwcorporatie(s), brandweer, gemeente, politie en anderen om woonoverlast te voorkomen. Betrekken van wijkbewoners bij het veiligheidsbeleid op jaarlijkse basis.	Buurt- en vrijwilligersorganisaties zoveel mogelijk zelf verantwoordelijk voor buurtomgeving en waar nodig financieel ondersteunen. Het groen in de buurten behouden en versterken. Meer groene speelplekken. Experimenteren met vandalisme budgetten voor de jeugd. De jeugd in de wijk mag bepalen wat er met het geld gebeurt. Als er iets kapot wordt gemaakt, gaan de kosten van de reparatie van het budget af. Succesvolle projecten, zoals Wijken Agent Samen (WAS), in alle wijken uitrollen.
Duurzaamheid	Beheer openbare ruimte beter: duurzaam maar niet duurder. Andere objecteigenaren doen actief mee. Duurzaamheid stimuleren door mede te sturen op economisch voordeel door energiebesparing Faciliteren kleinschalige energieopwekking bewoners/ondernemers door onnodige regels weg te nemen.	Leegstaande panden en kantoren een andere bestemming te geven of aan te bieden als kluswoning op de woningmarkt. Strikte handhaving van de landelijke energieprestatienormen voor de nieuwbouw en bevorderen van innovatieve projecten die verder gaan dan landelijke normen.	Nieuwbouwplannen van scholen, sportverenigingen en culturele instellingen moeten een hoog duurzaamheidlabel hebben. Stimuleren van het renoveren van bestaande woningen naar energienotuloze woningen. Corporaties stimuleren om energiebesparende maatregelen te nemen in samenspraak met hun huurders. Ook bij woningcorporaties en

bedrijven duurzame
energieopwekking stimuleren.

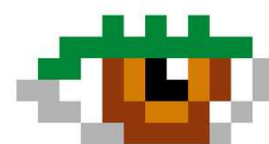
Nieuwbouwprojecten met hogere
duurzaamheid krijgen voorrang.

Tabel 3.1.3 Woningcorporaties en hun taken, Rijswijk

	Onafhankelijk Rijswijk (9)	Gemeentebelangen Rijswijk (GR) (5)	VVD (5)
Huisvesting doelgroepen	<p>Woningen dienen financieel bereikbaar te zijn voor Rijswijkse starters en jonge gezinnen, zowel op huur- als op koopbasis.</p> <p>In RijswijkBuiten komen zo veel mogelijk eengezinswoningen.</p> <p>Woningbouwcorporaties hebben de taak om hun woningbestand geschikt te maken voor de – veelal oudere – huurders, met het doel hen zo lang mogelijk in de “eigen” woning en woonomgeving te laten wonen. De gemeente dient hier op toe te zien.</p> <p>Woningbouwcorporaties moeten tijdig investeren in (groot)onderhoud van hun woningbezit. De gemeente ziet hier zorgvuldig op toe.</p> <p>Studentenhuisvesting realiseren.</p>	<p>Nu wordt 15% van de goedkopere huurwoningen aan jongeren toegewezen. Dit moet verhoogd moet worden naar 30% met voorrang voor Rijswijkse inwoners.</p> <p>Meer betaalbare eengezinswoningen bouwen. Schrappen van de geplande 30% gestapelde sociale woningbouw in Eikelenburg.</p> <p>Voor ouderen bouwen waardoor Rijswijkse jongeren kunnen doorstromen naar eengezinswoningen bijv. op de Benedictus-locatie.</p> <p>Rijswijkse woningbouwcorporaties stimuleren om hun woningvoorraad te renoveren. Een deel hiervan ombouwen tot levensloopbestendige woningen.</p>	<p>De bouw van de nieuwe woonwijken ‘RijswijkBuiten’ en ‘Eikelenburg’ moet worden voortgezet. Met aandacht voor levensloopbestendige huisvesting.</p> <p>De VVD zet in op betaalbare woningen van hoge kwaliteit, met lage energiekosten en in een groene woonomgeving.</p> <p>In Rijswijk zijn er verhoudingsgewijs te veel sociale woningen. Inzetten op een evenwichtige woningvoorraad.</p> <p>Scheefwoners moeten worden verleid om door te stromen naar andere betaalbare woningen.</p> <p>Portiekwoningen moeten beter toegankelijker worden gemaakt voor ouderen.</p>
Leefbaarheid	<p>Het goed onderhouden van stoepen, wegen en fietspaden. Straatmeubilair op een verantwoord niveau onderhouden. Schoon, heel en veilig.</p>	<p>De verantwoordelijkheid voor binding (cohesie) in de wijk moet zo dicht mogelijk bij de bewoners zelf worden ondergebracht, ondersteund door een eenduidige organisatie.</p> <p>In samenspraak met bewoners en woningcorporaties de onderhoudsuitgaven voor de openbare ruimte prioriteren per wijk.</p> <p>Samenwerking tussen onderhoudsbedrijven en beroepsonderwijs (leerwerkplekken) voor onderhoud openbare ruimte.</p> <p>Initiatieven voor stadslandbouw omarmen, zoals in de wijk Leeuwendaal.</p>	<p>Veilig verkeer met een goede doorstroming (meer rotondes). Realisatie van ‘fietstrommels’ in de wijken.</p> <p>De groenvoorziening in Rijswijk is goed. Er is ruimte voor groen en dat moet zo blijven. De attractiewaarde kan verhoogd, bijv. een ‘Klauterpark’ voor kinderen.</p> <p>Er moet blijvende aandacht zijn voor goed onderhoud van de publieke ruimte.</p> <p>De VVD is voor het stevig handhaven van de regels binnen de openbare ruimte.</p>
Duurzaamheid	<p>Woningen uitvoeren met een hoge mate van duurzaamheid.</p> <p>Bezitters van zowel huur- als koophuizen stimuleren op besparing op energielasten en alternatieve energieopwekking.</p> <p>“groene daken” en “verticale tuinen”</p> <p>Wijkverwarming onderzoeken mede op basis van restwarmte (voor grote flatcomplexen in Steenvoorde).</p> <p>Geen voorstander van windenergie wel van zonnepanelen.</p> <p>Bij het bestemmen van lege kantoorgebouwen tot woonruimte rekening houden met o.a. parkeernormen.</p>	-	<p>Om de luchtkwaliteit te verbeteren moeten (snelle) oplaadpunten voor elektrische auto’s worden geplaatst. De verkrijgbaarheid van groen autogas moet bevorderd worden.</p>

Tabel 3.1.4 Woningcorporaties en hun taken, Leidschendam-Voorburg

	VVD (10)	CDA (6)	Gemeentebelangen Leidschendam-Voorburg (5)
Huisvesting doelgroepen	<p>Woningbouw afstemmen op behoefte; doelstelling 30% sociale woningbouw loslaten.</p> <p>Woningcorporaties aanspreken op schief wonen, zodat sociale huurwoningen beschikbaar komen voor de doelgroep.</p> <p>Hoge prioriteit voor seniorenhuisvesting. zoals woonzorgcomplexen Mariënpark, Rustoord en Sonneruyter.</p> <p>Beperkte toename woningen in kern Stompwijk.</p> <p>Inzet voor spoedige afronding woningbouwprogramma Leidschendam Centrum.</p>	<p>In prestatieafspraken tussen de gemeente en de woningcorporaties in ieder geval afspraken maken over de kwaliteit van de woningen, de hoogte van de huren, het woningbouwprogramma en het huisvesten van bijzondere doelgroepen zoals starters, senioren en statushouders.</p> <p>Voor nieuwbouw wordt eraan vastgehouden dat gemiddeld in de gemeente 30 procent wordt gebouwd voor de sociale sector.</p> <p>Het CDA wil zorginstellingen en woningcorporaties optimaal de ruimte geven om de verwachte leegstand in verzorgingshuizen op andere wijze in te zetten en deze bij voorkeur beschikbaar te houden voor mensen die op sociale huur zijn aangewezen.</p>	<p>Tegen bebouwing op groene plekken en geen voorstander van verdere verdichting. Zolang 24% van alle kantoorgebouwen in de gemeente leegstaat, is er ruimte genoeg voor uitbreiding van het woningaanbod. Mocht er dan toch de behoefte zijn om te bouwen, betrek dan ook de buurtbewoners bij de bouwplannen in de buurt.</p>
Leefbaarheid	<p>In aanvulling op het meldpunt openbare ruimte een app, waarmee met een druk op de knop overlast en gebreken in de openbare ruimte kunnen worden gemeld en een foto van een vernieling met gps-locatie kan worden verstuurd aan de gemeente.</p> <p>Lik op stuk beleid bij hufterig gedrag.</p> <p>Bij vernieling schade verhalen op dader.</p> <p>Inzet BOA's geïntensiveerd voortzetten.</p> <p>Stimuleren buurtpreventieteams.</p> <p>Voortzetting programma JORP (Jongeren Op het Rechte Pad).</p>	<p>In nieuwbouw- en renovatieprojecten investeren in voldoende groene voorzieningen van hoge kwaliteit. Voldoende en veilige wandelpaden.</p> <p>Elke buurt beschikt over enkele speelveldjes voor de jeugd. Inrichting in overleg met de wijk.</p> <p>Samen met inwoners en andere partners (scholen, woningbouwcorporaties, ouders, ondernemers) op het gebied van veiligheid worden prioriteiten per wijk vastgesteld.</p> <p>De gemeente stimuleert en ondersteunt het opzetten en in stand houden van buurtpreventieteams.</p> <p>De gemeente herstelt binnen twee werkdagen kleine vernielingen in de openbare ruimte.</p>	<p>Onze jeugd heeft recht op ruimte, en voldoende veilige en schone speelvoorzieningen voor (jonge) kinderen in de buurt. De diverse wijkplatformen moeten nadrukkelijk worden betrokken bij de kwaliteit en inrichting van de buurt. Duidelijk gemarkeerde wandelpaden en honden loslooproutes realiseren, en achterstallig onderhoud zo snel mogelijk wegwerken.</p> <p>Zichtbaarheid van de politie op straat.</p> <p>Een eigen plek voor jongeren. Jongeren betrekken bij initiatieven.</p> <p>De gemeente en de politie helpen eigen woningbezitters (financieel) met het nemen van goede preventie maatregelen tegen inbraak.</p>
Duurzaam- heid	<p>Richting geven aan de omvorming van bepaalde kantoor- of bedrijfslocaties naar hoogwaardige woonomgevingen, bij voorkeur via sloop en nieuwbouw (bijv: kantoren CBS in Bovenveen Voorburg en Klein Plaspoelpolder).</p> <p>Geen windturbines in en nabij onze gemeente.</p>	<p>Kantorenleegstand moet door de eigenaren worden opgelost. De gemeente draagt bij door snelle aanpassing van bestemmingsplannen.</p>	<p>Bestaande leegstaande gebouwen (CBS, Zurich, Total, etc.) laten ombouwen tot woningen voor jongeren en starters (minimaal 30% sociale woningbouw).</p> <p>Subsidie voor huiseigenaren bij gebruik zonnecollectoren en zonneboilers, en bij nieuwbouw een duurzaamheidsparagraaf opnemen.</p>

Tabel 3.1.5 Woningcorporaties en hun taken, Almere

	PVV (9)	PvdA (8)	VVD (7)
Huisvesting doelgroepen	<p>Inwoners van Almere voorrang bij woningtoewijzing huurwoningen en loting bij koopwoningen.</p> <p>Import van tuig uit andere steden stoppen.</p>	<p>Meer nul-tredewoningen in veilige buurten met voldoende voorzieningen.</p> <p>Extra woonruimte voor starters.</p> <p>De woningbouwproductie moet omhoog naar jaarlijks minstens 1.000 nieuwbouwwoningen.</p> <p>Prestatieafspraken met corporaties over te bouwen en te renoveren woningen, de betaalbaarheid hiervan en investeringen in leefbaarheid.</p> <p>Een sociale huurvoorraad van minstens 35%, het liefst per wijk of stadsdeel. Alle stadsdelen beschikken over diverse soorten woningen.</p> <p>Met de regiecorporatie komt een aanvullende bouwstroom op gang van betaalbare (huur)woningen. De regiecorporatie bindt zich duurzaam aan Almere. Als de huurprijs te hoog wordt, betaalt de verhuurder de subsidie op de grondkosten terug.</p> <p>De Almeerse woningcorporaties mogen hun huurders met de laagste inkomens hooguit € 357,- rekenen.</p> <p>Een nieuwe huisvestingsverordening voor de verdeling van huurwoningen.</p>	<p>Diversiteit: verschillende koop en huursegmenten.</p> <p>Meer oog voor ‘oude’ buurten.</p> <p>Stimuleer eigen woningbezit voor betere leefbaarheid.</p> <p>‘Scheefwonen’ tegengaan door een goede doorstroming. Betaalbare koopwoningen, vooral voor starters en senioren.</p> <p>Creëer schaarste: het mag niet zo zijn dat we ons zelf beconcurreren.</p> <p>Vraaggericht ontwikkelen en particulier opdrachtgeverschap.</p> <p>Heldere prestatieafspraken met woningbouwcorporaties.</p> <p>Het project ‘Ik Bouw Betaalbaar in Almere’ (IBBA) blijft een goed middel om voor iedereen een koopwoning bereikbaar te maken.</p>
Leefbaarheid	<p>Voorkomen probleemwijken (inkomenstoets nieuwe bewoners).</p> <p>Nieuwe stadscommando’s en meer cameratoezicht voor extra veiligheid.</p> <p>Voor drugsverslaafden geen gebruikersruimten in Almere.</p> <p>Hardleerse overlastgevers verplicht huisvesten in containerwoningen buiten de woonwijken.</p>	<p>De wijken zijn schoon, heel en veilig met inzet van bewoners. Buurten organiseren hun sociale controle.</p> <p>De bewoners voeren regie over het beheer van hun eigen wijk.</p> <p>Voortzetting van de wijkbudgetten.</p> <p>Voortzetting van de integrale wijkaanpak. Vroegtijdig ingrijpen bij wijken waar problemen te ontstaan.</p>	<p>Leefbaar is veilig, heel en schoon.</p> <p>Uitbreiden van het project “De buurt bestuurt”, waarbij inwoners meewerken aan de veiligheid in hun buurt en prioriteiten bepalen.</p> <p>Koppel het onderhoud aan de hoeveelheid gebruikers. Waar weinig mensen gebruik maken van de openbare ruimte kan de intensiviteit van het onderhoud omlaag.</p> <p>Buurten met betrokken bewoners (denk aan buurtpreventieteams, onderhoud stadsakker) krijgen extra middelen voor de openbare ruimte.</p> <p>Notoire overlastveroorzakers die dagelijks overlast veroorzaken in hun directe woonomgeving worden uit huis geplaatst.</p>
Duurzaamheid	-	<p>Leegstaande kantoren transformeren tot starterswoningen, studenten huisvesting of ateliers.</p> <p>Bewoners enthousiasmeren voor de start van de Growing Green City.</p> <p>De bestaande Ibba (Ik bouw betaalbaar in Almere)-regeling en het particulier opdrachtgeverschap in stand houden om zelf een duurzame</p>	<p>Duurzaamheid stimuleren door minder regels en eenvoudige procedures.</p> <p>Tegen windmolens in woonwijken en langs de A6. Uitsluitend windmolens in de buitengebieden.</p> <p>Innovatieve en duurzame producten zoals zonnecellen of oplaadpunten voor elektrische auto’s zijn in principe</p>

	woning te kunnen realiseren. Ondersteunen van innovatieve experimenten van bewoners op het gebied van energieproductie.	vergunningsvrij. Growing Green Cities, zoals verwoord in het Bidbook Floriade, is leidend voor duurzame ontwikkeling in de stad.
--	--	---

Tabel 3.1.6 Woningcorporaties en hun taken, Delft

	D66 (6)	PvdA (6)	Groen Links (5)
Huisvesting doelgroepen	<p>Meer koopwoningen voor doorstromers en kenniswerkers in het middensegment, door o.a. ombouw van sociale huurwoningen.</p> <p>Meer modale huurwoningen realiseren, zowel door de omzetting van sociale huurwoningen als door nieuwbouw.</p> <p>2.000 studentenwoningen realiseren.</p>	<p>Behoud van goedkope huurhuizen in de sociale sector. Een selectieve stop van de verkoop van sociale huurwoningen. De corporaties zijn er voor mensen met een kleine beurs. In Delft zijn dat vooral huurwoningen tot € 450 huur. Aan deze woningen is echt een tekort.</p> <p>2000 woningen in Delft komen beschikbaar voor wonen met zorg.</p>	<p>Behoud en uitbreiding van de omvang van de voor lage en lage-middeninkomens betaalbare woningvoorraad, 1.500 woningen méér nodig.</p> <p>Het woningdistributiesysteem en het bouwprogramma moeten zodanig ingericht zijn dat de wachttijd voor alle inkomensgroepen en woningtypen ongeveer gelijk is.</p> <p>Bij woningtoewijzing moet naar de totale woonlasten worden gekeken, en niet alleen naar de huur.</p> <p>Goedkope scheefheid is niet altijd even erg; en zeker niet in wijken met een eenzijdige voorraad van vooral goedkope huurwoningen.</p>
Leefbaarheid	<p>Elke groep mensen die het georganiseerd krijgt kan voor een geschikt bedrag een accommodatie 'overnemen'. Een voorbeeld hiervan is buurthuis Voorhof II.</p> <p>Conciërges en huismeesters die een bijdrage leveren aan de leefkwaliteit kunnen hun werk blijven doen.</p>	<p>De grote wijkverbeteringen in de Bomenwijk en Poptahof zijn succesvol en die maken we af met ruimte voor 200 woningen in particulier opdrachtgeverschap.</p> <p>Waar het kan stimuleren we particulier initiatief om de buurthuizen te beheren.</p> <p>Niet verder bezuinigen op de kwaliteit van de openbare ruimte. De openbare ruimte moet schoon, heel en veilig zijn.</p>	<p>De gemeente inventariseert samen met bewoners, instellingen en bedrijven de verbeterpunten in de wijk en maakt afspraken over wie welk probleem aanpakt.</p> <p>De gemeente moet stadslandbouw en het aanleggen van gezamenlijke moestuinen bevorderen.</p>
Duurzaamheid	<p>Met de woningbouwcorporaties afspraken maken over het versneld isoleren van hun woningen, mede met behulp van het nationale besparingsfonds.</p> <p>Snoeien in beperkende welstandsregels voor energiebesparende maatregelen.</p> <p>Groen als speerpunt behouden bij herontwikkeling van gebieden. De toepasbaarheid van de Veenendaalse 'groengarantie' in Delft onderzoeken.</p> <p>Buurtbewoners meer betrekken bij aanleg en onderhoud van buurtgroen.</p> <p>Vaker tijdelijke natuur, zoals moestuinen en door omwonenden zelf ingerichte parkjes, als bouwontwikkelingen stagneren.</p>	<p>Ombouw van kantoor naar woning bevorderen.</p> <p>Delen van de openbare ruimte omvormen naar volkstuinen.</p> <p>Servicedesk voor duurzaamheid organiseren voor burgers en bedrijven.</p>	<p>Zo veel mogelijk delen van de stad moeten worden aangesloten op de door de TU Delft ontwikkelde geothermiebron.</p> <p>Nieuwbouw en renovatieprojecten moeten voorbeelden van duurzaam bouwen worden. Dit wordt niet gerealiseerd met subsidies, maar zoveel mogelijk met regelgeving.</p> <p>Met corporaties maakt de gemeente scherpe energieprestatieafspraken voor de bestaande woningen.</p> <p>Gemeente en woningcorporaties geven voorlichting over het besparen van water en energie.</p> <p>Regels die duurzame initiatieven belemmeren te versoepelen.</p> <p>Om burgers meer te betrekken bijv. duurzaamheidscafés organiseren. Een duurzaamheidscentrum helpt om burgers te ontzorgen bij</p>

Tabel 3.1.7 Woningcorporaties en hun taken, Tilburg

	PvdA (11)	VVD (7)	CDA (6)
Huisvesting doelgroepen	<p>De doorstroming op de woningmarkt vergroten: van studentenkamer naar starterswoning, naar gezinswoning naar ouderenwoning.</p> <p>Slim investeren in de woningen van ouderen zodat ze zolang mogelijk prettig in hun eigen huis en wijk kunnen wonen.</p> <p>Betaalbare huren en het behoud van de sociale woningvoorraad.</p>	<p>Zorgen voor voldoende ruimte voor die woningen waar Tilburgers behoefte aan hebben. Ook als dat betekent dat we meer aan de randen van de stad moeten bouwen.</p> <p>De woningmarkt moet de kans krijgen weer als een normale markt te gaan functioneren. Woningcorporaties, projectontwikkelaars en aannemersbedrijven zoeken samen naar nieuwe kansen en creëren een transparante woningmarkt zonder dubieuze systemen of handelingen.</p> <p>Ruimte voor studentenhuisvesting.</p>	<p>Meer woningdifferentiatie om doorgroeimogelijkheden mogelijk te maken.</p> <p>Nieuwe vormen van samenwerking zoeken tussen gemeente, corporaties en ontwikkelaars, om starters te helpen aan een betaalbare woning. Bijv. korting op de grondprijis.</p> <p>Naast het levensloopbestendig bouwen, in overleg met coöperaties en zorginstellingen, inzetten op vormen van aangepaste seniorenhuisvesting.</p> <p>Meergeneratiewoningen.</p>
Leefbaarheid	<p>Multifunctionele Accommodaties (MFA's) worden de spil in de wijk, met de deuren open en de blik naar de buurt toe. Vergroot hun functies door ruimte te bieden aan nieuwe ondernemers, ZZP-ers, cultuur en sporters.</p> <p>Verdubbelen van het Verrijk je Wijk-budget zodat bewoners zelf de leefbaarheid kunnen vergroten.</p> <p>Veilige en goed onderhouden fietspaden.</p>	<p>Op straat, in de wijk, moet het schoon, heel en veilig zijn.</p>	<p>De openbare ruimte goed op orde houden. Met dorps- en wijkraden wordt elk jaar het onderhoud van groen, straten en pleinen bekeken en besproken. Wensen die binnen het vastgestelde budget passen, worden vastgelegd en het onderhoudsprogramma wordt erop ingericht.</p> <p>Jaarlijks aan de raden een bedrag beschikbaar stellen om naar eigen inzicht in de leefomgeving te investeren.</p> <p>Gezinsvriendelijker worden door te investeren in voldoende groene voorzieningen van hoge kwaliteit en voldoende wandel- en fietspaden die de stad verbinden met de prachtige buitengebieden.</p> <p>Veiligheid: in gesprek met inwoners en wijkagenten drie prioriteiten per wijk of dorp vaststellen.</p>
Duurzaamheid	<p>Initiatieven van burgers en woningcorporaties ondersteunen, met name als deze bijdragen aan het verduurzamen van de woningvoorraad, het groen maken en houden van de wijken en dorpen en door de energielasten beheersbaar te laten blijven.</p>	<p>Duurzaamheidsmaatregelen moeten op de lange termijn financieel rendabel zijn.</p> <p>Dwang is bij het opleggen van 'gewenst gedrag' onacceptabel. Iedere mens mag zijn eigen afweging maken.</p> <p>De opwarming van de aarde is niet met gemeentelijke maatregelen te keren. Zinniger is het te streven naar internationale afspraken – de Gemeenteraad is daarvoor niet het geschikte podium.</p>	<p>Het herstructureren van bedrijventerreinen krijgt voorrang. De gemeente investeert samen met de bedrijven. Het reeds bestaande Lokaal Herstructureringsfonds Tilburg verdubbelen naar 15 mln.</p> <p>Actieve steun en facilitering van initiatieven op duurzaamheids- / energieprojecten.</p> <p>Inrichting van een fonds om bedrijven en particulieren te ondersteunen bij de overstap naar het gebruik van zonne-energie.</p>

Tabel 3.1.8 Woningcorporaties en hun taken, Eindhoven

	PvdA (10)	VVD (8)	D66 (6)
Huisvesting doelgroepen	<p>Afspraken met corporaties over de bouw van levensloopbestendige woningen.</p> <p>In 2020 zijn er minstens 1500 woningen gebouwd voor studenten.</p> <p>De inrichting van een scheidingshotel om te voorzien in acute woningbehoefte.</p> <p>Het opnemen van mantelzorg als een criterium bij urgente woningtoewijzing.</p> <p>Experimenteren met invloed van direct betrokkenen op woningtoewijzing.</p> <p>Right to bid: als maatschappelijk vastgoed leeg komt, heeft de buurt het eerste recht. De buurt kan zelf een plan maken voor de invulling.</p> <p>Afspraken met buurgemeenten en corporaties over de spreiding van sociale woningbouw.</p> <p>Vraaggericht bouwen. Zelfbouw van woningen. (bijv. collectief particulier opdrachtgeverschap).</p>	<p>Een convenant met projectontwikkelaars, woningbouwcorporaties en de gemeente om scheefwonen integraal aan te pakken.</p> <p>Een groter aanbod voor kenniswerkers die hier tijdelijk komen wonen met het gezin.</p> <p>Woonruimte voor arbeidsmigranten om te voorkomen dat zij op oneigenlijk plekken als studentenhuizen gaan wonen.</p> <p>Gezondheidscentra en atelier- en expositieruimten krijgen snel en gemakkelijker een plek in de winkelstrips.</p>	<p>Stimuleren van het bouwen van of verbouwen naar generatiebestendige woningen.</p> <p>Stimuleren dat de partners in de stad zorgen voor voldoende ruimte voor huisvesting van studenten en haar verenigingen. Deze partners zijn naast de woningbouwcorporaties en onderwijsinstellingen, ook de particulieren die een traditioneel studentenhuis hebben.</p> <p>Maatschappelijk vastgoed moet op efficiënte wijze worden beheerd en zo breed mogelijk ter beschikking gesteld. Delen moet de norm zijn. Daarbij hoeft het niet altijd de gemeente te zijn die in de behoefte aan (maatschappelijk) vastgoed voorziet.</p>
=Leefbaarheid	<p>Ruimte maken in de begroting om buurtbudgetten en buurtcontracten te behouden.</p> <p>Afmaken van de integrale wijkvernieuwing in onder andere Woensel West, Doornakkers, Bennekel enz. Behoud van de gereserveerde budgetten.</p> <p>Bij extreme woonoverlast verhuizen de daders, niet de slachtoffers.</p> <p>Voorstander van BewonersBedrijven zoals het Landelijk Samenwerkingsverband Achterstandswijken ze schetst (zie: Isabewoners.nl). Wijkbewoners de mogelijkheid geven om een maatschappelijke onderneming op te zetten die de wijk economisch, fysiek en sociaal helpt ontwikkelen.</p>	<p>Stoppen met de huidige opzet van de IWV (integrale wijkvernieuwing). Fysieke investeringen per project afgewogen en tevens zetten we in op effectieve programma's voor opleiding en werkgelegenheid in de wijken.</p> <p>Inrichting van openbare ruimte wordt primair gekoppeld aan beheerskosten en waar mogelijk wordt samenwerking met bewoners of bedrijven gezocht middels sponsoring, zelfwerkzaamheid of verkoop.</p> <p>De VVD ondersteunt de aanwezigheid van buurtbrigadiers in de wijken én op sociale media.</p> <p>De inzet van stadstoezicht wordt bepaald door lokale prioriteiten.</p>	<p>D66 blijft kritisch als het om integrale wijkvernieuwing gaat. Het slopen van oude bebouwing en het terugplaatsen van duurdere woningen komt de sociale verbanden in een wijk niet ten goede. Problemen als gevolg van bijvoorbeeld werkloosheid of gezondheid wil D66 aanpakken, ongeacht in welke wijk iemand woont. D66 wil sociale en economische wijkprojecten faciliteren, die bewoners zelf aandragen en plannen.</p>
Duurzaamheid	<p>Samenwerking tussen gemeente, corporaties en bewoners om energiecorporaties op te richten. Doel: fiscaal aantrekkelijk energie produceren met bijv. zonnepanelen.</p> <p>Minder verkeer binnen de ring en beter openbaar vervoer.</p> <p>Hergebruik van gebouwen waar economisch mogelijk.</p> <p>Medewerking aan inwoners die stadstuinen willen inrichten op</p>	<p>De gemeente een voorbeeldrol. Verduurzaming van gemeentelijke gebouwen en het eigen wagenpark een stevige impuls geven. We volgen het internationale duurzaamheidsdenken van The Natural Step en we kijken kritisch of de maatregelen rendabel zijn.</p>	<p>Transformatie van leegstand vastgoed door een ruimere bestemming mogelijk te maken.</p> <p>Onderzoeken of een organisatie als Stichting Ruimte een leegstandsregister kan onderhouden en juridisch mandaat heeft om in overleg te gaan met eigenaren.</p> <p>De gemeente gaat inwoners actief informeren over energie besparingen en het opwekken van duurzame</p>

(tijdelijk) braakliggende (bedrijfs)terreinen.	<p>energie.</p> <p>Het vereenvoudigen en versnellen van vergunningen voor verbouwingen die verduurzamen.</p> <p>De samenwerking tussen gemeente en woningcorporaties voortzetten, met een sterke inzet op het verduurzamen van de woningvoorraad. Dit kan op logische momenten, zoals bij geplande renovaties of verhuizingen.</p>
--	--

Tabel 3.1.9 Woningcorporaties en hun taken, Dordrecht

	BETER VOOR DORDT (15)	PvdA (6)	VVD (5)
Huisvesting doelgroepen	<p>De bevolkingsomvang van Dordrecht stabiliseert. Accent verschuift van uitbreiding naar goed beheer en kwaliteitsverbetering.</p> <p>Nieuwe woningen en de openbare ruimte zijn met kindervriendelijke, rollator en scootmobiel toegankelijk.</p> <p>Prioriteit aan de vernieuwing van bestaande wijken. Door de toevoeging van woningen in het duurdere segment, kunnen bestaande wijken een evenwichtiger woningbestand krijgen.</p> <p>Bouw van appartementen voor ouderen zodat meer woningen voor starters en jonge gezinnen beschikbaar komen.</p> <p>Transformeren van leegstaande gebouwen naar jongerenhuisvesting.</p> <p>Realisatie van extra woonzorgcentra en zorgappartementen.</p>	<p>Meer betaalbare huurwoningen voor middeninkomens.</p> <p>En aanpassing van het woonruimte-verdeelsysteem van de Drechtsteden zodat iedereen binnen een redelijke termijn een woning kan vinden.</p> <p>Ouderen moeten langer in hun eigen woning kunnen blijven wonen.</p> <p>Voor dakloze jongeren, willen we een huis waar zij zo nodig onder begeleiding in een kamer kunnen wonen.</p>	<p>Ruimte voor particuliere opdrachtgevers om een eigen huis te bouwen.</p> <p>Inhaalslag van nieuwbouwwoningen in het segment voor middenhoge en hoge inkomens.</p> <p>Extra aandacht voor goede studentehuisvesting.</p>
Leefbaarheid	<p>Activiteiten in buurthuizen moeten voorzien in de vraag van verschillende groepen wijkbewoners.</p> <p>Buurthuizen werken samen met straatcoaches en jongerenwerkers aan het terugdringen van overlast door groepen jongeren voor wie onvoldoende voorzieningen zijn.</p> <p>Behalve voorzieningen voor kleuters zorgen voor speelmogelijkheden voor oudere jeugd zoals trapveldjes, skatebanen etc.</p> <p>Ergernissen: hondenpoep, vuil op straat, graffiti etc. voorkomen door hierop te handhaven.</p> <p>Stadswachten in alle wijken met een toezichthoudende functie en waar nodig handhavend optreden.</p>	<p>Verouderde woningen worden opgeknapt.</p> <p>De PvdA blijft investeren in de krachtwijken. Stilstand en verloedering accepteren we niet.</p> <p>In de wijken moeten voldoende voorzieningen zijn, plaatsen voor ontmoeting en zorg dichtbij huis.</p> <p>De stad groener maken door de aanleg van nieuwe parken.</p> <p>Samen leven is belangrijk, voor nieuwkomers en oorspronkelijke bewoners. De PvdA blijft in integratieprojecten investeren.</p>	<p>Behoud van speelplekken, trapveldjes en parken in alle wijken.</p> <p>Behoud van het groen, de polder en het beschermd stadsgezicht.</p> <p>De openbare ruimte (straten, speelplekken en parken) schoon en goed onderhouden.</p> <p>Voortzetting van de succesvolle aanpak van de stadsmarinier en waar nodig uitbreiding van de Taskforce Overlast.</p> <p>Alert op vroegtijdige indicaties van (sociale) problemen op buurtniveau en direct oppakken.</p>
Duurzaam-	Onderzoek naar de oprichting van	De PvdA wil van Dordrecht een	De gemeente biedt ruimte aan

heid	<p>een duurzaam energiebedrijf; liever investeren in windmolenparken op zee en zonne-energiecentrales dan in enkele windmolens langs de Dordtse Kil.</p> <p>Toepassen van schone energie, scheiden van afvalstromen en energiebesparende maatregelen bevorderen; de lokale overheid heeft hierbij een voorbeeldfunctie.</p>	<p>energie neutrale stad maken, een stad die evenveel energie opwekt als verbruikt.</p> <p>De gemeente stelt mensen geld beschikbaar om een verduurzamingspakket te ontwikkelen. Samen met corporaties, financiers, installateurs en onderwijs. Straten, buurten en wijken kunnen gebruik maken van dit pakket.</p>	<p>duurzame innovatie en vervult een aanjagende rol.</p> <p>Duurzame producten zoals zonnecellen zijn principe vergunningsvrij.</p> <p>Een kleinschaligere aanpak van de nieuwe Dordtse Biesbosch.</p> <p>Dordtenaren zijn niet alleen energieconsument maar worden ook energieondernemer.</p>
-------------	---	---	--

Tabel 3.1.10 Woningcorporaties en hun taken, Capelle aan den IJssel

	Leefbaar Capelle (9)	PvdA (5)	VVD (4)
Huisvesting doelgroepen	<p>Capelle aan den IJssel heeft in de regio het hoogste percentage sociale woningbouw. Dit betekent ook dat wij de meeste sociale problemen kunnen verwachten. Het aantal bereikbare woningen moet daarom naar beneden bijgesteld. Bij herstructurering en nieuwbouwprojecten vooral investeren in middeldure en duurdere woningen.</p> <p>Een ander verdeelmodel van huurwoningen over de verschillende wijken en in de regio. Zie bijv. het project Wonen+, hierbij kunnen toekomstige bewoners solliciteren naar een woning in een van onze kwetsbare buurten. Via regels en participatie worden de wijkbewoners betrokken bij de mensen die in hun buurt komen wonen.</p>	<p>Betaalbare woningvoorraad op peil houden. Met Havensteder worden afspraken gemaakt over het in stand houden of verkopen van huurwoningen aan bewoners, het onderhoudsniveau, eventuele renovatie en, indien noodzakelijk, vervanging door nieuwbouw in de toekomst.</p> <p>Betaalbare huurwoningen die vrij komen worden de komende jaren voor een aanzienlijk deel toegewezen aan Capelse starters, ouderen en andere specifieke doelgroepen.</p> <p>Doorstroming stimuleren door bijv. het aantrekkelijk maken voor ouderen om vanuit een eengezinswoning te verhuizen naar een appartement.</p> <p>Het aanpasbaar bouwen van woningen en de toegankelijkheid van gebouwen voor Capellenaren met een beperking moet meer gerichte aandacht krijgen.</p>	<p>Uitvoeren van Woonvisie 2013-2020 "Parkstad naast economische motor", waarin kwaliteit en beheer van de bestaande woningvoorraad centraal staat.</p> <p>Bouwen van meer koopwoningen voor hogere inkomensgroepen en voor starters.</p> <p>Voor geheel Capelle naar een 55/45 (koop/huur)-verdeling.</p> <p>In samenwerking met woningcorporaties en projectontwikkelaars zoeken naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ontwikkeling van woon-zorg zones; • nieuwe, veilige woonvormen voor senioren; • woonvormen voor gehandicapten.
Leefbaarheid	<p>De aanpak van problematiek per buurt of wijk zoveel mogelijk delegeren aan bewoners via bijv. een Wijk Overleg Platform (WOP). Dit om bewoners in een gelijkwaardige positie te brengen tegenover de instituties.</p> <p>Samen met de huidige bewoners samenwerkingsverbanden oprichten, zoals buurtondernemingen of buurtcoöperaties.</p> <p>Essentieel bij de aanpak van overlast door jongeren is het verantwoordelijk maken van ouders/verzorgers en de betrokkenheid van de scholen. Participatie van de jongeren zelf is een must.</p> <p>Een koppeling leggen tussen onze stadsmariniers, boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) en wijkgerichte aanpak. Het liefst krijgt elke wijk een eigen stads-marinier.</p>	<p>Er zijn in sommige Capelse wijken te veel gezinnen met complexe problemen komen wonen. Daardoor is de overlast onevenredig groot geworden. Doeltreffend optreden: professionele hulp waar nodig, hard ingrijpen waar noodzakelijk.</p> <p>Schoolgebouwen en schoolpleinen dienen zo breed mogelijk hun functie in de wijk te vervullen.</p> <p>De kwaliteit van het openbaar groen in Capelle gaat achteruit. Daarom zullen verdere bezuinigingen op het onderhoud worden afgewezen.</p> <p>Het succesvolle zelfbeheer van openbaar groen door bewoners wordt nadrukkelijk gepromoot.</p>	<p>Wijkgericht werken in buurtgroepen, wijkcentra, WOP's en 'buurten met uitzicht' onder 1 paraplu (Buurtkracht) laten functioneren.</p> <p>Veiligheid: zichtbare en aanwezige politie met wijkagenten die de buurt als hun broekzak kennen.</p> <p>Initiatieven ondersteunen (zoals buurtpreventie) die uit de samenleving komen. Ondersteunde middelen worden ter beschikking gesteld door de gemeente.</p> <p>Kwaliteit van de openbare ruimte is een speerpunt. Meer geld voor onderhoud van wegen en groen.</p> <p>Zelfonderhoud van de naaste omgeving stimuleren.</p> <p>Woonoverlast stevig aanpakken. Veroorzakers moeten na meerdere waarschuwingen het huis uit worden gezet. Onderzocht wordt of er</p>

	Van woningcorporaties (bijv. Havensteder) verwachten we een bijdrage aan de bemensing.		huisvestingslocaties zijn waar aso's geen overlast vormen.
Duurzaamheid	<p>Leefbaar Capelle zet vraagtekens bij de overdreven milieulobby. Geen dure ideeën die hun waarde nog niet hebben bewezen, maar met gezond verstand verbeteren waar het kan.</p> <p>Trends in de regio volgen, informatie geven en hier en daar het goede voorbeeld te geven, zoals bij de bouw van de nieuwe gemeentewerf en de actie 'een gratis fruitboom voor je deur'.</p>	<p>Een uitgebreid duurzaamheidspakket:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (nog) energiezuiniger maken van gemeentelijke gebouwen; • uitbouwen en verder verbeteren van het fietspadennet; • vervangen van verouderde verkeerslichteninstallaties; • 1000-bomen plan; • grootschalig investeren in zonne-energie in (semi)overheidsgebouwen. 	<p>Met woningcorporaties en projectontwikkelaars zoeken naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • toekomst bestendig (duurzaam) bouwen: milieu, energie en comfort zijn onderdeel van het volkshuisvestingsbeleid; • nieuwe gebouwen zijn duurzaam ontworpen dankzij zonnepanelen, groene daken, warmtekrahtkoppeling en aardwarmte; • energie-neutrale woningen.

Tabel 3.1.11 Woningcorporaties en hun taken, Breda

	VVD (9)	PvdA (8)	CDA (6)
Huisvesting doelgroepen	<p>Huisvesting op maat met zorg dichtbij, zoals levensloopbestendige woningen.</p> <p>Meedenken bij en meewerken aan bouwinitiatieven van inwoners en ondernemers.</p> <p>Meer rekening houden met wensen van inwoners en ondernemers bij bestemmingsplannen en flexibel omgaan met functies in bestemmingsplannen.</p> <p>Bouwen waar het stedelijk is, ruimte behouden voor groen en recreatie. Geen verstedelijking van het Markdal en Weerijs.</p>	<p>Zoek samen met woningcorporaties en projectontwikkelaars naar manieren om voldoende betaalbare woningen te bouwen.</p> <p>Huur- of koopwoningen binnen het bereik van starters brengen.</p> <p>Zorg voor voldoende flexibiliteit in bestemmingsplannen om combinaties van wonen en zorg en van wonen en werken mogelijk te maken.</p> <p>Ouderen, corporaties en ontwikkelaars uitdagen om te komen met nieuwe woonmogelijkheden voor ouderen.</p>	<p>500 starterswoningen met een gereduceerde grondprijs.</p> <p>Zorgverzekeraars, aanbieders van woningvoorzieningen en woningcorporaties uitdagen om Mantelzorgunits bij de eigen woning uit te werken. Met een financiële bijdrage vanuit de WMO.</p> <p>Corporaties en particuliere ontwikkelaars gaan met initiatieven van bewoners (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) de woningbouwbehoefte van Breda invullen. Waar nodig neemt de gemeente zelf het initiatief.</p> <p>Studentenhuisvesting realiseren o.a. door het ombouwen van kantoorpanden.</p> <p>Goede woonruimte voor arbeidsmigranten.</p>
Leefbaarheid	<p>Zonder veiligheid geen leefbaarheid, veiligheid voorop. Meer stadsmariniers en cameratoezicht.</p> <p>Inwoners en ondernemers zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het schoonhouden van hun eigen (woon)omgeving.</p> <p>Adoptie van groenonderhoud door inwoners en ondernemers.</p> <p>Wonen boven winkels om de leefbaarheid en veiligheid te vergroten.</p>	<p>Zeggenschap over leefbaarheid en veiligheid toevertrouwen aan buurt- en dorpsbewoners.</p> <p>Herstel de, door onder andere sluiting van buurthuizen, stukgelopen relaties met wijken. Organiseer een "werk samen bijeenkomst" als aftrap voor betere betrekkingen.</p> <p>Maatschappelijke gebouwen zoals scholen en woonzorgcentra breder inzetten bijv. voor zorg en ontmoeting.</p> <p>Bouw de aanpak met wijkmanagers uit naar alle wijken en combineer hun werk met dat van de stadsmarinier.</p> <p>Zet projecten in als "Grote Broerproject" om overlast door jongeren aan te pakken.</p>	<p>We zetten in op een nieuwe vorm van wijkontwikkeling, de zogenaamde Buurtonderneming. Hierbij staan de bewoners centraal.</p> <p>€2,5 per jaar miljoen extra investeren voor het wegwerken van de achterstanden op het onderhoud van de openbare ruimte. Wegen, fiets- en voetpaden hebben daarbij prioriteit.</p> <p>Bewoners kunnen zelf het groen in hun wijk adopteren, de gemeente stelt daarvoor kennis ter beschikking. Plantsoenen die niet worden geadopteerd, worden vervangen door groenstroken.</p> <p>Zwerfvuil aanpakken met meer prullenbakken, voorlichtingscampagnes, opruimacties en controles.</p>
Duurzaam-	Actief meewerken aan creatieve	Stimuleer woningverbetering en	Energiegebruik, en daarmee de

<p>heid</p>	<p>(tijdelijke) invullingen voor braakliggende terreinen en leegstaande panden</p>	<p>energiebesparende maatregelen om de woonlasten lager te maken.</p> <p>Stimuleer opwekking van schone energie door woningcorporaties, projectontwikkelaars en particulieren met bijv. warmte-koude-opslag, gezamenlijke inkoop en exploitatie van zonnepanelen.</p> <p>Stimuleer het gebruik van braakliggende terreinen voor duurzame particuliere initiatieven.</p> <p>Plaats er tijdelijk zonnepanelen!</p>	<p>woonlasten, (fors) terugbrengen. Voorlichting en fysieke, energiebesparende maatregelen aan de woning, en gebruik van alternatieve vormen van energieopwekking, bijv. zonnepanelen en aardwarmte.</p> <p>Een verdere flexibilisering van bestemmingsplannen.</p> <p>Gazons en plantvakken en zelfs daken van leegstaande gebouwen transformeren naar wijktuinen.</p>
--------------------	--	--	---

Tabel 3.1.12 Woningcorporaties en hun taken, Arnhem

	PvdA (7)	SP (7)	VVD (6)
Huisvesting doelgroepen	<p>De toewijzing van woningen anders organiseren. Woontuur moet niet langer het belangrijkste criterium zijn. Met partijen overleggen over een verbeterde toegankelijkheid van starters.</p> <p>Er moeten in Arnhem meer woningen voor huishoudens met hogere inkomens worden gebouwd. Ons ideaal is: gemengde wijken met verschillende soorten woningen. Dat betekent dat andere gemeenten in de regio meer sociale huurwoningen moeten bouwen.</p> <p>In de nieuwbouw zoals in Schuytgraaf en Saksen-Weimar niet beknibbelen op kwaliteit van de woningen.</p> <p>Bij nieuwbouw en verbouw van bestaande woningen moeten deze levensloopbestendig gemaakt worden.</p> <p>Meer ruimte voor experimenten met burgerparticipatie waarbij bewoners ook een echt mandaat krijgen.</p>	Nog niet beschikbaar.	Nog niet beschikbaar.
Leefbaarheid	<p>Buiten de Krachtwijken zijn er wijken waarin sprake van onveiligheid en verloedering. Voorkomen moet worden dat de leefkwaliteit van deze wijken in de toekomst achteruitgaat.</p> <p>Als er groen wordt gekapt in de openbare ruimte moet dit worden gecompenseerd in dezelfde wijk.</p> <p>Meinerswijk moet uitgroeien tot een 'Central Park' voor bewoners van de binnenstad en Arnhem Zuid.</p>		
Duurzaamheid	<p>Aan het eind van de komende periode is voor minimaal 25% van de woningen geïnvesteerd in een substantiële besparing in energie. De Arnhemse woningcorporaties hebben hiervoor al een plan opgesteld.</p> <p>Het project klimaatpak van eigen woningen in Sint Marten moet worden uitgebreid naar de gehele stad bijv. door klimaatsubsidies en – leningen beter bereikbaar te maken voor woningbezitters.</p>		

3.2 De transitie van overheidstaken naar gemeenten

De standpunten over decentralisatie van zorg en ondersteuning, jeugdzorg en werk en inkomen worden hieronder weergegeven van de drie grootste partijen in 12 middelgrote steden: Haarlem, Zoetermeer, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Almere, Delft, Tilburg, Eindhoven, Dordrecht, Capelle aan den IJssel, Breda en Arnhem.

Tabel 3.2.1 Transitie van overheidstaken, Haarlem

	D66 (8)	PvdA (7)	Groen Links (7)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>De WMO (gericht op 'meedoen' van een ieder) en het gemeentelijk gezondheidsbeleid moeten elkaar versterken. Gemeente neemt een regierol en levert deskundigheid en capaciteit. Dit kan door het aanstellen van een gezondheidsregisseur.</p> <p>Een sterke WMO-gebruikersraad die beschikt over expertise en ondersteuning. Klanttevredenheid bepalen o.b.v. meetbare normen.</p> <p>Meergeneratiewonen stimuleren.</p> <p>Kleinschalige zorghotels bouwen.</p>	<p>Zorg zoveel mogelijk in de wijken organiseren.</p> <p>We bieden hulp en bijstand aan ouders en patiënten als zij zelf zorgvoorzieningen willen starten.</p> <p>Wijkbewoners kunnen medezeggenschap krijgen over bepaalde voorzieningen en te verdelen budgetten binnen een wijk.</p>	<p>Zorg dichtbij mensen organiseren. Waar het kan verleent de eigen omgeving de zorg, aangevuld met professionals.</p> <p>Mantelzorgers krijgen recht op 'respijtzorg'.</p> <p>Haarlem moet het PGB koesteren en waar mogelijk uitbreiden.</p> <p>Dagbesteding blijft voor iedereen beschikbaar.</p> <p>De bezuiniging op begeleiding, dagbesteding en persoonlijke verzorging is te groot.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>D66 wil samenwerking bevorderen tussen 'aanbieders', zodanig dat een cliënt één aanspreekpunt heeft. De gemeente moet dit meenemen als criterium in de aanbesteding.</p>	<p>In elke wijk een goed toegankelijk Centrum voor Jeugd en Gezin.</p> <p>Goede gezinscoaches.</p>	<p>De gemeente betreft de jongeren en hun ouders bij het vormgeven en de uitvoering van de jeugdzorg.</p> <p>Bij 'multiprobleemgezinnen' is het uitgangspunt 'één gezin, één plan'.</p>
Decentralisatie van werk en inkomen	-	<p>Via Social Return on Investment vragen we bedrijven die door de gemeente worden ingehuurd een bijdrage te leveren aan sociale doelstellingen.</p> <p>Plan ontwikkelen waarmee voor werkzoekenden mogelijkheden ontstaan om vrijwilligerswerk mogelijk te maken. Dit kan een opstap zijn naar een betaalde baan.</p>	<p>Elke werkzoekende krijgt een coach die het overzicht heeft over alle processen en ook het contactpunt is voor de diverse instellingen.</p>

Tabel 3.2.2 Transitie van overheidstaken, Zoetermeer

	VVD (9)	PvdA (6)	D66 (5)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>Multifunctionele accommodaties vervullen een belangrijke functie in het "welzijnszorg" arrangement.</p> <p>Toereikende Persoonsgebonden Budgetten (PGB's) voor mensen die dat willen en kunnen.</p> <p>Meer gemeentelijke ondersteuning voor mantelzorgers.</p> <p>E-Health is een integraal onderdeel van het gemeentelijke zorgbeleid.</p> <p>Zoetermeer speelt in haar woonbeleid in op de toenemende</p>	<p>Decentralisatie van de AWBZ gebruiken om zorg en welzijn meer aan elkaar te verbinden.</p> <p>Uitgangspunt is eigen kracht van mensen en hun netwerk.</p> <p>Behoud van het PGB.</p> <p>Zorg en welzijn thuis of dichtbij de mensen beschikbaar.</p> <p>Gezondheidsvoorzieningen op wijkniveau verder stimuleren. Goed voorbeeld is het project "De Zichtbare Schakel" van</p>	<p>Samenhangend lokaal gezondheidsbeleid in één gemeentelijke nota, samen met de betrokken instellingen en met andere gemeenten ontwikkelen.</p> <p>WMO, jeugdzorg en arbeidsparticipatie integraal uitvoeren.</p> <p>Innovatie in de zorg door toetreding van nieuwe aanbieders en integrale zorgproducten.</p> <p>Bij aanbestedingen een aanbod nastreven met verschillende</p>

	scheiding van zorg en wonen.	wijkverpleegkundigen. Grote prioriteit aan het opheffen van eenzaamheid. Mantelzorg ondersteunen maar niet verplicht stellen.	aanbieders. Aanspraken op huishoudelijke hulp (WMO) beperken, dienstverlening versoberen en richten op waar ze het hardste nodig is.
Decentralisatie van jeugdzorg	Door de decentralisatie van Jeugdzorg en invoering van het passend onderwijs, kan de gemeente goed regie voeren en partijen bij elkaar brengen. Dat biedt financiële voordelen voor gebruikers en aanbieders.	De ondersteuning moet dicht bij de mensen, in de wijken worden georganiseerd. Wanneer de veiligheid van kinderen in het geding is, wordt er snel maar zorgvuldig ingegrepen. Eén regisseur per traject. Aandacht voor het bereiken van migrantenjongeren.	Decentralisatie biedt kansen om de jeugdzorg te verbreden, te laten “verbinden” en de zorgkwaliteit voor jongeren te borgen. Integrale aanpak: het CJG als netwerkorganisatie van alle partijen die samenwerken rondom het gezin in Zoetermeer. Meer inzetten op preventie en lichte jeugdzorg.
Decentralisatie van werk en inkomen	Uitkeringen en re-integratie in de arbeidsmarkt worden erop gericht dat mensen blijvend betaald werk vinden. Alleen bewezen succesvolle instrumenten voor re-integratie worden behouden. Gemeentelijke Armoederegelingen die betaalde baan belemmeren ('armoedeval') afschaffen.	Elke werkzoekende wordt actief begeleid op zoek naar werk. Werkzoekenden maken een persoonlijk stappenplan met concrete afspraken en krijgen een collega-werkzoekende als buddy. Mensen die gebruik maken van de bijstand vragen wij een tegenprestatie (wederkerigheidprincipe). Hiervoor maken zij zelf een plan. De loonkostensubsidie en begeleiding voor minder arbeidsproductieve werknemers als instrument van de Participatiewet actief inzetten.	Werkzoekenden zijn het meest gebaat bij een traject op maat. Werkgevers in Zoetermeer stimuleren om mensen zonder baan tegen minimale risico's tijdelijk in dienst te nemen. Ondersteuning aan werkzoekenden met bijv. job dating sessies en proef werkweken. De inzet van relatief dure arbeidsbemiddeling kritisch bekijken.

Tabel 3.2.3 Transitie van overheidstaken, Rijswijk

	Onafhankelijk Rijswijk (9)	Gemeentebelangen Rijswijk (GR) (5)	VVD (5)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	Het Rijk heeft “kort door de bocht” bestaande structuren aangetast en deze met minder geld naar gemeenten overgeheveld. Er zullen voldoende “monitoringsmomenten” moeten komen om de ontwikkelingen te blijven volgen. Door een samenvoeging van de AWBZ-taken en de WMO-taken moeten de uitgaven van de gemeente aan zorgbureaucratie en overhead verminderen. Ouderen en mensen met een beperking moeten dienen zoveel als mogelijk in hun eigen woonomgeving te kunnen blijven. Naast wettelijke regelgeving dienen instanties als woningcorporaties, zorginstellingen en de gemeente hun medewerking te verlenen.	Vluchtelingenwerk (verder) integreren met activiteiten van Welzijn Rijswijk en waar mogelijk taken onderbrengen bij corporaties. Continueren van delegeren van taken van Welzijn Rijswijk naar wijk- en buurtorganisaties. Om vooral de vraag naar intensieve zorg te beperken, nadruk op eigen verantwoordelijkheid en de hulp vanuit het sociaal netwerk. Sociale wijkteams ondersteunen, mantelzorgers en vrijwilligers inventariseren vooraf de hulpbehoefte. Welzijn Rijswijk gaat in wijk- en buurtcentra activiteiten organiseren voor de bewoners samen met vrijwilligers.	De wijkverpleging terug. Vaste, vertrouwde verzorgs(st)ers en per persoon kijken wat nodig is. Eén loket en één aanspreekpunt. Een rechtvaardige, maar strenge controle op het juiste gebruik van sociale voorzieningen.
Decentralisatie van jeugdzorg	Niet allerlei opvoedingsproblemen een onnodige medische component	Jeugdzorg in Rijswijk moet worden teruggebracht naar één instantie,	-

	geven. Tijdig ingrijpen en verbindingen leggen met andere levensdomeinen (school, sociaal netwerk) verbetert de het leven van het kind en bespaart geld.	met een heldere taakomschrijving en eigen verantwoordelijkheid.	
Decentralisatie van werk en inkomen	De gemeentelijk beïnvloedbare woonlasten zo laag mogelijk houden.	De extra financiën voor gemeenten voor armoedebestrijding mogen niet als sluitstuk gebruikt worden ter dichting van financiële gaten.	Wie kan werken, behoort te werken. Dat is de achterliggende visie van de Participatiewet en de 'work-first-aanpak'. Van mensen die een uitkering krijgen, mag een tegenprestatie gevraagd worden.

Tabel 3.2.4 Transitie van overheidstaken, Leidschendam-Voorburg

	VVD (10)	CDA (6)	Gemeentebelangen Leidschendam-Voorburg (5)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>De nieuwe taken op het terrein van participatie en zorg dienen binnen het door het rijk beschikbaar gestelde budget te worden uitgevoerd.</p> <p>Zeer kwetsbare inwoners behouden de geïndiceerde zorg.</p> <p>Eigen bijdragen voor zorg zijn inkomensonafhankelijk.</p> <p>Begeleiding en dagbesteding zullen vooral in welzijnsaccommodaties en gemeenschappelijke ruimten bij zorgtehuizen. Gemeentelijk vastgoed wordt afgestoten.</p> <p>Een belangrijk deel van de formeel geregelde zorg kan worden overgenomen door informele/vrijwillige zorg. De inzet van digitale vraag- en aanbodmethodes en vrijwillige vervoersdiensten zijn daar goede hulpmiddelen bij.</p>	<p>Voorzieningen als ouderenadviseurs, thuiszorg, vervoer op maat en digitaal verstrekte informatie en advies zijn van groot belang voor ouderen om zelfstandig kunnen blijven wonen.</p> <p>Soms wordt mantelzorg te zwaar en dan moet de gemeente bijvoorbeeld via WOEJ ervoor zorgt dat iemand anders even het stokje overneemt. Een strippenkaart om een dagje geen zorg te hoeven geven verdient ondersteuning.</p>	-
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Jeugdbeschermingsmaatregelen zijn eerder uitzondering dan regel.</p> <p>Oplossingen dienen gericht te zijn op het zo normaal mogelijk deelnemen van kinderen aan de samenleving. Zoeken naar verbinding met sport en onderwijs.</p> <p>Evaluatie functioneren CJG.</p>	<p>De jeugdzorg moet weer loskomen van regeltjes en bureaucratische indicatiestellingen. Een kind dat in de problemen komt, wordt niet geproblematiseerd als individu maar juist wordt geholpen in zijn context: als deel van het gezin, buurt, vriendjes en familie.</p> <p>Voor het gezin moet één gezinscoach beschikbaar zijn die zorgt voor de noodzakelijke afstemming én concrete actie.</p> <p>Versnippering moet tegengegaan worden door de ketenbenadering. Het schoolmaatschappelijk werk moet lokaal worden verankerd in andere welzijnswerkzaamheden.</p>	-
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>Bovenwettelijke armoedegelden alleen inzetten ten bate van schrijnende gevallen, zoals mensen met alleen een onvolledige AOW.</p> <p>Uitkering is niet vrijblijvend.</p>	<p>De gemeente stemt de opleidings- en re-integratietrajecten voor uitkeringsgerechtigden af met de ondernemersvereniging op de behoefte aan lokaal</p>	<p>Werklozen intensief begeleiden bij het zoeken naar werk. Nederlandse taal is daarbij echter wel een vereiste.</p>

<p>Meedoen, tegenprestatie, onderwijs volgen om meer kans te maken op de arbeidsmarkt. Anders korting.</p> <p>Maatwerk en zorgvuldigheid bij toekennen uitkering. Flitsbalie wordt geëvalueerd en niet zonder meer uitgebreid.</p> <p>Bijstandsontvangers die geen Nederlands spreken en zich niet inspannen dat te leren, worden gekort op hun uitkering.</p> <p>Ooievaarspas alleen voor kinderen in zwakke gezinnen.</p>	<p>(winkel)personeel.</p> <p>De gemeente verplicht mensen die een bijstandsuitkering ontvangen en niet in een re-integratietraject zitten, tot het leveren van een tegenprestatie.</p> <p>Het opbouwen van een goede relatie met het bedrijfsleven voor het begeleiden van mensen van bijstand naar werk. Een speciaal werkgeversteam bij de sociale dienst is de aanjager van deze contacten.</p> <p>Handhaven van de Sociale Werkvoorziening, met name voor beschermt werk voor mensen met een beperking.</p>
---	---

Tabel 3.2.5 Transitie van overheidstaken, Almere

	PVV (9)	PvdA (8)	VVD (7)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>Het budget voor gehandicaptenvoorzieningen met 15% verhogen en in iedere wijk een ouderenloket.</p> <p>Alle 75-plussers bezoeken en vragen of en welke zorg zij nodig hebben.</p> <p>In de zorgverlening moet kwaliteit boven prijs staan.</p> <p>Meer verpleeghuizen.</p> <p>Nabestaandenzorg voor ouderen.</p>	<p>Een goed toegankelijk WMO loket met deskundige en klantvriendelijke medewerkers.</p> <p>Financiële draagkracht en ondersteuning hangen af van de persoonlijke situatie. Maatwerk (bijvoorbeeld met vouchers of Persoonsgebonden budget).</p> <p>De openbare ruimte en publieke voorzieningen worden volledig toegankelijk gemaakt.</p> <p>Er komt een sociale ombudsman voor Almeerders voor klachten over het sociale domein.</p>	<p>De vraag van mensen centraal moet staan en niet het aanbod van zorgproducten. Invoering van het persoonsvolgend budget.</p> <p>Kleinschalige opvang voor de dagbesteding. Er wordt nu teveel ingezet op grote zorginstellingen.</p> <p>Binnen elk beleidsterrein een percentage van het budget besteden aan de inzet van vrijwilligers.</p> <p>Het Sociaal Cultureel Werk moet gericht zijn op het voorkomen van isolement, het activeren van eigen kracht en preventie bij het terugdringen van overlast.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Schooluitval moet worden teruggedrongen en spijbelen streng aangepakt.</p> <p>Betere samenwerking tussen scholen en sportverenigingen.</p>	<p>Voor kinderen tot het voortgezet onderwijs zijn er activiteiten in de wijk. Voor oudere kinderen zijn er centrale ontmoetingsplekken.</p> <p>Het primaire doel van het jongerenwerk is jongeren helpen zich te ontwikkelen en mee te doen in de maatschappij. Samen met jongeren activiteiten te ontwikkelen.</p> <p>Betere professionele samenwerking tussen de verschillende organisaties die werken met jongeren, zo nodig met bestuurlijke maatregelen.</p> <p>Specifieke aandacht voor preventieprojecten op scholen.</p>	<p>De jeugdzorg moet gecoördineerd worden vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (Oké punten).</p> <p>Jeugdhulpaanbieders moeten de gemeente inzicht geven in de effectiviteit van hun interventies.</p>
Decentralisatie van werk en inkomen	-	<p>Een 'Plan voor Arbeid' maken, samen met jongeren, mensen met een beperking, ouderen, vrijwilligers en met het bedrijfsleven, uitzendorganisaties en het onderwijs.</p> <p>Aanbestedingen bevatten de voorwaarde dat 5% van de</p>	<p>Afschaffen van het Woonlastenfonds. Er gaat geen activerende werking vanuit.</p> <p>Mensen die bijstand ontvangen moeten naar vermogen een maatschappelijke tegenprestatie leveren.</p>

aanneemsom wordt gebruikt voor inzet van jongeren, langdurig werklozen en mensen met chronische beperkingen.

Van iedere bijstandsgerechtigde vragen we een maatschappelijke inzet naar vermogen.

Afspraken maken met nutsbedrijven, corporaties, zorginstellingen en financiële instellingen om schulden te voorkomen.

Steun voor vrijwilligers die bijstandsgerechtigden willen coachen.

Minimaal voortzetten van het minimabeleid (o.a. woonlastenfonds, loonkostentoeslag en subsidies voor VLA (Voedsel Loket Almere), Jeugdsportfonds, Jeugdcultuurfonds en zwemlessen).

Tabel 3.2.6 Transitie van overheidstaken, Delft

	D66 (6)	PvdA (6)	Groen Links (5)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>In Delft in het gehele sociale domein werken volgens: "één gezin, één plan, één budget, één coach in een multidisciplinaire hulpverlening".</p> <p>De gemeente moet in contacten met de (grote) Delftse werkgevers en scholen het onderwerp mantelzorg op de agenda zetten.</p> <p>Dagbesteding hoeft niet altijd door professionals georganiseerde recreatie te zijn maar kan soms ook in de vorm van het gewone vrijwilligerswerk.</p> <p>Er blijft in Delft een vorm van dagen nachtopvang.</p> <p>Het experiment voor indicatievrije toegang tot zorgmedewerkers ('Sociaal wijkteam') wordt uitgebreid.</p>	<p>Betere spreiding van zorgvoorzieningen in de. In de wijk Wippolder komt een woonservicezone.</p> <p>We zetten het succesvolle project Techniek en Zorg met de TU en de Haagsche Ho geschoold om in structureel beleid.</p> <p>Mensen ondersteunen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven met de invoering van de dienstencheque naar Tilburgs voorbeeld. Mensen kunnen een cheque kopen die naar eigen inzicht besteed kan worden aan hulp aan huis.</p> <p>Dagbesteding blijft voor mensen die dat nodig hebben. We organiseren het dichterbij huis en waar mogelijk in groepsverband.</p>	<p>Bij beleidswijzigingen van het sociaal domein de inbreng van de belanghebbenden betrekken. De SW-raad, het Panel Werk en Inkomen en de WMO-raad vormen daarin een nieuw adviesorgaan.</p> <p>Er is goede voorlichting nodig over de verandering in Delft en de gevolgen daarvan voor (groepen) bewoners.</p> <p>De domeinen zorg en welzijn worden geïntegreerd door het ontschotten en ontkokeren van de gemeentelijke organisatie.</p> <p>De gemeente stelt randvoorwaarden (zoals social return en samenwerking) bij het verstrekken van subsidie of inkoop van zorg en welzijn.</p> <p>De gemeente faciliteert en beperkt regelgeving die een vraaggerichte en integrale aanpak in de weg staat.</p> <p>Mantelzorgers ontvangen een beloning in de vorm van een vaste belastingvrije onkostenvergoeding.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Prestatieafspraken maken met hulpverleners.</p> <p>Gemeentelijke Financiering zo in elkaar steken dat samenwerking tussen verschillende zorgorganisaties, huisarts en school onontkoombaar is.</p> <p>Integreren van CJG en scholen zorgt voor een lagere drempel voor</p>	<p>Jongeren houden zoveel mogelijk de eigen regie. We organiseren Jeugdzorg goedkoper en eenvoudiger met minder mensen achter de voordeur.</p> <p>Armoede onder jeugd en jongeren gaan we actief tegen.</p>	<p>Waar mogelijk wordt samengewerkt met omliggende gemeenten voor het delen van deskundigheid en om te komen tot efficiëntie.</p>

---

gezinnen met problemen.

Zorgvragers krijgen iets te kiezen.
Een organisatie die verschillende zorgaanpakken biedt krijgt extra punten bij een aanbesteding en/of het gunnen aan meerdere (kleine) aanbieders.

Decentralisatie van werk en inkomen

De lokale uitgaven voor de wet werk en bijstand moeten binnen het budget vanuit het Rijk blijven.

Alleen geld uitgeven aan re-integratie als er een redelijke kans op een baan is.

Bijstandsgerechtigden doen maatschappelijk nuttig werk. Belangrijk is een persoonlijke aanpak en een goede match tussen werk en uitkeringsgerechtigde.

De gemeente moet zelf als werkgever en bij aanbestedingen voorop lopen in het aanbieden van werkervaringsplaatsen en werk aan mindervaliden.

Waar betaald werk niet direct lukt, vragen we mensen om 20 uur per week vrijwilligerswerk te doen bij sportverenigingen en wijkcentra, in de zorg of de openbare ruimte.

De gemeente vervult een voorbeeldfunctie wat betreft:

- social return;
- een quotum van 5 % voor het inzetten van mensen met een arbeidshandicap of werklozen
- een voorrangbeleid voor werklozen.

Sociaal ondernemerschap stimuleren dat tot doel heeft om mensen met een arbeidsbeperking een werkplek te bieden.

Kwetsbare mensen die beperkt leerbaar zijn krijgen dagbesteding.

Tegenprestaties' mogen niet leiden tot verdringing.

Tabel 3.2.7 Transitie van overheidstaken, Tilburg

	PvdA (11)	VVD (7)	CDA (6)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>De menselijke maat terug in de zorg. Dat betekent een centrale rol voor de wijkverpleegkundige.</p> <p>Mantelzorgers ruimhartig steunen, ook in financiële zin.</p> <p>Scotmobielen en andere hulpmiddelen hergebruiken.</p>	<p>De gemeente gebruikt uitsluitend het geld van het Rijk en geen andere potjes om aan te vullen.</p> <p>Mensen die kortstondig steun nodig hebben krijgen die steun ook kortstondig en effectief.</p> <p>Voor mensen die echt niet zonder steun kunnen er voldoende middelen beschikbaar zijn.</p> <p>Bij de besteding van de Rijks gelden staat de cliënt centraal.</p> <p>De gemeente laat dus niet te veel de oren hangen naar die welzijns werkersorganisaties die vooral bezig zijn zichzelf te verrijken.</p>	<p>De gemeente ondersteunt waar nodig de zelfredzaamheid van burgers en voorziet in een (woon)omgeving voor senioren en hen die leven met beperkingen.</p> <p>Het CDA zet in op het Buurthuis van de Toekomst. Hier werken sportclubs, scholen, instellingen en andere organisaties in de wijk nauw met elkaar samen.</p> <p>Opzetten van een meldpunt vereenzaming.</p> <p>Benoemen van gemeentelijke "accountmanager" per wijk bij wie alle senioren terecht kunnen.</p> <p>Het initiëren van een Respijthuis en ondersteunen van initiatieven zoals het Inloophuis Midden-Brabant waarbij de mantelzorger kan worden ontlast in de zorgtaken.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Zoveel mogelijk uitgaan van de eigen kracht van de jongere en het gezin. De sociale omgeving wordt daarbij betrokken. Extra aandacht voor kinderen van ouders die (psychisch) ziek of verslaafd.</p> <p>Preventie werkt beter dan ingrijpen achteraf. Wanneer de veiligheid en de gezonde ontwikkeling van een kind in gevaar is, moet er snel en zorgvuldig worden ingegrepen.</p>	<p>Kindermishandeling of –verwaarlozing doortastender aanpakken.</p> <p>De VVD Tilburg ziet in de 'Transitie Jeugdzorg' op dit vlak een grote kans. De zorg voor de jeugd wordt een gemeentetaak die zorgvuldige aandacht verdient.</p> <p>Mensen van wie de kinderen te vaak schoolverzuimen, kunnen rekenen op een gesprek met de gemeente en, als dat onvoldoende helpt, sancties.</p>	<p>Jongeren actief betrekken bij maatschappelijke ontwikkelingen. Jongerenpanel instellen.</p> <p>Het ondersteunen van maatschappelijke organisaties die activiteiten ontwikkelen voor de jeugd.</p> <p>Verkorten van de procedure voor gedwongen hulpverlening. Hulp aan gezinnen moet binnen maximaal 1 week geboden worden.</p>
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>Solidair met Tilburgers die door een beperking niet zelf een plek weten te vinden op de arbeidsmarkt. Wij garanderen passend werk.</p> <p>Ondersteunen van sociale ondernemingen in de stad.</p> <p>Tilburgers met een uitkering die willen ondernemen koppelen aan talentvolle Tilburgers met een onderneming.</p>	<p>Iedere uitkeringsgerechtigde bereidt zich zo goed mogelijk voor op een plek op de arbeidsmarkt. Wie er niet toe bereid is zich de Nederlandse taal eigen te maken, verbeurt zijn recht op een uitkering.</p> <p>De gemeente kan een beroep doen op bijstandsgerechtigden. Bijvoorbeeld voor bijzondere verrichtingen wanneer ad-hoc arbeid nodig is.</p>	<p>Of je bent aan het werk, je volgt een opleiding of je levert een bijdrage door vrijwilligerswerk of dagbesteding.</p> <p>Mensen die een bijstandsuitkering ontvangen en niet in een re-integratietraject zitten, verrichten een tegenprestatie. Dit kan in de vorm van werkzaamheden in de wijk, vrijwilligerswerk, etc.</p> <p>Versterking van het accountmanagement richting bedrijfsleven waarin ook aandacht is voor arbeidsmarkt vraagstukken en het begeleiden van trajecten.</p> <p>Het bieden van een aanvulling op de loonkosten en het 'ontzorgen' van werkgevers om werknemers met een beperking aan de slag te krijgen.</p>

Tabel 3.2.8 Transitie van overheidstaken, Eindhoven

	PvdA (10)	VVD (8)	D66 (6)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>De zorgregisseur coördineert de beantwoording van de zorgvraag. Formele en informele zorg wordt op elkaar afgestemd. De ingezette methodiek van WIJ Eindhoven sluit aan bij deze ontwikkeling.</p> <p>'De wijk' is voor een aantal voorzieningen niet automatisch de beste aanbodplek. Een aantal vragen van bewoners is ook niet wijk-gerelateerd. Voor de PvdA geldt dichtbij waar nodig en zinvol, niet 'dichtbij' als organisatie-dogma.</p> <p>Voorstander van een Eindhovense Zorgnorm. In overleg met zorgvragers en het werkveld criteria vaststellen waar zorgverlening in Eindhoven per se aan moet voldoen.</p>	<p>De drie decentralisaties vallen straks allemaal onder WIJ Eindhoven, de nieuwe naam voor het totale sociale domein in Eindhoven.</p> <p>Kortingen die het Rijk oplegt één op één doorvoeren. We krijgen minder geld maar leveren dezelfde kwaliteit van zorg.</p> <p>Geen inkomensafhankelijke regelingen of nivelleringen.</p> <p>Door de inzet van zogenaamde 'generalisten' kan worden ingespeeld op de sociale ondersteuning waar daadwerkelijk behoefte aan is, in plaats van de oude aanbodgerichte aanpak.</p> <p>Mantelzorgers worden gestimuleerd en gefaciliteerd om een opleiding/cursus te volgen.</p> <p>Naast de grote, gevestigde partijen is er ook ruimte voor kleine aanbieders en nieuwe toetreders.</p>	<p>Onderscheid tussen alle potjes voor zorg en welzijn weg halen. Zo kan de gemeente het geld daar besteden waar dit het meeste nodig is. Maar het vraagt ook om een beter beheer van de (beperkte) financiële middelen.</p> <p>Monitoring van de samenloop van de drie decentralisaties.</p> <p>Samenwerking tussen alle eerstelijns organisaties. Niet de structuren en de organisatievormen, maar het resultaat in Kwaliteit van Leven is leidend.</p> <p>Actieve ondersteuning van implementatietrajecten van vernieuwende, keten doorbrekende welzijn- en zorginnovaties. De vernieuwing gebeurt aantoonbaar vanuit het perspectief van de hulpontvanger. Bijv.: tot beweging uitnodigende inrichting van de open ruimte en intuïtieve verlichting.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Weg met de wachtlijsten in de jeugdzorg. Meer pleeggezinnen, liefst in het eigen netwerk van het kind.</p>	<p>De basis voor de hulpverlening is: één kind, één gezin, één plan, één hulpverlener. De jeugdzorg wordt goedkoper.</p> <p>Bij jongeren met probleemgedrag, waarbij interventies geen succes opleveren schuwt de VVD geen drang/dwang aanpak.</p>	<p>Voor jongeren in de leeftijd vanaf 12 jaar zijn er vrijwillige jongerencoaches (JongerenCoaching Eindhoven, JCE) om hen te begeleiden.</p> <p>Het huisvesten van Centra voor Jeugd en Gezin in scholen, zodat de drempel om naar hulpverleners toe te stappen zo laag mogelijk is.</p> <p>De gemeente ontwikkelt een kindpakket dat voorziet in de meest noodzakelijke behoeften, aangevuld met zaken die noodzakelijk zijn om mee te kunnen doen in de samenleving. Bijvoorbeeld zwemlessen, een pasje voor de bibliotheek of het lidmaatschap van een sportvereniging.</p>
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>De gemeente ondersteunt platforms voor werkzoekenden met kennis, ervaring en eventueel een sollicitatiewerklocatie.</p> <p>UWV en de gemeente gaan nauw samenwerken.</p> <p>Werkgevers directer betrekken bij het Werkleerbedrijf. Werkgevers moeten voor alle vragen bij één loket terecht kunnen.</p> <p>Minimaal 2500 banen realiseren voor mensen met een beperking / afstand tot de arbeidsmarkt. Een (regionale) Taskforce met werkgevers en werknemers en herkenbare deelname van de</p>	<p>Het niet meewerken aan het door de gemeente aangeboden re-integratietraject betekent een korting op de uitkering. Niet meedoen is geen optie.</p> <p>De gemeente, UWV en de Ergon werken steeds meer samen.</p> <p>De gemeente geeft informatie over landelijke en regionale stimuleringsregelingen aan het bedrijfsleven.</p> <p>Fraude met uitkeringen is diefstal en wordt zonder pardon aangepakt.</p>	<p>D66 wil dat mensen actief blijven; de gemeente mag om een tegenprestatie vragen voor een uitkering (bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk). Er moet gewaakt worden voor verdringing op de arbeidsmarkt.</p> <p>Sommige mensen hebben blijvende ondersteuning nodig. Voor die mensen moeten beschutte werkplekken worden aangeboden. Een goed georganiseerde samenwerking tussen de gemeente en werkgevers om dit (financieel) te kunnen realiseren is hierbij van belang.</p>

portefuillehouder in het College.
Ee post en het groenonderhoud ook laten verzorgen door ERGON en haar dienstverlening verder uitbreiden.

Tabel 3.2.9 Transitie van overheidstaken, Dordrecht

	BETER VOOR DORDT (15)	PvdA (6)	VVD (5)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>Ondersteunen van initiatieven van burgers, vaak op lokaal (buurt) niveau, om de civil society te versterken.</p> <p>WMO hulpmiddelen en hulp in huishouden: inzichtelijk maken wat de financiële middelen zijn, indicering monitoren. De zorg mag niet verder verschaald worden.</p> <p>Het opzetten van woonservicepunten m.b.v. het beroepsonderwijs (beroepspraktijkvorming).</p>	<p>Ondanks de bezuinigingen is er hulp voor mensen die dat het hardst nodig hebben.</p> <p>Eigen bijdragen in de zorg dienen inkomensafhankelijk te zijn.</p> <p>Steun voor projecten als Crabbehoffelijk, waarin Dordtenaren met een achterstand worden ingezet.</p> <p>Wijkverpleegkundigen terug in de wijk en sociale wijkteams.</p> <p>Handhaven van thuishulp voor mensen met een laag inkomen en handhaven van het PGB.</p> <p>Meer bekendheid geven aan Steunpunt Mantelzorg.</p>	<p>Mensen houden zoveel mogelijk zelf de regie in handen.</p> <p>Zorg voor kwetsbare burgers is maatwerk.</p> <p>Persoonlijk en menselijk contact staat voorop. één gezin, één regisseur, één hulplan.</p> <p>Zorg moet voor de samenleving betaalbaar blijven, o.a. door hergebruik van voorzieningen.</p> <p>Een bekend en goed geëquipeerd WMO-loket.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Integrale jeugdgezondheidszorg voor 0-19 jarigen. Deze zorg mag niet worden verspreid over diverse partijen.</p>	<p>Meer nadruk op positief jeugdbeleid, minder op repressie.</p> <p>Per gezin één aanpak. Een integrale benadering van de AWBZ en jeugdzorg en aandacht voor passend onderwijs.</p>	<p>Waar jeugdzorg nodig is, moet deze adequaat en effectief zijn: op basis van één gezin, één regisseur.</p> <p>Aanpak van voortijdige schoolverlaters is een belangrijk speerpunt.</p>
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>Schuldhelpverlening: de signaalfunctie van woningbouwcoöperaties en nutsbedrijven blijven ondersteunen.</p> <p>“Voor wat hoort wat”: mensen met een uitkering (WWB, WAZ, WIA/UWV Wajong) niet zomaar in re-integratietrajecten maar met maatwerk naar de arbeidsmarkt of vrijwilligerswerk geleiden.</p> <p>Flexibele oplossingen waarbij zo nodig deelbudgetten gezamenlijk worden gebruikt.</p> <p>Eén loket voor alle doelgroepen.</p> <p>Het herinvoeren van de Sociaal Raadslieden.</p> <p>Werkloosheid bestrijden door scholing en door het creëren van tijdelijke participatiebanen bij maatschappelijke of commerciële instellingen.</p>	<p>Fraude en misbruik van sociale zekerheid streng aanpakken.</p> <p>Van mensen die een uitkering ontvangen wordt een (niet vrijblijvende) tegenprestatie verwacht die zinvol is en gebaseerd op de competenties van mensen. Dit kan vrijwilligerswerk zijn.</p> <p>Soms is inkomensondersteuning hard nodig. Het is onacceptabel dat in Dordrecht kinderen opgroeien in armoede. Als er geen geld is voor sport, kunst en cultuur kan aanspraak worden gemaakt op een vergoeding door het Kinderfonds.</p>	<p>Automatische verstrekking van inkomensondersteunende maatregelen door de gemeente zal beëindigd moeten worden.</p> <p>Een uitkering is geen vanzelfsprekendheid maar een tijdelijk vangnet.</p> <p>Wie bijstand ontvangt levert een tegenprestatie in de vorm van maatschappelijk nuttig werk.</p>

Tabel 3.2.10 Transitie van overheidstaken, Capelle aan den IJssel

	Leefbaar Capelle (9)	PvdA (5)	VVD (4)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>De gedelegeerde taken wijkgericht aanpakken. De maatschappelijke partners die werken onder regie van de gemeente gaan nog nauwer samenwerken. De diverse WOP's en vrijwilligersorganisaties in de wijken moeten nauw bij de nieuwe werkwijze worden betrokken.</p> <p>Kwaliteit van de zorg, maatwerk, door middel van zorg dicht in de buurt, moet voorop staan.</p> <p>De zorg terug geven aan de wijkverpleegkundige en hulpverlener door deze zo min mogelijk te belasten met allerlei overbodige regels. Moderne technologie, goed gemotiveerde vrijwilligers en goed begeleide mantelzorgers kunnen de zorgprofessionals ondersteuning bieden.</p>	<p>Huishoudelijke zorg moet voor kwetsbare Capellenaren behouden blijven, ook al kan men de eigen bijdrage niet zelf betalen.</p> <p>Groepen senioren die in armoede of eenzaamheid leven moeten opgezocht en benaderd worden. De sociale teams van Buurtkracht spelen daarbij een centrale rol.</p> <p>De gemeente investeert meer in vrijwilligers en blijft hen actief ondersteunen. De sociale wijkteams met diene jaarlijks ontwikkelingen en knelpunten in het vrijwilligerswerk te signaleren en te rapporteren.</p>	<p>Mede gelet op de vergrijzing van Capelle, naast zelfredzaamheid van inwoners, waar mogelijk het inzetten van mantelzorg en vrijwilligers ten stimuleren.</p> <p>De gemeente is de regisseur van het zorg- en welzijnsbeleid. De gemeente maakt (regionale) afspraken maken met huisartsen, zieken-, verzorgings-, en verpleeghuizen, verslaafdenzorg en andere zorgverleners. Hierbij zullen prestatiegericht de kwaliteit van de zorg verbeteren en de kosten beheersbaar blijven.</p> <p>Voorstander van het principe: de gebruiker betaalt. Binnen de wettelijke mogelijkheden het heffen van eigen bijdragen.</p> <p>Een gestructureerd systeem voor respijtzorg voor mantelzorgers.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Motto: een gezin, een plan. Professionals durven op te treden. Uitgaan van eigen kracht is mooi maar het moet wel kunnen.</p> <p>Mooie voorbeelden van betrokkenheid van onze jeugd en jongeren bij ons jeugdbeleid zijn de Capelse Jeugdraad en ons Kindercollege.</p> <p>Centrum voor Jeugd en Gezin wordt het middelpunt van onze jeugdzorg. Daarin heeft Capelle een voorbeeldfunctie voor de regio.</p>	<p>Het jongerenbeleid in Capelle moet een meer structureel karakter krijgen, in de wijken uitgevoerd worden en aansluiten bij wat jongeren zelf willen. Alle wijken komen qua voorzieningen op een gelijkwaardige manier aan bod. De jeugdraad als serieuze gesprekspartner betrekken bij het jongerenbeleid.</p> <p>Jongeren kunnen sporten en elkaar buiten ontmoeten.</p> <p>Eén contactpersoon, welk probleem er ook speelt en met welke organisaties men ook te maken krijgt. De gemeente formuleert duidelijke kwaliteitscriteria, stelt goede financiële kaders en bewaakt dat de Jeugdzorg laagdrempelig wordt.</p>	<p>Het Verdrag betreffende de Rechten van Kind is het fundament voor een preventief integraal jeugdbeleid.</p> <p>Het Centrum voor Jeugd en Gezin als de centrale spil in alle zorgvragen rond kinderen. Vanuit dit centrum wordt de Jeugdzorg gecoördineerd. Alle betrokkenen hebben daar een rol: ouders, scholen, huisartsen, consultatiebureaus, kinderopvanginstellingen etc.</p> <p>Compacte zorgadviesteams op scholen. In vaste samenstelling van interne begeleiders, remedial teachers en schoolmaatschappelijk werkers problemen en risico's vroegtijdig signaleren.</p>
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>Uitkeringsfraude hard aanpakken.</p> <p>Het krijgen van een uitkering is geen vanzelfsprekendheid. Daar mag best iets tegenover staan. Bijvoorbeeld vrijwilligerswerk.</p>	<p>Inzetten op het aan werk helpen van alle Capellenaren, indien nodig met aangepast werk.</p> <p>Het bevorderen van re-integratie wordt georganiseerd door de Stichting Capelle Werkt. Deze stichting krijgt de ruimte om nieuwe wegen in te slaan en experimenten op te zetten. Initiatieven van anderen worden ook toegejuicht.</p>	<p>De gemeente geeft niet meer geld uit aan uitkeringen, dan dat het van het Rijk krijgt.</p> <p>Het Werkplein moet de plaats zijn waar ondernemers hun vacatures kwijt kunnen. Samenwerking met andere partijen, zoals het UWV en andere gemeenten is daarbij het devies.</p> <p>Capellenaren die Bijstand of een andere uitkering krijgen, volgen verplicht een opleiding of voeren werkzaamheden uit terwijl de gemeente hen begeleidt naar een betaalde baan.</p> <p>De gemeente maakt met werkgevers</p>

afspraken over het aannemen van mensen die niet zelfstandig actief kunnen zijn op de arbeidsmarkt (Social Return of Investment).

Tabel 3.2.11 Transitie van overheidstaken, Breda

	VVD (9)	PvdA (8)	CDA (6)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>Zorg in de wijk, dicht bij de inwoners. Ee 'wijkzuster' terug.</p> <p>Samenwerkingsverbanden tussen professionele zorgaanbieders, vrijwilligers, mantelzorgers en inwoners stimuleren. 'Wijkteams'.</p> <p>Een gezin krijgt één aanspreekpunt, die vervolgens een specialistische professional inschakelt indien nodig.</p> <p>Oog voor overgewicht en dementie.</p> <p>Langer thuis wonen voor ouderen.</p>	<p>Ondersteun (kleinschalige) initiatieven van groepen inwoners om nieuwe combinaties van zorg en wonen tot stand te brengen of voor de inkoop van zorg.</p> <p>Help mantelzorgers en vrijwilligers met raad en daad en richt daartoe een vraagbaak in.</p> <p>Stimuleer de sociale 'marktplaats' die vraag en aanbod voor het doen van boodschappen of klussen bij elkaar brengt.</p> <p>Stel kwaliteit en goede samenwerking van zorgverleners als voorwaarde bij inkoop van zorg.</p> <p>Geef mensen die ondersteuning of zorg nodig hebben het liefst een eigen budget (Persoonsgebonden Budget).</p> <p>Verbind het veiligheidshuis met preventie, met zorg en welzijn.</p>	<p>"Bredase Model voor de Zorg" continueren. De belangen van de cliënt staan hierbij centraal. Iedere buurt en dorp krijgt een steunpunt. De wijkverpleegkundige heeft daarbij een belangrijke rol.</p> <p>Oplossingen worden samen met cliënten gezocht; niet op afstand of via de telefoon, maar gezamenlijk aan tafel.</p> <p>Gezondheidspreventie: snelle fietsroutes en veilige looproutes. Kinderen kunnen veilig spelen en bewegen. Met scholen afspraken maken over leren gezond te eten en te bewegen.</p> <p>Bij de aanbesteding van zorgtaken zijn naast de prijs, kwaliteit en service van belang.</p> <p>Domotica en e-Health.</p> <p>Steun voor inwoners die de zorg naar eigen wens willen organiseren, eventueel in een zorgcoöperatie.</p>
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Jeugdzorg moet dicht bij de gezinnen georganiseerd worden. Eén contactpersoon voor het hele gezin. Een einde aan de versnippering van zorg.</p> <p>Bestrijding van armoede onder kinderen.</p>	<p>Sociale wijkteams waarin welzijn, zorg, jeugdzorg (waaronder centra voor jeugd en gezin) en sociale zaken een logische plek hebben en deze zaken op elkaar zijn afgestemd.</p> <p>Jongeren mogen niet tussen de wal en het schip raken. Maar de decentralisatie van jeugdzorg brengt wel dit risico met zich mee. We zorgen voor een centraal meldpunt voor problemen dat snelle oplossingen kan forceren.</p>	-
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>Een maatschappelijke tegenprestatie voor iedere uitkering.</p> <p>Geen Armoedebeleid, maar werkbeleid: werk is de enige duurzame uitweg uit armoede.</p>	<p>Met sociale partners (vakbonden en bedrijven) een deltaplan werk maken voor mensen met een arbeidsbeperking. Laat zien welke bedrijven het op dit punt goed en niet goed doen.</p> <p>Een stevig armoedebeleid met instrumenten als de Bredapas, de bijzondere bijstand en een goed kwijtscheldingsbeleid.</p> <p>Ieder die geen inkomen heeft, spant zich in om werk te vinden. Voor wie dat niet kan is er het vangnet van de WW en bijstand. Maar ook dan is actief blijven de norm, door stages,</p>	<p>Werk is de beste weg uit de armoede of een sociaal isolement. Wij blijven doorgaan met re-integratie naar betaald werk. Waar nodig bieden we begeleiding op de werkplek.</p> <p>We maken een "spijrtregeling" voor die gevallen waarin de samenwerking tussen werkgever en werknemer niet goed verloopt.</p> <p>Specifiek voor armoedebeleid krijgen mensen met hoge zorgkosten prioriteit.</p> <p>Een startersbeurs instellen om jonge</p>

het doen van vrijwilligerswerk en door scholing.

werknemers werkervaring te laten opdoen .

Samen met Bredase ondernemingen en onderwijsinstellingen een meester-gezel systeem herintroduceren.

Tabel 3.2.12 Transitie van overheidstaken, Arnhem

	PvdA (7)	SP (7)	VVD (6)
Decentralisatie van zorg en ondersteuning	<p>Zorg en welzijn meer aan elkaar verbinden. Uitgaan van eigen kracht, netwerk, familie, buurt en eventueel professional. Preventie belonen. Het voorkomen van gezondheidsklachten is ons uitgangspunt. Dit is goedkoper en prettiger voor mensen.</p> <p>Zorgverleners helpen mensen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen.</p> <p>Ouderen, (chronisch) zieken en gehandicapten bij de buurt betrekken door ze te vragen vrijwilligerswerk te doen. Hierdoor raken mensen minder snel in een isolement en het komt de buurt ten goede.</p> <p>Ondersteuning van mantelzorgers.</p>	Nog niet beschikbaar.	Nog niet beschikbaar.
Decentralisatie van jeugdzorg	<p>Werken volgens het beginsel: één gezin, één plan, één hulpverlener.</p> <p>Samenwerking en ontkokering is topprioriteit.</p> <p>Wachlijsten zijn onacceptabel. Snelle intake, snelle start van de behandeling.</p> <p>Nieuwe aanpak van zwerfjongeren voortzetten.</p>		
Decentralisatie van werk en inkomen	<p>Als mensen werkloos of arbeidsongeschikt dreigen te raken, is ondersteuning 'van werk naar werk' (door mobiliteitscentra en re-integratie) het meest effectief. Laaggeschoolden krijgen extra aandacht.</p> <p>Werklozen kunnen met behoud van hun uitkering helpen in het onderwijs, de sport en het welzijnswerk.</p> <p>Verplichte omscholingstrajecten voor langdurig werklozen.</p>		

4. Analyse

Er zijn opvallende overeenkomsten en verschillen tussen de standpunten van de politieke partijen over woningcorporaties en de drie decentralisaties. Sommige partijen komen met bijzondere, innovatieve en / of afwijkende oplossingen. Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de overeenkomsten, verschillen en bijzonderheden in de standpunten van de landelijke partijen (paragraaf 4.1) en van de lokale partijen (paragraaf 4.2).

4.1 Landelijke partijstandpunten: overeenkomsten en verschillen

4.1.1 Woningcorporaties en hun taken

Corporaties

De landelijke politieke partijen zijn het met elkaar eens: de corporaties moeten terug naar hun kerntaak. Wat wel en niet binnen de kerntaak valt, verschilt wel. Voor VVD en D66 is de kerntaak het bouwen en beheren van sociale huurwoningen. PvdA en CDA vinden het bijdragen aan buurtvoorzieningen (maatschappelijk en zorgvastgoed) ook een taak van de corporaties is. PvdA en SP zien een blijvende rol voor corporaties in het bijdragen aan leefbare buurten.

Het toezicht op corporaties moet versterkt worden, zeggen nagenoeg alle partijen. De VVD en D66 halen Vestia daarbij aan. CDA, PvdA en SP zien graag een grotere invloed van gemeenten en bewoners op de corporaties. Deze drie partijen zien daarnaast graag kleinschaliger corporaties en zien mogelijkheden voor het opsplitsen van grote corporaties.

Naar het vermogen van corporaties wordt verschillend gekeken. De opbrengsten van corporaties worden afgeroomd en gebruikt worden voor huurtoeslag, zegt VVD. Het eigen vermogen van corporaties wordt aangewend voor sociale doelstellingen zegt PvdA. Er volgt een heffing bij het niet invullen van de maatschappelijke taak, zegt CDA.

Huisvesting van doelgroepen

Een aantal partijen vindt de sociale voorraad te groot. De VVD wil de helft van het woningbezit afstoten en ook de PVV wil verkoop van een deel van het sociale woningbestand. De SP wil het sociale woningbestand juist behouden door versnelling van de bouw en beperking van de verkoop van sociale huurwoningen.

Sociale huurwoningen zijn voor mensen met een laag inkomen. Scheefwonen moet worden tegengegaan, een hoger inkomen betekent een hogere huur. Daar zijn de partijen het met elkaar over eens, de SP uitgezonderd. De manier waarop de doelgroep precies wordt begrensd, verschilt per partij. De VVD legt de grens op de huurtoeslaggrens, de PvdA wil een regionaal vastgestelde inkomensgrens. VVD en Christen Unie willen toewerken naar marktconforme huren met huurverhogingen boven inflatie.

Enkele partijen noemen, naast sociale huurwoningen, specifieke huisvestingstaken voor corporaties. Het CDA benadrukt investeren in wonen en zorg, levensloopbestendige en meergeneratie woningen en huurwoningen voor middengroepen. De SP noemt betaalbare ouderenwoningen. De PvdA noemt buurtvoorzieningen zoals brede scholen en buurtcentra.

Leefbaarheid

Een leefbare wijk is een veilige wijk. Voor alle partijen is veiligheid een belangrijk thema, voor de VVD en PVV in het bijzonder. Een gezamenlijke aanpak van veiligheid en woonoverlast samen met corporaties, politie, gemeente, jeugdzorg en buurtbewoners (naar het voorbeeld van de Rotterdamse veiligheidsdriehoek) wordt breed gesteund. Meer wijkagenten, zeggen veel partijen. De Christen Unie pleit voor woningtoewijzingsbeleid in wijken waar de leefbaarheid onder druk staat.

Er is breed gedragen aandacht voor leegstand van met name kantoorgebouwen. Die kan worden tegengegaan door meer functies toe te staan en met fiscale prikkels.

Er zijn ook verschillen. SP, CDA en Christen Unie geven specifiek aandacht aan speelruimte en groen. SP en CDA pleiten voor behoud van voorzieningen in krimpgebieden. De PvdA en de Christen Unie maken op landelijk niveau geld vrij voor leefbaarheid. De PvdA wil een dorps- en stadsvernieuwingsfonds van 100 miljoen euro en de Christen Unie pleit voor een innovatieprogramma stedelijk wonen.

Duurzaamheid

Lokale opwekking van energie, met name met zonnepanelen, wordt door veel partijen ondersteund. De VVD en de SP noemen hierbij specifiek 'smart grids'.

Het bouwbesluit wordt door CDA, D66 en PvdA genoemd als middel om duurzaamheid te bevorderen. De PvdA wil specifiek zonnepanelen opnemen in het bouwbesluit nieuwbouw.

Verbetering van de bestaande voorraad is ook een veel genoemd thema. Woningcorporaties moeten hun woningvoorraad isoleren, zeggen PvdA, Groen Links en SP. De PvdA wil dit ondersteunen met overheidssubsidie, het CDA wil investeringen laten doorberekenen in de huur. De SP wil de bouwvergunning bestaande bouw alleen afgeven als minimaal label D wordt gerealiseerd. CDA, Christen Unie en D66 willen fondsen voor energiebesparing.

Het ambitieniveau verschilt per partij. De PvdA wil in 2020 (geleidelijk) iedere woning energieneutraal hebben, de Christen Unie wil dit voor alle woningen en gebouwen in 2040 bereikt hebben. De PVV wijkt hier sterk vanaf met de wens om af te stappen van Europese klimaatverplichtingen en te stoppen met windmolens.

4.1.2 De transitie van overheidstaken naar gemeenten

Decentralisatie van taken in het sociale domein

De verschuiving van overheidstaken naar gemeenten wordt door geen van de partijen betwist. De partijen verschillen in de mate waarin ze de uitvoering van de gedecentraliseerde taken los laten. Een aantal partijen wil dat gemeenten fuseren en samenwerken om de taken goed uit te kunnen voeren. De VVD wil dit indien nodig initiëren van bovenaf, D66 wil alle gemeenten toetsen en indien nodig herindelen onder regie van de provincies, het CDA en de Christen Unie willen herindelen als gemeenten daar zelf toe besluiten. Het CDA wil aandacht voor samenhang in de uitvoering terwijl D66, Groen Links en Christen Unie juist pleiten voor beleidsvrijheid. D66, CDA, Groen Links en Christen Unie vragen aandacht voor voldoende financiële middelen voor gemeenten.

De partijen zijn het erover eens dat er in het hele sociale domein door gemeenten gewerkt moet worden volgens het principe één gezin, één plan, één regisseur. Er is veel aandacht voor ontschotting en komen tot een integrale aanpak. Ook het wijkgericht werken komt steeds terug, met een belangrijke rol voor de huisarts, de wijkverpleegkundige en het sociale wijkteam.

Decentralisatie van zorg en ondersteuning

Hét mantra is zorg in de buurt, zorg dichtbij mensen organiseren. De meeste partijen zien een rol voor gemeenten in de ondersteuning van mantelzorgers. Ook zijn de partijen het erover eens dat ouderen en mensen met een beperking zo lang mogelijk thuis moeten kunnen blijven wonen. De PVV wil een pas op de plaats maken, geen grote wijzigingen in de zorg en verzorgingshuizen behouden. Groen Links en Christen Unie willen dat gemeenten extra geld krijgen voor thuiszorg en WMO-voorzieningen. Het CDA pleit voor 'social enterprises', sociale projecten waarin woningcorporaties, pensioenfondsen, zorgverzekeraars e.d. investeren.

Decentralisatie van jeugdzorg

Ook de jeugdzorg moet wijkgericht en integraal worden aangeboden (één loket). De VVD ziet graag een verbinding met sport, onderwijs en werk. Er wordt veel gepleit voor één gezinsondersteunend budget voor gezinnen met meerdere problemen. Groen Links wil dat gezinnen met een PGB zelf jeugdzorg kunnen inkopen. Er moet worden uitgegaan van de eigen kracht van gezinnen, zeggen de meeste partijen, maar als ingrijpen echt nodig is moet dit ook snel gebeuren.

De uitvoering van jeugdzorg wordt niet door alle partijen helemaal losgelaten. De VVD, PvdA en SP willen kaders of kwaliteitseisen aangeven om verschillen in werkwijzen te voorkomen. Christen Unie wil gemeenten juist vrijheid geven voor een eigen invulling. De PVV wil de Centra Jeugd en Gezin afschaffen.

Decentralisatie van werk en inkomen

Veel partijen pleiten voor het samenvoegen van verschillende regelingen (Wwb, Wajong en Wsw) tot één Participatiewet, conform het wetsvoorstel dat in de maak is. Er is brede steun voor het leveren van een tegenprestatie door mensen die een uitkering ontvangen, bijvoorbeeld werk voor de gemeente of vrijwilligerswerk.

Verschillen zijn er ook. De VVD en de SP willen dat gemeenten re-integratie praktijken beperken. De PVV wil het UWV afschaffen en de taken overhevelen naar de gemeenten. Aandacht voor het behoud van sociale werkplaatsen is er bij de PVV en Groen Links. De PVV wil de Wet werken naar vermogen niet invoeren. Christen Unie en D66 willen bedrijven stimuleren om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen.

4.2 Lokale partijstandpunten: overeenkomsten en verschillen

Hieronder wordt samengevat hoe de partijen op lokaal niveau, in de vier grote steden en de 12 kleinere steden, tegen de woningcorporaties en de drie decentralisaties aankijken. Er is steeds aandacht voor de overeenkomsten tussen standpunten (wat komt steeds terug), de verschillen tussen de standpunten en voor opvallende standpunten en oplossingen. De standpunten van de lokale afdelingen van partijen wijken (uiteraard) niet af van de standpunten van hun landelijke afdeling, maar er zijn wel interessante aanvullingen en specifieke oplossingen in de lokale programma's te vinden.

4.2.1 Woningcorporaties en hun taken

Huisvesting van doelgroepen

Omvang sociale woningvoorraad: Een aantal partijen is van mening dat de sociale huursector in hun stad minstens zo groot moet blijven. Het gaat o.a. om de PvdA, CDA en Groen Links in verschillende steden. Deze partijen willen in verschillende steden minimaal 30% sociale huur bij nieuwbouw. In Utrecht wil de PvdA dit percentage zelfs op 40% hebben, net als Groen Links in Haarlem. Er is bij een aantal partijen aandacht voor de woonlasten. Verschillende lokale afdelingen van de PvdA willen harde afspraken over de beschikbaarheid van betaalbare huurwoningen voor lage inkomens. PvdA Haarlem wil afspraken met corporaties maken over voldoende betaalbare woningen in termen van de totale woonlasten, dus inclusief energie.

De VVD vindt de sociale voorraad over het algemeen te groot en wil in diverse steden verkoop van sociale huurwoningen stimuleren en het quotum van 30% sociale huur bij nieuwbouw laten vervallen. De VVD streeft in Amsterdam naar halvering van de sociale voorraad. De VVD wil hierover o.a. in Den Haag prestatieafspraken maken met corporaties. VVD Den Haag wil ook dat bewoners het recht krijgen hun sociale huurwoning te kopen. D66 Utrecht vindt dat de stad voldoende sociale huurwoningen heeft en wil geen verplicht percentage van sociale woningbouw bij nieuwbouwprojecten. In een aantal steden wordt een te grote sociale voorraad als een probleem gezien omdat de steden hierdoor ook meer sociale problemen binnenhalen. PvdA Eindhoven en Arnhem wil afspraken met buurgemeenten en corporaties maken over de spreiding van sociale woningbouw.

Woonruimteverdeling: De oplossingsrichtingen die zij voorstellen, verschillen sterk. Woonduur moet niet langer het belangrijkste criterium zijn, zegt PvdA Arnhem. Met een betaalde baan kom je sneller voor een huurwoning in aanmerking, aldus VVD Den Haag. Uitbreiden van de Rotterdamwet voor een evenwichtiger bevolkingssamenstelling, zeggen Leefbaar Rotterdam en VVD Rotterdam. Voorkom probleemwijken met een inkomenstoets voor nieuwe bewoners, zegt PVV Almere. Deze partij wil daarnaast inwoners van Almere voorrang geven en import van tuig uit andere steden stoppen. D66 Utrecht wil minimaal 20% van de woningen verloten. Groen Links Delft wil dat de wachttijd voor alle inkomensgroepen ongeveer gelijk is en dat bij woningtoewijzing naar de totale woonlasten wordt gekeken en niet alleen naar de huur. PvdA Tilburg wil mantelzorg opnemen als een criterium bij urgente woningtoewijzing en experimenteren met invloed van direct betrokkenen op woningtoewijzing in eigen portiek/straat. De meeste lokale partijen willen scheefwonen aanpakken. Groen Links Delft is van mening dat goedkope scheefheid niet altijd even erg is.

Bijzondere doelgroepen: Huisvesting van senioren krijgt in alle steden en bij alle partijen bijzondere aandacht. Het bouwen van seniorenwoningen moet volgens verschillende partijen de doorstroom bevorderen waardoor ook ruimte voor starters ontstaat. Er zijn verschillende ideeën voor het creëren van seniorenhuisvesting. De sociale woningvoorraad aanpassen op thuiswonende ouderen (o.a. PvdA Amsterdam en Den Haag). Leegstaande panden, bijvoorbeeld verzorgingshuizen, ombouwen tot zelfstandige (senioren)woningen (o.a. PvdA Amsterdam en Den Haag, CDA Leidschendam Voorburg). Meergeneratiewoningen (CDA in diverse steden en D66 Haarlem). Kleinschalige zorghotels (D66 Haarlem).

Er worden verschillende instrumenten genoemd voor het stimuleren van de realisatie van seniorenhuisvesting. Flexibiliteit in bestemmingsplannen om combinaties van wonen en zorg mogelijk te maken (PvdA Breda). Ouderen, corporaties en ontwikkelaars uitdagen om te komen met nieuwe woonmogelijkheden voor ouderen (PvdA Breda). Zorgverzekeraars, aanbieders van woningvoorzieningen en woningcorporaties uitdagen om Mantelzorgunits bij de eigen woning uit te werken met een financiële bijdrage vanuit de WMO (CDA Breda).

De meeste lokale partijen willen meer middeldure huurwoningen en betaalbare koopwoningen voor de middeninkomens, met name in de vier grote steden. Er wordt bijna overal gepleit voor starterswoningen. Bijvoorbeeld in getransformeerde gebouwen, maar ook in nieuwbouw in bestaande buurten. In Utrecht willen PvdA en D66 huisvesting voor studenten toevoegen. In Eindhoven noemt D66 de studenten én haar verenigingen. PvdA Eindhoven pleit voor de inrichting van een scheidingshotel. VVD Eindhoven en CDA Breda willen woonruimte voor arbeidsmigranten creëren. Meer woningen voor begeleid wonen wordt genoemd door o.a. de PvdA Zoetermeer.

Keuzevrijheid / eigen initiatief: Een aantal partijen wil dat inwoners meer invloed hebben op hun woning. PvdA Rotterdam en D66 Zoetermeer willen meer kluswoningen. De VVD wil in verschillende steden mensen zelf laten bepalen hoe ze wonen en de welstandscommissie afschaffen. VVD Almere pleit voor vraaggericht werken en particulier opdrachtgeverschap. In Almere wil de PvdA de Ibba

regeling (Ik bouw betaalbaar in Almere) en het particulier opdrachtgeverschap in stand houden om zelf een duurzame woning te kunnen realiseren.

Uitdaging: Twee partijen dagen de corporaties uit. Leefbaar Rotterdam wil dat corporaties uit heel Nederland in de stad actief kunnen zijn zodat er meer concurrentie ontstaat en de corporaties weer hun best moeten gaan doen voor hun huurders. VVD Den Haag zegt dat gesubsidieerde verhuur ook door particuliere verhuurders kan worden georganiseerd.

Leefbaarheid

Openbare ruimte, groen en spelen: er is opvallend veel aandacht voor het toevoegen van groen. Dat groen kan verschillende vormen hebben, wat vaak terug komt zijn geveltuinen, buurtmoestuinen, stadsboerderijen en groen op daken (o.a. Groen Links Amsterdam en Utrecht en PvdA Amsterdam en Den Haag). Ook braakliggende terreinen kunnen (tijdelijk) een groene invulling krijgen door bijvoorbeeld gras in te zaaien (VVD Den Haag).

Verschillende partijen willen meer of betere plekken voor kinderen en jongeren. Groen Links Amsterdam wil woonstraten herinrichten als autovrije, groene speelstraten. VVD Rijswijk wil een klauterpark. PvdA Almere wil voor kinderen tot het voortgezet onderwijs activiteiten in de wijk en voor oudere kinderen centrale ontmoetingsplekken. CDA en Gemeentebelangen in Leidschendam Voorburg willen speelveldjes voor de jeugd.

Het onderhoud van de openbare ruimte staat onder druk. Achterstallig onderhoud moet worden aangepakt, zegt met name de VVD in verschillende steden. Opvallend is dat bijna alle partijen de burgers verantwoordelijk willen maken voor het onderhoud van de openbare ruimte. Een greep uit de standpunten hierover: VVD Zoetermeer wil dat bewoners altijd participeren in groenbeleid en zelf meehelpen aan schone, groene wijken. VVD Rotterdam wil het schoonhouden van de eigen wijk en buurt stimuleren. Groen Links Amsterdam spreekt over zelfbeheer van buurtgroen. Inwoners en buurt- en vrijwilligersorganisaties betrekken bij het vormgeven en onderhoud van het groen van hun eigen buurt, aldus D66 Haarlem, D66 Zoetermeer en Gemeentebelangen Rijswijk. Sommige partijen willen dit waar nodig financieel ondersteunen: voortzetting van wijkbutgetten (PvdA Almere), buurten met betrokken bewoners (denk aan buurtpreventieteams) krijgen extra middelen voor de openbare ruimte (VVD Almere) en jaarlijks aan de wijkraden een bedrag beschikbaar stellen om naar eigen inzicht in de leefomgeving te investeren (CDA Tilburg). En als bewoners niet willen? Daar zegt alleen CDA Breda iets over: plantsoenen die niet worden geadopteerd, worden vervangen door groenstroken.

Andere oplossingen voor bezuinigen op onderhoud van de openbare ruimte zijn samenwerken met het beroepsonderwijs door leerwerkplekken te creëren (Gemeentebelangen Rijswijk) en het onderhoud aan de hoeveelheid gebruikers koppelen: waar weinig mensen gebruik maken van de openbare ruimte kan de intensiviteit van het onderhoud omlaag (VVD Almere).

Veiligheid en overlast: De rode draad in de lokale standpunten over veiligheid en overlast is wijkgericht en integraal werken. Groen Links Amsterdam en Haarlem en PvdA Zoetermeer pleiten voor een brede samenwerking tussen politie, hulpverleners, bewoners, gemeente, woningcorporaties bedrijven en onderwijs. D66 Utrecht wil slimme samenwerkingsverbanden ondersteunen. PvdA Rotterdam en Zoetermeer willen bewoners en ondernemers betrekken bij het signaleren van onveilige situaties en het stellen van prioriteiten per wijk. De VVD Leidschendam Voorburg gaat met de tijd mee en wil in aanvulling op het meldpunt openbare ruimte een app, waarmee overlast en vernielingen in de openbare ruimte kunnen worden gemeld met een foto en gps-locatie.

Veel partijen willen overlast stevig aanpakken. PVV Den Haag en Leefbaar Rotterdam kiezen voor een harde aanpak van overlast en agressie, preventief fouilleren en cameratoezicht. De VVD en PVV willen in verschillende steden uitbreiding van cameratoezicht. De PVV wil in verschillende steden meer blauw op straat, Groen Links Amsterdam deelt dit standpunt. Een aantal partijen spreekt zich uit over uithuisplaatsingen. VVD Almere wil notoire overlastveroorzakers die dagelijks overlast veroorzaken uit huis plaatsen. PVV Almere wil hardleerse overlastgevers verplicht huisvesten in containerwoningen buiten de woonwijken. PvdA Eindhoven wil dat bij extreme woonoverlast de daders verhuizen, niet de slachtoffers.

Overlast door jongeren krijgt vaak apart aandacht. VVD Rotterdam wil stevig optreden tegen overlastgevende jongeren en hun ouders. PvdA wil in verschillende steden jongeren niet alleen hard aanpakken bij overlast maar ook helpen met het vinden van een zinvolle tijdsbesteding. D66 Zoetermeer wil experimenteren met vandalisme budgetten: de jeugd in de wijk mag bepalen wat er met het geld gebeurt, als er iets kapot wordt gemaakt, gaan de kosten van de reparatie van het budget af.

Stadsvernieuwing: er zijn in de grote steden voor- en tegenstanders van de stadsvernieuwingsaanpak. PvdA hoort in verschillende steden duidelijk bij de voorstanders en ziet een centrale rol voor corporaties en gemeenten bij stadsvernieuwing. PvdA Rotterdam vindt dat corporaties een grote verantwoordelijkheid hebben voor het op orde brengen van wijken en het investeren in nieuwe woningvoorraad, corporaties krijgen hierbij steun van de gemeente. PvdA Utrecht wil dat de gemeente grote sloop- en nieuwbouwprojecten regisseert en bewaakt die onder verantwoordelijkheid van corporaties worden uitgevoerd. PvdA Utrecht verwacht van corporaties dat ze bijdragen aan de leefbaarheid in de buurt en regulier onderhoud garanderen wanneer nieuwbouw en renovatie worden uitgesteld. Groen Links Utrecht wil de renovatie van corporatiecomplexen stimuleren, vooral in de naoorlogse wijken. PvdA Den Haag wil de identiteit van wijken met een slecht imago versterken, eventueel met een wijkontwikkelingsmaatschappij.

Andere partijen willen bewoners betrekken. Leefbaar Rotterdam wil dat bij stadsvernieuwingsprojecten Rotterdammers vooraf kunnen aangeven aan welke soort woningen zij

behoefte hebben. CDA Breda zet in op een nieuwe vorm van wijkontwikkeling, de zogenaamde Buurtonderneming. Hierbij staan de bewoners centraal.

PVV Den Haag wil het programma Stadsvernieuwing schrappen. VVD Eindhoven wil stoppen met de huidige opzet van de IWV (integrale wijkvernieuwing) en inzetten op effectieve programma's voor opleiding en werkgelegenheid in de wijken. VVD Rotterdam wil geen blijvende extra geldstromen naar Rotterdam Zuid voor 'sociale projecten'. D66 Eindhoven is kritisch als het om integrale wijkvernieuwing gaat en wil problemen als gevolg van bijvoorbeeld werkloosheid of gezondheid aanpakken, ongeacht in welke wijk iemand woont.

Woningonderhoud: Een aantal partijen ziet graag dat bewoners actiever worden in het onderhoud van hun huurwoning. VVD Den Haag wil dat woningcorporaties bewoners meer verantwoordelijkheid geven bij het onderhoud, bijv. schilderwerk of onderhoud van de tuin. D66 Zoetermeer wil dat corporaties meer open staan voor experimenten met zelfwerkzaamheid, eigen beheer en eigen onderhoud. Groen Links Amsterdam wil dat corporaties bewoners actief uitnodigen om woningverbeteringen voor te stellen die worden verrekend in de huur.

Leegstand: In bijna alle steden speelt het thema van leegstaand vastgoed. Er zijn verschillende ideeën om dat vastgoed een nieuwe invulling te geven. Kantoren en andere leegstaande panden kunnen worden omgebouwd tot woningen voor jongeren en starters (o.a. Gemeentenbelangen Leidschendam Voorburg), ateliers (PvdA Almere) en studentenwoningen (PVV Den Haag). PvdA Zoetermeer denkt aan het aanbieden van kantoorunits als kluswoning.

Hoe krijg je eigenaren van leegstaand in beweging? Dit kan waar nodig met dwang, zegt PvdA Den Haag. CDA Leidschendam Voorburg wil transformatie ondersteunen door snelle aanpassing van bestemmingsplannen, ruimere bestemming mogelijk maken. CDA Tilburg wil het Lokaal Herstructureringsfonds Tilburg verdubbelen naar 15 mln. D66 wil onderzoeken of een organisatie als Stichting Ruimte de capaciteit heeft om een leegstandsregister te onderhouden en juridisch mandaat heeft om in overleg te gaan met eigenaren. PvdA Amsterdam en Eindhoven en Groen Links Amsterdam willen dat de buurt bij leegstaande verzorgingshuizen en maatschappelijk vastgoed het 'right to bid' krijgt. De buurt maakt een plan voor de invulling en draagt zelf verantwoordelijkheid.

Duurzaamheid

Ambities: VVD en PVV willen op gemeentelijk niveau geen duurzaamheidsbeleid voeren. PvdA en Groen Links hebben in veel steden stevige ambities voor het verbeteren van de duurzaamheid van de woningvoorraad. Zo willen Groen Links en PvdA Amsterdam dat alle woningen die vanaf 2015 worden gebouwd of gerenoveerd energieneutraal zijn. D66 Zoetermeer wil energienotatoze woningen bij renovatie stimuleren. PvdA Utrecht wil dat nieuwe woningen zoveel mogelijk zelfvoorzienend zijn in het opwekken van stroom.

Er is bij veel lokale partijen steun voor lokale energieopwekking. PvdA Den Haag, PvdA Utrecht en D66 Utrecht willen duurzame burgerinitiatieven ondersteunen zoals het produceren van groene energie met de buurt. VVD Den Haag zet in op het ondersteunen van duurzame initiatieven van ondernemers. Groen Links Delft wil zo veel mogelijk delen van de stad aansluiten op de door de TU Delft ontwikkelde geothermiebron. PvdA Breda wil braakliggende terreinen gebruiken voor duurzame particuliere initiatieven stimuleren, bijvoorbeeld het tijdelijk plaatsen van zonnepanelen.

Enkele partijen hebben de ambitie de luchtkwaliteit van de stad te verbeteren, o.a. PvdA Rotterdam, Groen Links en D66 Utrecht en VVD Adam.

Corporaties: Hoe kunnen corporaties bijdragen aan duurzaamheid? Groen Links Utrecht wil de afspraken met corporaties over gewenste energielabels aanscherpen. Sommige lokale partijen willen prestatieafspraken maken met corporaties om woningen zuiniger te krijgen (o.a. D66 Utrecht en D66 Haarlem) en over duurzame energieopwekking in nieuwe en bestaande woningen (Groen Links Haarlem). PvdA Rotterdam wil dat corporaties woningen van mensen met een laag inkomen en een hoge energierekening renoveren. Groen Links Amsterdam wil dat huurders van sociale huurwoningen een huur inclusief stookkosten gaan betalen zodat corporaties investeringen terug verdienen. PvdA Utrecht wil dat corporaties de reële kosten van investeringen mogen doorrekenen in de huur. D66 Zoetermeer wil ook bij corporaties duurzame energieopwekking stimuleren. PvdA Eindhoven wil dat corporaties, gemeente en bewoners samen energiecorporaties oprichten die fiscaal aantrekkelijk energie gaan produceren met bijvoorbeeld zonnepanelen. PvdA Breda wil opwekking van schone energie stimuleren door woningcorporaties, projectontwikkelaars en particulieren met bijvoorbeeld warmte-koude-opslag, gezamenlijke inkoop en exploitatie van zonnepanelen.

Middelen: De gemeente kan duurzaamheid beïnvloeden met regelgeving. Zo wil D66 Delft nieuwbouwprojecten met hogere duurzaamheid voorrang geven en snoeien in beperkende welstandsregels voor energiebesparende maatregelen. D66 Eindhoven wil vergunningen voor verbouwingen die verduurzamen vereenvoudigen en versnellen. PvdA Haarlem wil bouwvoorschriften aanpassen om woningen energiebestendig te maken. VVD Zoetermeer wil kleinschalige energie opwekking faciliteren door onnodige regels weg te nemen.

Een ander middel van de gemeente voor het vergroten van duurzaamheid is informeren. PvdA Delft wil een servicedesk voor duurzaamheid voor burgers en bedrijven organiseren. Groen Links Delft wil duurzaamheidscafés organiseren om burgers meer te betrekken en een duurzaamheidscentrum openen om burgers te ontzorgen bij duurzaamheidsmaatregelen. Deze partij wil tevens samen met de corporaties voorlichting geven aan bewoners over het besparen van water en energie. D66 wil dat de gemeente inwoners actief gaat informeren over energie besparingen en het opwekken van duurzame energie.

Een derde middel is het stimuleren van innovatie en het opzetten van voorbeeldprojecten. D66 Haarlem wil gebruik maken van innovatieve bouwtechnieken en –ontwerpen en met

projectontwikkelaars en/of corporaties een voorbeeldproject initiëren. Groen Links Haarlem en Delft willen dat nieuwbouw- en renovatieprojecten voorbeelden van duurzaam bouwen worden, niet met subsidies maar met regelgeving. PvdA Rotterdam wil innovatieve technieken stimuleren door een flexibele opstelling bij het beoordelen van bouwaanvragen.

Een vierde middel is het beschikbaar stellen van geld. Dit wordt echter niet veel genoemd. CDA Tilburg pleit voor inrichting van een fonds om bedrijven en particulieren te ondersteunen bij de overstap naar het gebruik van zonne-energie.

4.2.2 De transitie van overheidstaken naar gemeenten

Decentralisatie van zorg en welzijn

Wijkgericht en integraal: Nagenoeg alle partijen willen in hun stad de taken binnen het gehele sociale domein, dus zorg, welzijn, jeugd en participatie, zo dicht mogelijk bij bewoners in de wijk beleggen. Er wordt een belangrijke rol toegekend aan wijkzorgteams (of buurtzorgteams of sociale wijkteams), de huisarts en de wijkverpleegkundige. Uitgangspunt is steeds: per persoon of gezin één plan, één regisseur, één budget. D66 Zoetermeer pleit voor een samenhangend lokaal gezondheidsbeleid in één gemeentelijke nota, waarbij de drie pijlers te weten WMO, jeugdzorg en arbeidsparticipatie integraal worden uitgevoerd. Dit beleid moet samen met de betrokken instellingen en met andere gemeenten ontwikkeld worden om het beter én goedkoper te organiseren. D66 Eindhoven wil het onderscheid tussen alle potjes voor zorg en welzijn weg halen om het geld daar te kunnen besteden waar dit het meeste nodig is. VVD Den Haag wil zelfs de budgetten voor zorg, jeugd, welzijn, wonen en werk en inkomen zoveel mogelijk integreren en per wijk vaststellen op basis van de zorgbehoefte per wijk. PvdA Eindhoven plaatst als enige een kanttekening bij het wijkgericht werken: 'De wijk' is voor een aantal voorzieningen niet automatisch de beste aanbodplek. Een aantal vragen van bewoners is ook niet wijk-gerelateerd. Voor de PvdA geldt dichtbij waar nodig en zinvol, niet 'dichtbij' als organisatie-dogma. Groen Links Delft noemt als enige het belang van voorlichting over de decentralisaties in het sociale domein: Er is goede voorlichting nodig over de verandering in Delft en de gevolgen daarvan voor (groepen) bewoners.

Welzijn: Op welzijn wordt flink bezuinigd. Een aantal partijen maakt duidelijk dat de budgetten die vanuit het rijk meekomen, niet zullen worden aangevuld met andere potjes. (m.n. de VVD in verschillende steden). Verschillende lokale afdelingen van Groen Links vinden de bezuinigingen veel te groot. Vooral de PvdA heeft in verschillende steden aandacht voor de impact van de bezuinigingen op welzijn en ondersteuning. PvdA Delft wil mensen ondersteunen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven met de invoering van de dienstencheque naar Tilburgs voorbeeld. Mensen kunnen een cheque kopen die naar eigen inzicht besteed kan worden aan hulp aan huis. PvdA Breda wil een sociale 'marktplaats' stimuleren die vraag en aanbod voor het doen van boodschappen of klussen bij elkaar brengt. Gemeentebelangen Rijswijk wil activiteiten van Vluchtelingenwerk (verder) integreren met activiteiten van Welzijn Rijswijk en waar mogelijk taken onderbrengen bij woningcorporaties.

D66 Delft is van mening dat dagbesteding niet altijd door professionals georganiseerde recreatie hoeft te zijn maar soms ook de vorm kan hebben van het gewone vrijwilligerswerk.

Aanbesteding: Welke criteria vinden de partijen belangrijk bij de aanbesteding van zorg en welzijn? VVD Den Haag wil wijkteams selecteren op basis van prijs- kwaliteitverhouding en wil wijkteams belonen als ze een beroep op de AWBZ voorkomen. Een deel van het bespaarde geld kan terugvloeien naar de WMO. PvdA Utrecht vindt kwaliteit van de zorg en goed werkgeverschap belangrijker dan prijs. D66 Haarlem wil bij de aanbesteding aandacht voor samenwerking tussen 'aanbieders', zodanig dat een cliënt één aanspreekpunt heeft. D66 Zoetermeer en Delft vinden keuzevrijheid een belangrijk criterium: bij aanbestedingen een aanbod nastreven met verschillende aanbieders (D66 Zoetermeer); een organisatie die verschillende zorgaanpakken biedt krijgt extra punten (D66 Delft).

Bezuinigen, preventie en mantelzorg: Er moet flink bezuinigd worden in de zorg. Verschillende partijen willen dure specialistische zorgkosten in hun stad voorkomen door te investeren in preventie (o.a. Groen Links Amsterdam, PvdA en VVD Den Haag en D66 Utrecht), ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers (o.a. Groen Links Amsterdam en PvdA en PVV Den Haag) en welzijnswerk (o.a. Groen Links Amsterdam en Utrecht). PVV Den Haag wil juist programma's zoals multicultureel vrijetijdscomplex en sociaal cultureel werk schrappen. Waar rechts en links het over eens is, is een verschuiving van recht op zorg naar noodzaak tot zorg. Alleen voor zaken die mensen en hun omgeving niet zelf kunnen regelen, biedt de gemeente zorg en ondersteuning (o.a. PvdA en VVD Rotterdam). De zorg moet veel meer bouwen op wat mensen en hun familie, vrienden, collega's en burens zelf kunnen (D66 Utrecht). Om de zorg betaalbaar te houden kunnen gemeenten, naast bezuinigen, inwoners om eigen bijdragen vragen. Deze eigen bijdragen dienen inkomensafhankelijk te zijn volgens de VVD in verschillende steden, terwijl de lokale afdelingen van de PvdA rekening willen houden met verschillen in financiële draagkracht.

Hoe kun je mantelzorg stimuleren? VVD Almere wil binnen elk beleidsterrein van de gemeente een bepaald percentage of bedrag van het budget besteden aan de inzet van vrijwilligers. Groen Links Delft wil mantelzorgers een beloning geven in de vorm van een vaste belastingvrije onkostenvergoeding. Mantelzorgers krijgen recht op 'respijtzorg' als het aan o.a. Groen Links Haarlem ligt.

Burgerinitiatief en zeggenschap: Ook bij zorg en welzijn zien een aantal partijen graag meer eigen initiatief en verantwoordelijkheid van. Zo willen PvdA Amsterdam en Haarlem burgerinitiatieven zoals zorgcoöperaties, maatjesprojecten en 'communities' ondersteunen evenals (ouders van) patiënten die zelf zorgvoorzieningen willen starten. PvdA Haarlem wil verder dat wijkbewoners medezeggenschap krijgen over bepaalde voorzieningen en te verdelen budgetten binnen een wijk. PvdA Den Haag ziet graag een jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek naar de kwaliteit van de zorg. D66 Haarlem pleit voor een sterke WMO-gebruikersraad die beschikt over expertise en ondersteuning.

Ouderen en eenzaamheid: Er is bijzonder veel aandacht voor de ouderen in de steden. Het scheiden van wonen en zorg wordt breed gedragen. Nagenoeg alle partijen willen ouderen in hun stad zo lang mogelijk zelfstandig laten wonen. PVV Almere pleit voor meer verpleeghuizen. PVV Den Haag wil een ouderenloket in ieder stadsdeel en extra middelen voor het ouderenfonds, hulp in de huishouding en ondersteuning voor ouderen. Ook PVV Almere wil in iedere wijk een ouderenloket en wil alle 75-plussers bezoeken en vragen of en welke zorg zij nodig hebben. CDA Tilburg wil een gemeentelijke “accountmanager” per wijk benoemen bij wie alle senioren terecht kunnen. Leefbaar Rotterdam wil dat er activiteiten voor ouderen worden georganiseerd. PvdA Den Haag wil buurtprojecten stimuleren die eenzaamheid (onder ouderen) bestrijden.

Innovatie: een aantal lokale partijen besteedt expliciet aandacht aan innovatie in de zorg. D66 Zoetermeer wil bijvoorbeeld innovatie in de zorg bevorderen door toetreding van nieuwe aanbieders en integrale zorgproducten. VVD Zoetermeer en CDA Breda willen e-Health en domotica een integraal onderdeel maken van het gemeentelijke zorgbeleid. PvdA Delft zet graag het succesvolle project Techniek en Zorg met de TU en de Haagsche Hogeschool om in structureel beleid.

En de corporaties? Wat opvalt is dat er nauwelijks lokale partijen zijn die de woningcorporaties een rol toedichten op het vlak van zorg en welzijn. Het CDA wil dat corporaties, pensioenfondsen, zorgverzekeraars e.d. investeren in sociale projecten (social enterprises) die democratisch worden georganiseerd. Gemeentebelangen Rijswijk wil vluchtelingenwerk (verder) integreren met activiteiten van Welzijn Rijswijk en waar mogelijk taken onderbrengen bij corporaties.

Decentralisatie van jeugdzorg

Buurtniveau en integraal: Ook de Jeugdzorg moet volgens de meeste partijen integraal en op buurtniveau in wijkteams georganiseerd worden. PvdA Utrecht pleit voor een goede afstemming tussen onderwijs, ouders, kinderen, zorg en hulpverlening. Een gezin krijgt één gezinsmanager: één gezin, één plan, één regisseur zeggen o.a. PvdA Amsterdam en Den Haag, VVD Den Haag en Groen Links Utrecht. VVD Leidschendam Voorburg wil jeugdzorg verbinden met sport en onderwijs. Groen Links Utrecht wil specialistische jeugdzorg samen met buurgemeenten organiseren en financieren. Gemeentebelangen Rijswijk wil de jeugdzorg in Rijswijk terugbrengen naar één instantie, met een heldere taakomschrijving en eigen verantwoordelijkheid. PvdA Zoetermeer wil specifiek aandacht voor het bereiken van migrantenjongeren.

Ook bij jeugdzorg vinden een aantal partijen het initiatief en de invloed van de burger van belang. Zo laat Groen Links Utrecht het plan zoveel mogelijk opstellen door het gezin of de jeugdige zelf. PvdA Utrecht stelt de vraag en behoefte van ouders en jongeren centraal. Groen Links Haarlem wil dat de gemeente de jongeren en hun ouders betreft bij het vormgeven en de uitvoering van de jeugdzorg.

Bezuinigen door snelheid en preventie: Ook op jeugdzorg moet worden bezuinigd. PvdA Den Haag wil, mede met het oog op voorkomen van dure specialistische zorg, kinderen en jongeren met problemen zo snel mogelijk helpen. D66 Utrecht legt de nadruk op preventie en voorlichting en wil zo

zorgkosten voorkomen. PvdA Utrecht wil gerichte programma's voor ongezonde levensstijlen (drank, drugs, overgewicht) in samen werking met onderwijs, zorg, welzijn, sport en het bedrijfsleven. VVD Rotterdam wil dat onderwijs, politie en gemeenten een aanpak ontwikkelen voor jongeren die in de problemen dreigen te raken om zo zware en dure trajecten te voorkomen. D66 wil het resultaat van de geleverde zorg centraal stellen en de financiering daarop baseren. PVV Den Haag wil het programma jeugdparticipatie schrappen.

Ook in de jeugdzorg kunnen vrijwilligers een bijdrage leveren. D66 Eindhoven wil voor jongeren in de leeftijd vanaf 12 jaar vrijwillige jongerencoaches (JongerenCoachingEindhoven, JCE) om hen te begeleiden. Leefbaar Rotterdam wil succesvolle jongeren een voorbeeldfunctie laten vervullen. Ook PvdA Breda zet projecten als "Grote Broerproject" in om overlast door jongeren aan te pakken.

Centrum Jeugd en Gezin (CJG): Er is kritiek op het CJG. VVD Rotterdam vindt dat het bereik van het CJG onvoldoende is gebleken en wil onafhankelijke particuliere jeugdzorginstellingen stimuleren. VVD Almere wil juist de jeugdzorg gecoördineerd hebben vanuit het CJG (Oké punten). PvdA Rotterdam wil met het CJG opgroeiende Rotterdammers actief volgen. PvdA Haarlem wil in elke wijk een goed toegankelijk Centrum voor Jeugd en Gezin. Zoetermeer D66 ziet het CJG graag als netwerkorganisatie van alle partijen die samenwerken rondom het gezin in Zoetermeer. D66 Delft en Eindhoven willen CJG en scholen integreren voor een lagere drempel voor gezinnen met problemen.

Decentralisatie van werk en inkomen

Re-integratie: De meeste aandacht gaat uit naar re-integratie. Partijen geven grote prioriteit aan het aan het werk houden en krijgen van hun inwoners. Re-integratie moet wel efficiënt en effectief. Dure, commerciële re-integratietrajecten worden kritisch bekeken. PvdA Den Haag wil onderzoeken hoe en wanneer re-integratietrajecten succesvol zijn. VVD Amsterdam wil 3,5 miljoen euro uittrekken voor korte, intensieve ondersteuning gericht op concreet werk. VVD Den Haag wil reïntegratiebedrijven afrekenen op het aantal mensen dat in een betaalde baan. PvdA Eindhoven en Den Haag pleiten voor een actieve samenwerking aan re-integratie tussen gemeente en UWV.

Veel partijen willen samenwerken met werkgevers in hun stad en regio. CDA Leidschendam Voorburg wil dat een speciaal werkgeversteam bij de sociale dienst contacten met het lokale bedrijfsleven onderhoudt en de opleidings- en re-integratietrajecten voor uitkeringsgerechtigden afstemt met de ondernemersvereniging op de behoefte aan lokaal (winkel)personeel. D66 Utrecht wil werkgevers actief betrekken bij het realiseren van werk voor Utrechters met een uitkering. D66 Zoetermeer wil werkgevers in Zoetermeer stimuleren om mensen zonder baan tegen minimale risico's tijdelijk in dienst te nemen. PvdA Rotterdam wil dat instellingen, werkgevers en de gemeente een pact 'Aan de slag met zorg' sluiten.

Een aantal partijen benoemt manieren van ondersteuning aan de werklozen. Groen Links Haarlem wil dat elke werkzoekende een coach krijgt die het overzicht heeft over alle processen en ook het contactpunt is voor de diverse instellingen. D66 Zoetermeer wil werkzoekenden ondersteunen met

bijvoorbeeld job dating sessies en proef werkweken. D66 wil in verschillende steden werkzoekenden meer regie geven over hun eigen re-integratietraject.

De Participatiewet en beschut werk: De lokale partijen hebben verschillende ideeën over werk en een dagbesteding voor mensen met een beperking en/of met afstand tot de arbeidsmarkt. De PvdA Amsterdam wil met de sociale werkvoorziening en bedrijven 'social firms' optuigen waar mensen die geen reguliere baan vinden aan het werk kunnen, zo nodig met loonkostensubsidie uit de Participatiewet. Ook Groen Links Amsterdam wil sociale firma's actief ondersteunen. PvdA Den Haag en Haarlem pleiten voor 'Social return on investment': bij opdrachten van de gemeente krijgen mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt een arbeidsplaats. Aanbestedingen kunnen bijvoorbeeld de voorwaarde bevatten dat 5% van de aanneemsom wordt gebruikt voor inzet van jongeren, langdurig werklozen en mensen met chronische beperkingen. Groen Links Utrecht wil werkgevers begeleiden bij het aannemen van mensen met een arbeidsbeperking.

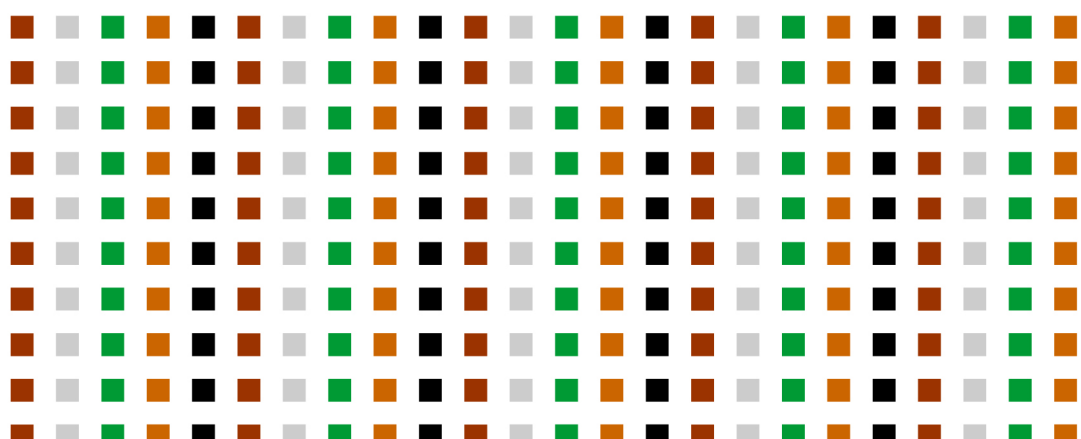
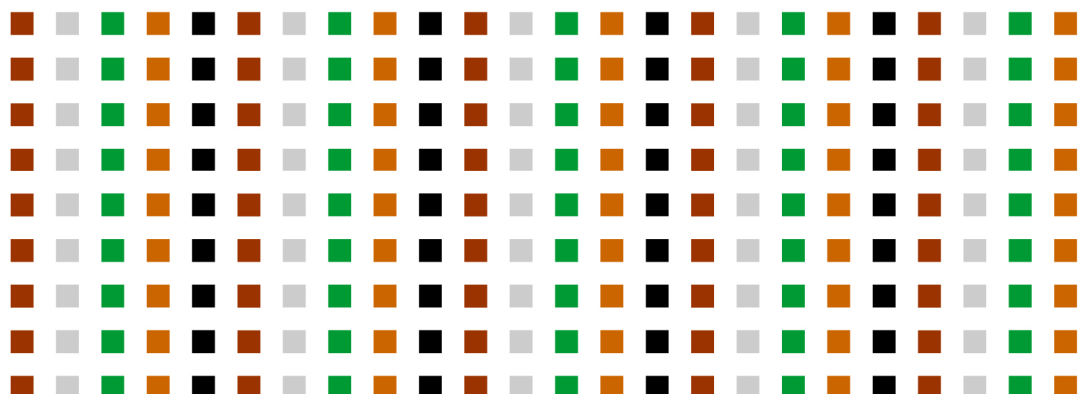
PvdA Amsterdam en Groen Links Utrecht willen 'beschutte' banen en dagbesteding behouden voor mensen met een beperking voor wie werk niet realistisch is. CDA Leidschendam Voorburg wil de Sociale Werkvoorziening handhaven, met name voor beschut werk voor mensen met een beperking. CDA Delft en D66 Eindhoven willen dat kwetsbare mensen die beperkt leerbaar dagbesteding of een werkplek krijgen aangeboden. D66 Eindhoven voegt hieraan toe dat een goed georganiseerde samenwerking tussen de gemeente en werkgevers om dit (financieel) te kunnen realiseren hierbij van belang is.

Tegenprestatie / wederkerigheidprincipe: De meeste lokale partijen willen dat mensen een tegenprestatie leveren voor hun uitkering. In Rotterdam zijn de drie grootste partijen (PvdA, Leefbaar Rdam en VVD) het met elkaar eens: alle inwoners leveren een bijdrage aan de stad. Dat kan in de vorm van werk (al dan niet voor de gemeente), vrijwilligerswerk en bij sommige partijen ook door het volgen van een opleiding die de kans op werk vergroot. Onder andere Groen Links Delft wil ervoor waken dat tegenprestaties leiden tot verdringing van regulier werk.

PvdA Zoetermeer wil dat mensen zelf een plan maken voor het leveren van een tegenprestatie. Andere partijen zijn meer sturend. Leefbaar Rotterdam wil werklozen via een gemeentelijk uitzendbureau tegen marktprijzen laten werken voor wie er het meest voor over heeft. De VVD wil in verschillende steden dat inwoners de Nederlandse taal spreken en Nederlandse waarden naleven zodat de kans op een baan groter wordt. Spannen zij zich niet in om Nederlands te leren, dan worden zij gekort op hun uitkering.

Armoede en schulden: Groen Links en PvdA zetten in de meeste steden in op minimaal het voortzetten van het bestaande minimabeleid met o.a. woonlastenfonds, loonkostentoeslag, subsidies voor de voedselbank, jeugdsportfonds, jeugdcultuurfonds en zwemlessen. De VVD Almere wil het Woonlastenfonds afschaffen omdat er geen activerende werking vanuit gaat. PvdA Almere wil afspraken maken met nutsbedrijven, corporaties, zorginstellingen en financiële instellingen om schulden te voorkomen.

Gemeenteraadverkiezingen 2014: inventarisatie en analyse van verkiezingsprogramma's

Dit onderzoek brengt in beeld hoe de lokale politiek aankijkt tegen wonen, zorg, jeugdzorg en werk & inkomen. Per stad en per partij lopen de standpunten uiteen. Toch is er een duidelijke rode draad: eigen verantwoordelijkheid van mensen is hét credo in de lokale politiek.

